

„VERZAMELAARS ZIJN NIET DWAZER DAN DE REST“

zei John Rayner . . .

En hij had gelijk want als er één mens
gelukkig is, dan is dit wel de verzamelaar

Onze medewerker de Heer J. H. Kruizinga bezoekt tal-
rijke verzamelaars en stelde hun de vraag: „Hoe kwam
U tot het verzamelen.“

Hun avonturen, inspanningen, teleurstellingen en triomfen
vindt U verzameld in het prachtig uitgevoerde boekwerk

ONTMOETINGEN MET VERZAMELAARS

Groot formaat in rood kunstleer

geb. **f14,75**

Ook verkrijgbaar in de boekhandel

UITGAVE NEERBOSCH' UITGEVERIJ — NEERBOSCH

„De vrouw

Vervolgroman door JAN H. DE GROOT

Van Gorbio, het kleine bergdorp, dat als een ravennest op de kantige top van een bijna ontoegankelijke rots ligt, loopt maar één weg dwars door de zee-alpen naar de kust.

Vroeger, en dat is nog maar enkele jaren geleden, was deze weg slechts een pad waar een ezel of een muilrier kon gaan, gevolgd door een jongen of een oude vrouw steunend op een stok. Door kuilen en over stenen moesten zij het doel van hun tocht bereiken. Dat doel was Gorbio of Menton. Gorbio aan de ene kant hoog in de bergen, Menton aan de andere zijde beneden aan de Middellandse Zee. Menton, dat reeds een vermaard oord was, waar des winters talrijke gasten uit alle delen van de wereld samen kwamen om in het milde klimaat uit te rusten of genezing te zoeken voor hun kwalen of een poos verstrooiing in de Casino's en de feesten tijdens het seizoen.

Naast de grote badplaatsen Nice, Monaco en Monte Carlo is Menton opgekomen als herstellingsoord voor zieken en verblijf voor ouden van dagen. Grote hotels zijn langs de Boulevard gebouwd en villa's verzezen in de hoger gelegen valleien van het rotsachtige achterland.

Eigenlijk is er geen plaats genoeg voor huizenbouw. De Alpen lopen tot vlak aan zee en er zijn plekken waar de rotsen rechtstandig uit het blauwe water omhoog rijzen.

Menton heeft al de uitmonding van een der beekjes, die door de valleien naar zee stromen, moeten overkappen. Vanaf de Rue Cabrolles, die naar de Vallée du Borrigo loopt is het kleine dartele bergriviertje overbouwd. Het water stroomt er door een groot riool naar zee en hij die aan de Boulevard over de leuning naar beneden kijkt, ontdekt plotseling een lichte kolking in de smalle branding. Daar ligt de geheimzinnige uitmonding van de beek.

Maar op het overkapte gedeelte is thans een plantsoen aangelegd met agaven en bloembedden in een omlijsting van mandarijnboomen, waaraan de gehele wintertijd de oranje appeltjes tussen de hardgroene bladeren prijken. Weerszijds het plantsoen staan hoge huizen, winkels, lunchrooms, café's, een oude dancing en het oude Casino Municipal. Dit plantsoen heet de Jardin Public. Er is een laag hekje omheen getrokken met hier en daar een toegang naar de keurig onderhouden paadjes met de banken waar dienstmeisjes met de kinderen van de gasten wandelen of spelen. Aan het einde van de Jardin stond enkele jaren geleden de „kiosque“ nog, de kleine muziktent waar een kapel elke morgen placht te concerten, waar de dikke Mentonse met het pannenkoekplatte strooien hoedje op, haar talloze stoeltjes verhuurde en de jolige krantenverkoper van de „Matin“ zijn „dernière édition“ verkocht. Thans is daar verandering in gekomen. Wel moet men nog de brede avenue oversteken, waarlangs de platanen staan en waarover de grote rode autobussen van Caravan naar Nice rijden, maar de kiosque is tijdelijk naar de Boulevard verhuisd, iets voorbij de lunchroom van Rumpelmayer, terwijl het nieuwe Casino in het front van de Jardin gebouwd wordt. Nacht en dag wordt er aan gewerkt. Zware stenen van de bergen worden in zee gestort om tot fundament te dienen van het nieuwe huis. Het zal een fantastisch architectonisch wonder worden, met veel wit pleister en torentjes en inspringende dakbedekking, die er ongetwijfeld een Oosters cachet aan zullen geven, temeer daar er grote palmen worden geplant in de kleine tuin waar men ook nog plaats voor wist te vinden. Tussen deze plek en het schiereiland Cap Martin, die de baai van Menton begrenst, komt de Vallée de Borgio precies aan het einde van de Boulevard op de grote weg uit, vlak aan de kust.

Het wordt hier stiller. Tussen de hotels liggen grote

van Leon

stukken braak terrein. De villa's langs de Vallée de Borgio zijn nog niet zo talrijk en worden bepaald schaars hoe hoger men komt.

Maar het oude paadje naar het dorpje is verbreed gefasfalteerd en hij die daar over moppert, ja die daar soms over razen kan is Leon Barnassy, die in het laatste villatje woont, hoog op de flank van de berguitloper, midden tussen de mandarijn-aanplantingen.

„M'sieu Leon", zoals de bewoners van de Vallée, tot de kleuters toe, hem noemen, is de eigenaar van dat huisje, dat de trotse naam van Châlet „Maria Louise" draagt. Hij woont daar alleen met zijn witte Angorakat „Napoleon" en zijn oude huishoudster Louise Batillon, die door Leon gemeenlijk „Sjors" genoemd wordt. Een enkele maal zegt hij Madame Papillon en heel zelden Canaille. De laatste naam gebruikt Barnassy alleen maar als Louise niet aanwezig is. Hij heeft het dan óver haar. Barnassy verkeert bij tijd en wijle in een soort razernij, omdat zijn huishoudster in een schoonmaakbui zijn schrijftafel opruimt en orde meent te moeten scheppen in de stapels papieren, paperassen, boeken en tijdschriften, die er in een fantastische verscheidenheid op uitgestald liggen. Eigenlijk zijn deze woedebuien van Leon Barnassy totaal ongemotiveerd. De enkele maal dat Louise zich verstout de hand te slaan aan de rommel op zijn bureau tiert Leon, dat hij niets, maar dan ook letterlijk niets kan terugvinden. Een brief, een blad met aantekeningen, zijn pijp, een bepaald artikel uit een tijdschrift, of zijn gouden vulpotlood, dat op het gebarsten glazen bakje moet liggen als hij het niet in het borstzakje van zijn tot op de draad versleten, groen verschoten, weleer zwartfluwelen huisjasje draagt. Maar als de tafel bijna bezwijkt onder een karrevracht gedrukte of beschreven papieren, is het eveneens uitgesloten, dat Leon dadelijk de brief ontdekt die hij zoekt, het tijdschrift kan vinden dat hij hebben moet, zijn pijp of potlood grijpt, die toch voor de hand behoren te liggen.

Het is duidelijk, dat Leon Barnassy's woedeuitbarstingen volslagen ongemotiveerd zijn. Hij ziet dat zelf ook best in, vooral als zijn vrienden hem het dwaze van zijn doen onder het oog brengen, maar desniettemin blijven zij voorkomen. Er is verschil in de wijze waarop Leon zijn ontstemming openbaart. Na de ontdekking van Louise's vermetele daad van ordening, smijt hij de keurige stapels links en rechts over de vloer van de grote langwerpige studeerkamer, buldert dat Colnot's prachtig stilleven scheef aan zijn spijker zakt, mokert met een grote vuist op de tafel, tot Napoleon in een agonie van angst tegen de muur opvliegt en tenslotte uitgeput in een kamerhoek gaat zitten grauwen en blazen met wijde groene ogen en een rug als de Arc de Triomphe. Leon Barnassy scheldt op zijn huishoudster, die bijtijds boodschappen is gaan doen en met de bus stadwaarts is getrokken. Bij deze gelegenheid heeft hij het „óver" haar in bewoordingen als „oud canaille". In het veel voorkomende andere geval, dus, dan wanneer de papieren zich tot heuvelen en dalen hebben gerangschikt op het ruime blad van zijn tafel, zeilen de documenten eveneens over de vloer. In dit opzicht is er geen verschil. Colnot's stilleven behoeft echter niet scheef te zakken van schrik want Leon gromt slechts als een oude bulldog. Ook Napoleon blijft rustig soezen gewend als zij is aan de wijze waarop haar meester zijn stoel pleegt te verzetten, laden openrukt en dichtsmijt, zijn asbak van het blad ranselt om het onmisbaar instrument daarna weer op te rapen en met een slag op het hout te plaatsens. Gelukkig is het ding van een oude granaat ge-

maakt, onbreekbaar, noch tot exploderen in staat, anders was er reeds lang niets meer van Leon Barnassy, bekend schrijver en wereldreiziger, of van zijn Châlet Maria Louise overgebleven.

Zijn woede over het asfalteren van de weg Menton-Gorbio sproot voort uit „de moord op de natuur", zoals hij deze verbetering noemde. Het wilde pad had plaats moeten maken voor een „Corniche" waar bussen konden rijden en vreemdelingen wandelen, bij hele „excursies" tegelijk. Leon hield van het ruige stugge achterland, maar kon evenmin de zee en de boulevard missen. Hij had het land aan vreemdelingen ten gerieve van wie zijn geliefde bergpaadjes veranderden in asfaltbanen, maar vergat dat hij zelf een vreemdeling was in deze schone kuststreek en tevens dat de bewoners van Gorbio of Sainte Agnès de gemakkelijke verbinding met Menton zeer waardeerden.

Toch had Leon Barnassy niet helemaal ongelijk. De kust had inderdaad ingeboet aan romantische bekoorlijkheid. Je moest nu diep wegtrekken om de smalle bergpaadjes te vinden of een kolenbrandershut naast de roken-de houtheuvel, of een waterval waar geen hotelletje bij stond met een bordje op de deur „English spoken".

Men zou kunnen vermoeden, dat bij al deze ergernissen het Châlet Maria Louise permanent geteisterd werd door de woede-erupties van zijn eigenaar. Maar dit vermoeden is toch onjuist. Er gaan dagen en nachten voorbij zonder dat men enig gerucht van abnormale omvang hoort. Integendeel, dan lijkt het vriendelijke huisje uitgestorven. Leon Barnassy zit in een oude leren clubzetel. Hij rookt een sigaret. Op zijn knieën slaapt Napoleon de Angorakat en Leon's hand streelt de zachte witte vacht tot de haren knetteren van de opgewekte electriciteit.

Leon Barnassy staart weg in de ruimte. Zijn gedachten zijn geconcentreerd op zijn werk. Hij denkt en droomt. Soms loopt hij rusteloos zijn kamer op en neer, over het zware tapijt, dat de zwart gebeitste vloer bedekt, zorgvuldig het hout vermijdend, opdat het geluid van zijn stap op de planken hem niet zal afleiden. En dikwijls zit hij dagen tot diep in de nacht te schrijven aan een manuscript. Dan moeten zijn talrijke vrienden hem niet storen. Want het is wonderlijk hoeveel vrienden Barnassy heeft. Onder de vreemdelingen in Menton, Roque Brune, Monte Carlo tot in Nice toe en onder de Montagnards, de druiven- en mandarijnkwekers uit de bergen.

Barnassy is een zeer natuurlijk mens. Denk niet dat hij onbeschaafd is of geen behoorlijke opvoeding heeft genoten. Dat is wel in orde, maar hij heeft schijn van wezen leren onderscheiden. Tenminste dat beweert hij nog al eens. Bovendien is er bij hem van een moedwillige reactie sprake op de „omnatuur" van het leven aan de zuidkust. Leon Barnassy is onbehouden, soms ruw, spotziek en heftig van aard. Maar eerlijk, betrouwbaar en gevoelig. En dat beweert hij zelf niet, maar zo karakteriseren anderen hem. Om deze laatste eigenschappen vooral heeft hij veel vrienden verworven. Maar lieden, die hem nog niet lang kennen moeten aanvankelijk weinig van hem hebben. In het gepolijste leven van de uitgaande wereld is Leon in zeker opzicht een barbaar. Mensen, die hem interessant vinden haat hij. En dikwijls was hij de schrik van zijn gastheer of gastvrouw, die hem uitnodigden op een tuinpartij of avondfeest. Hij verscheen in zijn oud werkjasje, rookte onverstoord zijn pijp, drukte de mensen de hand alsof hij een notenkraker hanteerde en haspelde de namen van mensen, die hem niet interesseerden gruwelijk door elkaar. Leon Barnassy was een onhebbelijke kerel voor allen, die hem niet beter kenden.

Desondanks inviteerde men hem immer. Hij was een beroemd man, een schrijver van naam. Om die redenen nodigden de Waterfields hem uit en de Marshes. En hij kwam er vrij regelmatig. Alleen als hij werkte bleef hij weg of als hij in de letterlijke zin verdwenen was. Dat berichtte Louise aan ieder, die naar hem informeren kwam, dat „M'sieu" op reis was. Vroeg men waarheen, dan zei ze steevast: naar Egypte. Ook al zat hij in Grenoble bij zijn vriend de schilder Pierre Colnot, of al zwierf hij ergens in de Dolomieten of de Wilde Kaiser.

Dat was geen bedrog van Louise. Ze wist zelf niet beter. Leon Barnassy had haar niet wijzer gemaakt. Zeg maar Egypte als ze komen vragen waar ik zit. Goed M'sieu, had Louise gezegd. En de naam van het land gaf ze getrouw door.

De Wilec's begrepen dan wel hoe laat het was. Ook de Lorrey's vroegen niet verder. Die inviteerden hem ook niet op hun avonden, omdat hij een bekend man was, maar omdat hij een vriend was, een oude, vertrouwde vriend.

„Waarom ga je toch naar de Waterfield's toe m'n lieve barbaar,” had Eva Wilec-Turner hem eens gevraagd. „Wat doe je onder die snobs?”

„Wel,” had Leon gezegd, „misschien wel alleen om tegen haar te kunnen zeggen: „Bonsoir Mevrouw Blakefield.”

„Blakefield?”

„Ja, juist Blakefield.”

„En zeg je dat elke keer weer?”

„Steevast.”

„Je bent verschrikkelijk,” had Eva gezegd, maar haar ogen schitterden van ingehouden pret.

„Maar... maar, wat zegt zij dan?”

„Pardon Mr Barnassy, Waterfield.”

„En wat zeg jij dan weer?”

„Niets, ik grijns en ze wordt rood onder haar poeder.”

„En als je vertrekt?”

„Dan zeg ik weer: Bonsoir Mevrouw Blakefield.”

„Je had in de middeleeuwen moeten leven, beul die je bent,” maar toen schaterde Eva Wilec-Turner, dat haar hele omvangrijkheid schudde.

„Schurk, o schurk, maar ga je dáárom alleen, verveel je je dan niet dodelijk?”

„Niet het minst, bedenk eens wat een schat aan mensenkennis ik daar op doe, ik verwonder me telkens weer hoe de Waterfields er in slagen zulk een assortiment van de merkwaardigste mensen bijeen te brengen. Een enkele maal stuur ik haar bloemen als dank voor een prachtige leerzame avond in het Waterfield paleis doorgebracht.”

„Dan weet zij helemaal niet meer wat ze van je denken moet.”

„Ze zal denken,” hernam Leon, „dat men een artist wat door de vingers moet zien. Ze schuift al die malligheid maar op dat artist-zijn. Ik wil wedden, dat er geen grenzen voor haar bestaan. Als ik het wagen zou in badpak en badjas en op oude sandalen haar volgend avondfeest te bezoeken, dat ze me met evenveel enthousiasme aan al haar nieuwe gasten voorstelt: Barnassy, Leon Barnassy, u zult de naam van onze beroemde schrijver wel kennen; of: lieve Alma, ik kan je niet zeggen hoe blij ik ben je te mogen voorstellen aan Leon Barnassy, de schrijver van „L'Elène”, je weet wel en „Le filament d'or”, boeken die je stellig gelezen zult hebben. Maar je ziet onmiddellijk, dat de lieve Alma, of de snoezige Ivy noch van Barnassy, noch van een van zijn werken ooit heeft gehoord. Je blik in een paar kalkblauwe ogen, je staart op een volmaakt kapsel, je wordt toegelachen door een reclame-gebit en voor de rest zijn de schepsels dochters van rijkards of vrouwen van snobs. Je zou je bijna generen als je waarlijk één onder deze luidjes aantrof, die je werk kende. Ik heb me altijd voorgesteld voor een ander soort mensen te schrijven dan voor deze lieve kalveren. En tot nu toe ben ik gelukkigerwijze niet in m'n mening teleurgesteld.

„Je bent niet zo'n beetje verwaand.”

„Zoals je wilt.”

En Leon was met een kleur opgestaan om zijn wandeling naar huis voort te zetten want hij had Eva Wilec-Turner onder haar parasol aangetroffen op de bank voor de apotheek in de Jardin.

„Blijf nog even,” had ze gevraagd. „Je fulmineert nu wel tegen deze lieflijke schapen, maar je sexe-genoten beste Leon, de mannen, de jongelieden...”

„Daar praat ik niet over met jou Eva, daar valt niet over te praten. Dat is al te verschrikkelijk. Ze voeden hun ziel met cocktails en sigaretten. Voor de rest hebben ze geen behoeften. Ze hebben het allemaal nog al getroffen

met zichzelf. Ze hebben blijkbaar alles bereikt in de wereld. Smakelijk eten.”

En Leon Barnassy was doorgemarcheerd alsof hij plotseling grote haast had. Eva had hem geamuseerd nagekeken tot hij de hoek om was.

Op de flat van de Wilec's kwam Leon graag. Daar kon hij inlopen op elk uur van de dag, zelfs als de dag een goed deel plaats gemaakt had voor de nacht. Het was niet eens, maar verscheidene malen gebeurd, dat Frans Wilec in pyama de ketting van de deur sloot en blijkbaar vergenoegd over de storing van zijn nachtrust een glas hete thee met citroen voor zich en zijn gast bereidde en nog een paar sigaretten rookte in het lange dunne ivoren pijpje dat onafscheidelijk aan zijn gestalte verbonden was. Dan legde Leon hem de moeilijkheden voor met een onderdeel van een manuscript waaraan hij bezig was en eens had hij zelfs niet gerust eer ook Eva in hemelsblauwe peignoir verschenen was en knikkebollend had toegelust naar een diepzinnig betoog over de ouderdom der aarde en de mensheid in verband met Genesis I.

Frans Wilec en zijn vrouw huldigen een onbegrensde gastvrijheid voor hun ware vrienden.

Frans is een Yougoslaaf, stammend uit een oud adellijk geslacht. Hij is een rijk en zachtmoedig man, uiterst muzikaal en dol op kinderen. Hij is van Leon's leeftijd, een goede dertiger, maar in tegenstelling met Leon tener van gestalte. Tussen hen zijn meer contrasten. Leon heeft een ietwat wilde blonde haardos. Frans verpleegt een paar dozijn lange zwarte haren aan de zijkant van zijn hoofd en legt die met zorg snaarsgewijze over zijn hoge kale schedel. Leon is opbruisend als champagne. Frans daarentegen gelijkmatig van karakter. Zijn vrouw, Eva Turner, is zeker tien jaar ouder. Zij is een Engelse, maar totaal verschillend van statuur en structuur aan het doorsnee Engelse vrouwentype. Ze is bepaald dik, levendig, impulsief en plaagziek maar buitengewoon goedgehartig, al heeft ze over mensen en dingen dikwijls een scherp oordeel.

Eens was zij een bekende zangeres. Later huwde zij met een officier en werd moeder van een dochter. Na de dood van haar man bleef zij zonder voldoende middelen van bestaan achter. Wederom trok ze Europa door als concertzangeres tot ze Frans Wilec te Praag ontmoette en met hem in het huwelijk trad. Hun echt was tot grote teleurstelling van Frans kinderloos gebleven en hij had er maar node in toegestemd, dat Alice, Eva's dochter, in Engeland haar opvoeding voltooide.

En dan waren er de Lorrey's. Zij komen elk jaar vroeg in de herfst naar Menton als de zomerhitte nauwelijks aan de zuidkust geweken is en blijven tot de Meimaand de nieuwe hitte aankondigt. Dan trekken zij terug naar hun geliefd Engeland.

In het kleine, deftige Windsor hotel achter het postkantoor bij de Place Clemenceau zijn immer een drietal grote kamers voor hun gereserveerd, immer dezelfde ruime kamers met de donkere eikenhoutbetimmering en de grote open haard, want de winteravonden kunnen koud zijn rond de oude wereldzee. Arthur Lorrey was vroeg gepensionneerd consul, die jaren lang in Brits Indië zijn post had bekleed. Hij was een oudere man, stil en teruggetrokken van aard, maar wereld- en levenswijs als maar zelden een Engelsman wordt.

„De doorsnee Engelsman is niet dom,” had hij eens geantwoord op een heftige uitval van Barnassy, „hij lijkt alleen maar dom. En dat komt omdat hij Old England als een bijzonder uitverkoren plek op de wereld beschouwt. Omdat hij meent, dat niets op aarde te vergelijken is met zijn vaderlandse bodem. De Engelsman reist ontzaglijk veel. Men kent hem in elk uithoekje van de werelddelen als de globetrotter, maar hij leert niets van zijn reizen. Hij verbeeldt zich dat niets of niemand ter wereld hem iets kan leren. Zo blijft hij eenzijdig en bekrompen van blik. Zijn superioriteitsgevoel maakt hem dikwijls onuitstaanbaar voor andere stervelingen, wier wieg niet op het Grote Eiland stond. Desondanks is hij meester van de helft der wereld en hij vaart daar wel bij.”

(Wordt vervolgd)

„ VERZAMELAARS ZIJN NIET DWAZER DAN DE REST”

zel John Rayner ...

En hij had gelijk want als er één mens gelukkig is, dan is dit wel de verzamelaar

Onze medewerker de Heer J. H. Kruizinga bezoekt talrijke verzamelaars en stelde hun de vraag: „Hoe kwam U tot het verzamelen.”

Hun avonturen, inspanningen, teleurstellingen en triomfen vindt U verzameld in het prachtig uitgevoerde boekwerk

ONTMOETINGEN MET VERZAMELAARS

Groot formaat in rood kunstleer

geb. f14,75

Ook verkrijgbaar in de boekhandel

UITGAVE NEERBOSCH' UITGEVERIJ — NEERBOSCH

76

„De vrouw”

Vervolgroman door JAN H. DE GROOT

2) VERKORTE INHOUD VAN HET VOORAFGAANDE:

Leon Barnassy is een schrijver, die in Menton in Zuid-Frankrijk woont en werkt. Hij is een opbruisende natuur, die toch om zijn openhartigheid vele vrienden heeft, vrienden uit alle soorten mensen en nationaliteiten. In het begin maken wij met hem en zijn vrienden kennis.

Misschien zou hij niet zoveel bereikt hebben als hij dat meerderwaardigheidsgevoel niet had bezeten. Dat is ook mogelijk. Daar zou ik langer over moeten denken, dan ik nu op dit ogenblik doen kan, m'n beste Barnassy.”

Het was een lange ontboezeming geweest en Arthur Lorrey had voor de rest van die avond het zwijgen er toe gedaan. Leon Barnassy had zich toen beschaamd gevoeld. Hij had in de oude Lorrey een wijs en groot mens ontdekt. En hij was van hem gaan houden als van een vaderlijke vriend.

Arthur Lorrey was bronchitis-patiënt en als er soms gure dagen aanbraken, de sneeuw tot op de laatste heuvelruggen lag, die de zon niet vermocht baas te worden en een schrale wind uit zee op de kust stond, dan kwam Leon nog al eens Windsor binnenvallen om zijn oudere vriend wat gezelschap te houden.

Yvonne Lorrey, Arthur's vrouw, scheen de helft jonger dan haar echtgenoot. In werkelijkheid scheelde zij maar weinig met hem, maar haar magere gestalte, haar kaarsrechte gang en donkerblonde haar, waar nog geen grijs in te vinden was, maakten haar uiterlijk zo jong. Zij was op en top een Engelse, koel, nuchter en onbewogen en van een gereserveerde vriendelijkheid. In de kringen, die elk nieuw seizoen gevormd werden, werd zij zelden gezien, speelde zij nimmer een rol. Zij was een der weinige vrouwen aan de kust, die niet rookte en zich niet opmaakte. Maar wat Yvonne Lorrey wel deed, dat was pianospelen. En dat deed ze uitstekend.

Als iemand Leon Barnassy gevraagd had, wat hem toch zo aantrok in de kleine kring der Lorrey's, dan zou hij enkele pogingen doen om tot een verklaring te komen. Hij zou zeggen: Arthur is een pracht-kerel, of Yvonne speelt zo voortreffelijk piano. Maar tenslotte zou hij zijn schouders ophalen als een schooljongen, die over de dingen niet nadenkt, maar ze neemt zoals ze zich aan hem voordoen, want de eigenlijke reden lag elders. De hotelkamers in Windsor waren bij de intrade van de Lorrey's geen hotelkamers meer. Ze werden een deel van een vertrouwd huis, waar je binnen kon vallen en waar je niet behoefde te praten als je daar geen zin in had. Leon Barnassy, reeds jaren ouderloos, reeds jaren zwervend, ongedurig en rusteloos van eenzaamheid, vond hier rust, weldadige rust. Hij kon hier in een luie stoel wegzakken en in slaap vallen, terwijl Arthur de krant las en Yvonne een fijn kleedje haakte. Hij kon zonder vragen een appel van de schaal nemen en er zijn tanden inzetten, of as op de grond morsen en er een standje over in ontvangst nemen, precies zoals dat eertijds gebeurde, toen hij nog een jongen was en zijn

van Leon

moeder: „Domoor,” zei, „nu heb ik de boel hier net schoon gemaakt.”

Er was nog een man in Menton, die om dezelfde reden de kamers van de Lorrey's in Windsor zocht. Dat was Tibaldi.

Tibaldi heette eigenlijk Richard Lehmann. Hij was een Amerikaan van Duitse oorsprong en hij zat aan de grond. Hij leefde aan de Vallée de Borgio, een stuk voorbij het ch  let van Barnassy, in een huisje, dat hij zelf in orde hield, waar hij zijn eigen potje kookte en waar hij viool speelde. Zijn enig gezelschap in huis was een aap. Een klein venijnig dier, dat tegen elke bezoeker grauwe en blies, maar aan zijn meester verknocht was.

Tibaldi speelde viool. Of beter, hij speelde weer viool. Tibaldi was eens een beroemd violist geweest, die zich rijk had gespeeld. Schatrijk. Hij had zich op een gegeven moment uit het drukke kunstleven teruggetrokken en zich in Menton gevestigd. Maar de eigenlijke reden van zijn vlucht uit de wereld was niet het beu-zijn van het concerten of het feit dat hij nu rijk genoeg was om het verder deel van zijn leven te luieren, neen, daarvoor was Tibaldi een te waarachtig artist. Er was in het leven van de violist iets gebeurd, dat hem diep teleurgesteld had. Maar niemand was daarvan op de hoogte. Ook de Wilec's wisten het rechte er niet van en dat waren toch zijn allerbeste vrienden.

Voor enkele jaren woonde hij in een groot huis onder Carravan, tot de krach op de New-Yorkse beurs kwam en hem op de rand van de afgrond bracht. Met zijn laatste geld was hij gaan spelen en had verloren. Nu kon hij nauwelijks rond komen. Yvonne Lorrey kende hem uit zijn glansperiode, toen de telkens terugkerende affiches aan de Concertgebouwen der Europese hoofdsteden   n naam vermeldden: Tibaldi. Want ofschoon de violist het grootste deel van het jaar in Amerika verbleef stonden geregeld tournee's naar Europa op zijn program.

Nu speelden ze dikwijls samen. Op avonden in Windsor. Dan kwamen Frans Wilec en Eva luisteren en daar zat Leon Barnassy diep weggedoken in een zetel, rookte en zweeg.

Elke Woensdag en Zaterdagmorgen speelden ze ook in de kleine concertzaal achter de pianohandel van Thibault aan de Avenue Napoleon. Dan waren er meer gasten. Dan verscheen Michael Szum, in z'n sjofele plunje. Michael Szum, eermalig kolonel van een Russisch garderegiment en Tim Powel, de zieke jonge Engelsman, met zijn smal gezicht en koortsogen uit zijn hotel te Monte Carlo of Ania Kyriloff, de droefgeestige dochter van de Kozakken-generaal Iwan Kyriloff, de bijna tachtig-jarige officier van het oude Tzarenleger, die nu met boekbinden zijn schamel brood verdiende. En dan Leon Barnassy als hij niet werkte of reisde.

Leon en Tibaldi waren intieme vrienden. Dat waren ze geworden na een heftige ruzie om de aap van de violist, die Leon aanviel op de morgen van zijn eerste bezoek. Leon had het dier een oplawaaiertje gegeven en Tibaldi was uitgevallen als een wilde. Maar nog diezelfde

morgen hadden de twee mannen elkaar gevonden. Misschien was het Leon, die Tibaldi's eenzaamheid het eerst herkende. Tibaldi als arm en eenzaam mens. Later vond Leon de kunstenaar. De grote violist. Ook Frans Wilec had het zijne er toe bijgedragen, de stille, bescheiden, hoffelijke Wilec. En Leon had begrepen waarom de violist zo graag de Lorrey's opzocht. Om dezelfde redenen, die hem daarheen trokken.

II.

„Zeg Yvonne, nu moet je toch eens even luisteren”. Eva Wilec Turner komt   n en al levendige bewegelijkheid de gezellige serre van hotel Windsor binnen, waar Yvonne Lorrey bezig is met het ontvleken van een dikke grijze sportbroek, die haar echtgenoot pleegt te dragen op zijn voettochten in de bergen, want de oude heer Lorrey is een trouw klimmer en een ijverig wandelaar als zijn piepende adem het toelaat.

„Ben je bezig, lieve,” interrumpeert Eva zichzelf.

Yvonne ziet haar onverwachte gast met een tikje olijkheid aan.

„Arthur”, zegt ze, „Arthur is op een peer gaan zitten, de domoor en nu probeer ik de vlek weg te werken, maar alles is tevergeefs, benzine helpt niet en tetra laat me in de steek...”

„O, ik zal je mijn middeltje sturen, misschien brengt Frans het wel even met de auto, het helpt zeker, het is... ja, wat het precies is weet ik niet, het zit in een flesje, 't is heel licht rose van kleur en het heet zo iets van... ine”.

Yvonne schiet in de lach. „'t Is bijna zo iets als, ik zie, ik zie wat jij niet ziet, 't is bruin, 't heeft drie poten en 't kan vliegen, maar als 't helpt dan graag, wat wil je drinken Eva?”

„Niets, werkelijk niets, of geef me maar een Cinzano met spuitwater, wil ik 't zelf inschenken.”

„Wel neen, blijf zitten, ik zal even bellen, wat ben je opgewonden?”

„Opgewonden? hoe kom je er bij, alleen buitengewoon geanimeerd... maar... maar jij moet het toch al weten, heeft Arthur je dan niets verteld?”

„Arthur?”

Yvonne zet een gezicht alsof ze zeggen wil; hoe kom je tot de veronderstelling dat Arthur mij iets vertellen zou, maar ze zegt met een verstolen lachje in haar ogen: „Arthur vertelt me alleen maar dingen, die werkelijk belangrijk zijn.”

„Oei, oei, die zit.” Eva klapt lachend in haar kleine dikke handen tot de glinsterende stenen van haar talrijke ringen vonken schieten.

„Vertelt Arthur je eigenlijk dan wel eens wat,” Eva's lach schalt door de serre ruimte en echoot kort in de wijde kamer.

Yvonne legt een spitse vinger langs haar neus en zegt op haar beurt: „oei, oei, jou ongemanierd mens,” maar de lach blijft in haar ogen als ze vraagt: „maar zeg me nu eens wat je op het hart hebt, het is je eindelijk gelukt me nieuwsgierig te maken”.

„Eerst m'n Cinzano met spuit,” commandeert Eva. Ze rekt zich uit in haar stoel en drinkt in   n teug haar glas leeg.

„Zie je wel hoe onbehoorlijk je bent, lieve,” vermaant Yvonne, „welke dame drinkt nu haar glas in   n teug leeg, als een man aan de toonbank.”

„Ik Yvonne, ik, als ik dorst heb, maar luister. Arthur is gisterochtend met Barnassy naar Gorbio geklommen en vandaar naar Sainte Agnèse.”

„Dat was me bekend.”
„Goed. In Sainte Agnèse arriveerden ze gelijk met een troepje leden van de Engelse kerk, bij het restaurantje van Bartali aan het begin van het dorpje als je van Gorbio komt.”

„Ook dat wist ik.”
„Maar weet je dan niet wat daar gebeurd is?”
„Nee, eerlijk ik weet van niets, tenminste Arthur heeft me alleen de groeten van mevrouw Middlesborough gebracht, die met de excursie mee was.”

„Nu begrijp ik er niets meer van, want mevrouw Middlesborough heeft me juist de hele geschiedenis verteld.” Eva trekt haar ogen in verwonderde rondjes. „Ze is anders kras nog,” zegt ze, „en pienter, met haar zestig jaren wandelt ze maar mee de bergen in en dan zo hardhorend als ze is.”

„Ze is een schat,” zegt Yvonne eenvoudig, „maar vertel verder, de gehele geschiedenis is me duister, Barnassy heeft zeker weer eens gek gedaan.”

„Hoe raadt je dat zo, o, 't was weer echt iets van Leon. Enfin, de hele stoet trok bij Bartali in. De arbeiders van het fort hadden juist hun boterham op en verdwenen, toen Barnassy de auto-piano in de hoek ontdekte. Al de nieuwe bezoekers zaten precies hun broodjes uit te pakken toen Leon een twintig centimesstuk in de gleuf van het instrument stopte, de knop omdraaide en het helse ding een mars inzette, dat horen en zien verging. Als verschrikte ganzen hupten al de luidjes weer op en trokken achter elkaar het cafeetje uit. Mevrouw Marche beet Leon toe: „hoe hebt u zoiets kunnen doen.” Leon heeft het later Mevrouw Middlesborough in haar hoorn getoeterd en ze heeft gelachen zoals ze maar zelden deed. Arthur en zij bleven rustig zitten. Zij hoorde toch het lawaai niet. Maar toen verscheen Madame Bartali in haar schort en op sloffen en haar dochter in een slordige blouse met opgestroopte mouwen en die dansten er meteen op los. Het werd een compleet feest, want enkele werkliedjes kwamen ook terug en die hopsten met elkaar en met de vrouwen en één nam een stoel en sprong er mee rond dat het kletterde op de plavuizen. En toen ging Leon meedoen. Hij zette een nieuwe mop op en brulde de melodie mee, dat het daverde; toen nam hij Madame in de arm en later haar dochter en ze tolden rond dat ze niet meer konden. Arthur moet het prachtig gevonden hebben en nu staat heel Menton op stelten en spreekt schande van Leon Barnassy.”

Yvonne glimlacht. Ze kan zich de situatie levendig voorstellen, het zou daarboven wel een dolle boel geweest zijn, maar eigenlijk vindt ze het ook onbehoorlijk, het gedrag van Barnassy.

Eva bet haar ogen waar de tranen uitrollen.
„En heeft Arthur je daar niets van verteld?”

„Nee, tenminste niet zo'n vrolijke geschiedenis als jij opdist, hij heeft gezegd, dat Barnassy gedanst had en hij heeft zich verwonderd afgevraagd hoe de jongen dat zo voor elkaar kreeg op z'n bespijkerde bergschoenen. Maar over dat drama heeft hij niets uitgelaten. Dat is alles wat ik weet, ik kan me voorstellen dat 't daar op z'n Leons is toegegaan, eigenlijk vind ik het ook niet beleeft om al die lieve tantes en ooms zo barbaars te ergeren.”

„Yvonne, je bent een engel, heus ik meen het, maar als je je de situatie goed voorstelt is het toch om je een krik te lachen.”

Yvonne ziet haar vriendin geamuseerd aan en zegt: „Barnassy is nu niet bepaald de man, die de preutse gevoeligheid op het punt van wat wij Engelsen al zo menen,

dat te pas en niet te pas komt, ontziet. Hij is een spontaan mens.”

„Hij is een reuze jongen,” zegt Eva enthousiast, maar Yvonne schrikt bijna van die uitspraak.

„Eva dan toch.”

„Hier is die reuze jongen.” Van achter uit de kamer komt de luide stem van Leon Barnassy. Hij houdt zijn arm om de schouder van Arthur Lorrey.

„En hier heb je je echtgenoot weer terug, we komen precies bij Tibaldi en zijn kwaadaardige aap vandaan.” „We hebben heerlijk van je zitten roddelen, Leon,” roept Eva hem tegemoet. „Yvonne vindt je optreden in Sainte Agnèse maar zo zo.”

Yvonne keert zich naar haar nieuwe gast, dan zegt ze rustig: „Dag Leon.”

„Ook gij Brutus,” declameert Leon en neemt haar hand, dan buigt hij zich galant en kust haar smalle vingers. „Sinds ik je bij je meisjesnaam mag noemen, Yvonne,” zegt hij, „is er niets, dat mijn vriendschap voor jou kan aantasten, al misprijs je al mijn daden.”

„Schoon gezegd,” vindt Eva, „maar zou je mij niet eens begroeten?”

„Dadelijk, jonge dame.” Er is geen spot in zijn stem, hij zegt het goedmoedig en zet zich nonchalant op de leuning van haar stoel.

„Weest dan ook gegroet, parel aan de kroon van deze verdorven stede.”

Maar Yvonne is nu toch licht geërgerd. „Ga hier zitten, Leon,” zegt ze en trekt een rieten stoel uit de serrehoek. „wil je een aperitief?” „Nnn ja,” zegt hij.

„Blijf je misschien eten?”

„Nnn nee, ik moet naar Kolonel Szum, ik hoorde van Tibaldi, dat de oude baas ziek is, niet waar Arthur, en dat wil zeggen, dat de arme kerel er onverzorgd bij ligt.”

„Is hij ernstig?” vraagt Eva.

„Weet ik niet.”

„Zullen we samen gaan?”

„Dat is uitstekend, m'n limousine staat voor.”

„Ben je met dat verschrikkelijke wagentje hier?”

„Je bedoelt m'n dappere Renault-machine? Is iets verschrikkelijks omdat het oud wordt, maar Eva, en wij mensen dan?”

„Sommige lieden behoeven waarlijk niet oud te worden om verschrikkelijk te zijn.”

„Eva, Eva, je bent onverbeterlijk, ik beklaag de oude Adam van weleer, was dat soms een insinuatie?”

„Wie de schoen past...” zegt Eva en ziet hem triomfantelijk aan.

„Parel,” zegt Leon, „parel, die je bent, ik moest je in azijn leggen, dan loste je compleet op, maar zullen we eerst de Kolonel gaan opzoeken?”

„Goed.”

Eva Wilec-Turner staat resoluut op. Arthur Lorrey zegt haar goeden dag van achter zijn krant.

„Dag Yvonne,” zegt Leon, „wanneer mag ik je eens in Sainte Agnèse ontvangen bij onze Italiaanse vriendinnen, de dames Bartali.”

„Dag Leon, ik verdiep me liever in je laatste boek.”

„Dank je.” Leon Barnassy kleurt als een schooljongen.

„Hallo Arthur, we gaan.”

„Hallo,” bromt Lorrey, „je vindt het zeker wel.”

Eva schikt haar hoed voor de spiegel. „Kom op jongen,” zegt ze.

Als ze naast elkaar in de kleine auto zitten en Leon met enige moeite de verwoed protesterende machine op gang brengt en inschakelt met een hartverscheurende kras van de versleten versnelling, zegt hij: „Asthma.”

(Wordt vervolgd)

13 MAART 1945

Tien jaar is het al weer geleden — herinneren we ons die donkere dagen van Voorjaar '45, toen er toch een lichtstraal viel in de duisternis, die over Nederland hing?

Bijna vijf jaren was Zij weg geweest; maar op die lichte ballinge geleefd in het land overzee; maar op die lichte vroege voorjaarsdag keerde Zij terug tot het volk dat Haar liefhad als een kind zijn moeder. Dat was op 13 Mrt. 1945: Koningin Wilhelmina was weer in 't vaderland. Oranje en Nederland waren weer één!

Het is allemaal zo heel eenvoudig gegaan op die 13de Maart van het laatste oorlogsjaar: in het Zeeuws-Vlaamse geschonden gehucht Eede aan de Belgische grens was een witte streep van meel getrokken (bij gebrek aan kalk of krijt!) en over die streep stapte om één minuut voor half één, een sobergeklede grijze vrouw. Zonder fanfares, zonder muziek, zonder Wilhelmus. Met geen andere toeschouwers dan wat boeren en arbeiders in hun werkkleding, huismoeders en kinderen. Er werd niet gejuicht of geschreeuwd; het was stil, ontroerend stil toen de Vorstin langzaam over die meelstreep schreed. Totdat iemand met schorre stem het volkslied inzette — toen zongen die paar mensen met toegeknepen keel en met tranen in de ogen het oud Wilhelmuslied mee. Toen pas brak de vreugde los, omdat de Koningin terug was.

Eenvoudiger kon het niet. Vier dagen bleef Koningin Wilhelmina bij haar trouwe, maar zwaar geslagen Zeeuwse volk en troostte het als een moeder; zij bezocht het bevrijde Brabant en Limburg en keerde naar Londen terug, om ruim een maand later (tijdelijk in Breda) voorgoed bij ons te komen. Zij en haar Koninklijke Dochter! En nog enkele weken later was heel Nederland vrij!

Ons volk is die dag, dat ogenblik niet vergeten. Nu staat daar in datzelfde stille Eede, op dezelfde plaats aan de grens een groot monument, dat Koningin Juliana vorig jaar op 13 Maart om 12.29 uur heeft onthuld. Op de hoge sokkel in de vorm van een grensmaal, bekroond met een bal, rijst een ranke meisjesfiguur met het wapen van Nederland in de handen. En op die sokkel staat gebeiteld: „Hier keerde op 13 Maart 1945 onze Landsvrouw terug tot Haar volk”. — Tien jaren is het al weer geleden. De tijd gaat snel en we vergeten gauw. Maar laten we nooit vergeten, dat door Gods goedheid Koningin Wilhelmina geen ballinge bleef, maar mocht terugkeren bij het volk der lage landen, dat haar eert en liefheeft. Ook al is zij geen Koningin meer, ook al is zij nu Prinses Wilhelmina, een burgeres onder de burgers in het land waar weer vrede en vrijheid woont. Moge onze God haar levensavond licht maken.

W. BROOS

„De vrouw

Vervolgroman door JAN H. DE GROOT

3) VERKORTE INHOUD VAN HET VOORAFGAANDE:

Leon Barnassy is een schrijver, die in Menton in Zuid-Frankrijk woont en werkt. Hij is een opbruisende natuur, die toch om zijn openhartigheid vele vrienden heeft, vrienden uit alle soorten mensen en nationaliteiten. In het begin maken wij kennis met hem en zijn vrienden, waaronder enkele Russische ballingen.

„De Kolonel?” vraagt Eva verwonderd.

„Nee, deze oude blikken rossinant, hij is van edel ras, net als die Russen hier, zo is het, maar tegen zijn kwaal helpt zelfs dit milde klimaat niet, pas op we nemen de bocht.”

Leon stuurt zijn wagentje de zonnige boulevard op in de richting van de haven. Daar begint de oude stad met de nauwe, klimmende straatjes. Hij parkeert de auto in de schaduw van de Roomse Kerk en helpt Eva van haar plaats.

Samen stappen ze zwijgend de smalle, donkere straat in waar de Kolonel zijn appartement heeft. Boven hun hoofden zijn de waslijnen gespannen waaraan de kleurrijke kledij te drogen hangt in een reep hard gele zon en de lichte windvlagen die van zee komen. Een magere hond snuffelt langs de huizen met de verveloze deuren. Kinderen op blote, bruine voeten spelen er. Uit een venster zingt een jonge vrouw een vrolijk lied.

„Hier is het,” zegt Leon.

„Ja,” zegt Eva en duwt een vuile deur open. Zij klimmen een duistere trap op tot de laatste trede.

„Hier is het,” zegt Leon weer. Eva zwijgt, ze hijgt naar adem. Het ruikt hier naar armoede.

Leon klopt.

Er komt geen antwoord. Dan draait hij de gehavende knop om en stapt de kamer binnen.

Hij kent dit vertrek met de kale witte wanden. Er staat een kleine tafel onder een oude petroleumlamp, twee stoelen zwerfen langs de kant. Een derde staat naast het bed en daar, onder een grauwe deken, ligt de Kolonel.

In de nis van het enige venster is een stapeltje boeken neergelegd. Een gedeukte wekker staat op een gebarsten bord, naast een kopje, een kaartendoos en een scheerapparaat. In de hoek achter het bed glimt het helder gepoetste nikkel van een ruiterspeel. Aan de wand, tegenover het bed, hangt een plaat van de Moeder Gods achter gebarsten glas. Op de stoel bij de zieke is een schaal neergezet, hoog opgetast met vruchten.

De Kolonel ziet zijn gasten glimlachend aan.

„Ah,” zegt hij moeillijk, „dat is goed.” Hij spreekt zijn Frans vloeiend. Leon zoekt de hand van de oude. „Hoe gaat het Kolonel, ik hoorde van Tibaldi, dat je ziek was.”

„Ja, ja, zo is het, maar het gaat uitstekend nu, het spijt me, dat ik jullie zo ontvangen moet, zeker, zeker, het gaat uitstekend, nog een paar dagen, ja, ja, bonsoir Eva, bonsoir.”

Hij wijst naar een stoel.

van Leon

„Vriendelijk van jullie, vriendelijk.”

„Is Dr Caillaux geweest?” vraagt Barnassy.

De Kolonel richt een magere vinger naar de tafel. Daar staat een glas en een doosje poeders, nog half open.

Leon neemt het in zijn handen en bekijkt vluchtig de inhoud. Hij weet het. Morfine.

„Prachtig,” zegt hij snel „en wie helpt je.”

„Madame Taban van beneden.” De Kolonel raspt met zijn hand langs de kin.

„t Spijt me,” zegt hij doelloos.

„Wat zegt Caillaux?”

„Dat ik versleten ben,” zegt hij. De oude baas lacht zachtjes. „Maar hij vergist zich. Ik voel me veel beter, alleen m'n borst doet zo nu en dan wat pijn.”

Eva wijst op de vruchten alsof ze zeggen wil: men heeft je niet vergeten.

„Ariane Zawackowna,” fluistert de Kolonel.

„Is zij terug uit Parijs?”

„Ja. Gisteren.”

„Wie is dat?” vraagt Leon.

„De Russische Prinses,” antwoordt Eva. „zij is in twee jaar niet hier geweest. Zij woonde in dat grote witte huis op de weg naar Castellar.”

„Ik heb van haar horen vertellen,” zegt Leon nadenkend, „maar hoe weet ze zo ineens dat Szum ziek is.”

„De Russen weten onmiddellijk alles van elkaar, ze is gewaarschuwd, hoe dat weet ik niet, door wie nog minder.”

Leon knikt.

„Kunnen we nog iets voor je doen, Kolonel,” vraagt Eva zacht.

Hij schudt zijn hoofd, waarop de dunne grijze haren liggen, vochtig van zweet. „Niets,” zegt hij, „dank je, alles is in orde.”

„We komen morgen weer.”

„Goed, goed.”

Leon en Eva dalen de donkere trap af, waar het ruikt naar gebakken vis en olie.

„Hij is heel wat zieker dan hij voorgeeft,” zegt Leon.

„Dat kon wel zijn,” antwoordt Eva langzaam, „tragisch, dat zo'n man daar moet wonen... maar...”

„Wat maar.”

„Och hij wil niet anders,” vervolgt Eva, „je weet zelf, Kyriloff wil ook niet geholpen worden, ze zijn trots deze ballingen. De Kolonel geeft dat, wat hij niet absoluut nodig heeft, weg aan Russen, die het nog ellendiger hebben dan hij. Er is een comité in Parijs, dat kleine sommen distribueert. Daar nemen ze genoeg mee. Ariane Zawackowna zorgt met enkele andere ballingen in Frankrijk, die hun geld uit Rusland hebben kunnen redden, voor de instandhouding van dat Comité.”

„Ze zou toch wel kunnen zorgen, dat deze mensen het beter hadden hier vlak bij haar in de buurt,” merkt Leon wrevelig op, „de plek waar hij woont is iets beter dan een stal.”

„Maar ik zei je toch, dat deze mannen niet anders willen. Ik verzeker je, dat wanneer je de Kolonel morgen

in een villa zette, hij die overmorgen verkocht had. Het geld zou hij onmiddellijk naar Parijs overmaken en de stal betrekken waar hij nu in leeft.”

„En sterft,” vult Leon aan, terwijl hij de grote weg terugneemt naar de Vallée du Borriogo.

„Sterft,” herhaalt Eva, „denk je dat hij ernstig ziek is?”

„Dat denk ik niet alleen, dat weet ik.”

Eva zwijgt en kijkt verdrietig voor zich heen, ze heeft geen lust hem over zijn arrogante toon te onderhouden, ze heeft ook een voorgevoel, dat Leon gelijk heeft.

Als ze de Rue Cabrolles naderen waar Eva zal uitstappen, zegt Leon: „Ik rij nog even langs Caillaux.”

„Doe dat,” zegt Eva, „ik zoek de Kolonel morgenochtend op.” Zij verheft zich met enige moeite uit de kleine zetel.

„Tot ziens, Barnassy.”

„Tot ziens, Eva.” Hij rukt de handle in de versnelling en rammelt weg.

Eva Wilec-Turner loopt langzaam de Rue Cabrolles in naar de deur van haar flat. Ze is haar opgewektheid kwijt. Ze voelt zich moe en oud. Als ze de deur achter zich sluit denkt ze ineens aan het ontvlekkingsmiddel, dat ze Yvonne beloofd had. Maar ze vergeet het haar man te zeggen, als ze hem verdiept in een boek aantreft, een cigaret in het lange wit-ivoren pijpje.

„De Kolonel is ernstig ziek,” zegt ze.

„Hij is ernstig ziek, de oude baas,” zegt Dr Caillaux tot Barnassy op de stoep van zijn huis waar Leon hem juist ontmoet, „maar kom even binnen.”

Leon aarzelt, dan schudt hij zijn hoofd van neen. „Ik moet nog verder op dokter, wat denkt u is het een kwestie van leven of dood.”

„Wat kan een mens zeggen, m'n waarde heer,” de dokter heft zijn beide armen omhoog en laat ze weer zakken, alsof hij zelf de radeloosheid ten prooi is.

„Hij heeft een zware longontsteking, de oude Kolonel, het is misschien beter zo... als dit zijn einde mocht zijn. Hij is op, compleet op, versleten, totaal, de arme kerel.”

„Maar is het niet mogelijk, dat hij naar elders wordt vervoerd, hij kan bij mij komen, dan heeft hij tenminste een goede verzorging.”

„Ik zou het niet durven adviseren in het huidige stadium. Mocht hij de crisis doorkomen, dan zou het een uitstekende gedachte zijn, maar thans, neen thans is het uitgesloten. Hij zou het niet doorstaan.”

„Wat denkt u zelf van het geval?”

„Ik denk,” zegt de dokter aarzelend, „ik denk, dat hij het niet zal halen.”

Hij neemt zijn hoed af en veegt met zijn zakdoek over het hoge witte voorhoofd. „Dat heb ik ook gezegd aan Prinses Zawackowna, ik trof haar vanmiddag bij het ziekbed, maar, m'n beste Barnassy, waar leven is, is hoop.”

„Enfin, ik dank u, we zullen moeten afwachten.”

„Zo is het, bonsoir Barnassy.”

„Au revoir, dokter.”

„Ik zou... ik zou nog wel graag... jullie willen zien... mevrouw Wilec en Tibaldi, vraag Tibaldi of hij zijn viool meeneemt, vraag of hij nog spelen wil voor me.”

Kolonel Michael Szum, houdt de hand van Leon Barnassy vast. Zijn adem piept en soms hoest hij benauwd. Zijn ogen glanzen van koorts, die zijn oud lichaam teistert. Leon maakt zijn hand los. Dr Caillaux heeft de waarheid gesproken, de waarheid, die hij, Leon, zelf al vermoed had. De Kolonel zal het niet meer halen. Hij zal misschien nog enkele uren leven, misschien moet het

avond worden over deze prachtige heldere zonnige dag. Leon ziet neer op het grauwe klein geworden gezicht van de zieke.

„Ik ga ze halen, de vrienden,” zegt hij.

Het oude wagentje van Leon Barnassy raast door Menton. Bij de markthallen is het druk van winkelende mensen. Leon stuift over de Place Clemenceau en stopt voor Windsor.

Arthur Lorrey stapt na enkele ogenblikken bij hem in. Dan knettert het autootje weer voort en Eva Wilec-Turner voegt zich daarna bij hen. „Frans komt dadelijk,” zegt ze, „hij is nog niet klaar, maar de auto wordt zo gebracht.”

„Goed, goed.”

Nu rijdt Leon naar de Vallée de Gorbio. Hij remt maar nauwelijks bij als hij de bocht moet nemen, giert de stijgende valleiweg op, voorbij de olijmolen, voorbij de trap, die van de weg naar zijn eigen hoog gelegen Chalet voert. Daar, waar de weg stijl naar beneden gaat, is een keerplaat in de rotswand uitgehakt. Hij zwenkt, draait zijn wrak karretje ruw weer op de weg, stopt en springt van zijn plaats.

Met grote passen loopt hij de treden af naar het huisje op de helling waar Tibaldi woont. Hij treft de violist aan in zijn oudste plunje, bezig een wijnstok te snoeien, die zijn takken langs de muur en om de deurpost wringt. Vanuit de open deuren kijkt de kleine aap.

Tibaldi keert zich om.

„Hallo,” zegt hij, „hallo Leon wat scheelt er aan, wat moet je van me, je ziet er uit...”

„Ja, ja, beste kerel, pak je viool en ga mee. Boven wachten Eva en Arthur in mijn auto. De Kolonel zie je, de Kolonel haalt het niet. Hij heeft naar ons gevraagd, hij heeft gevraagd of je ook kwam, of je kwam afscheid nemen en of je je viool wilde meenemen en of je nog wat voor hem wilde spelen.”

Tibaldi ziet zijn vriend verwonderd aan.

„Zo,” zegt hij, „dus toch, arme kerel.” Tibaldi haalt de handen uit zijn zakken, „hij ziet dus z'n vaderland niet weer. Dat was z'n hoop. Daar leefde hij alleen voor, Rusland, zijn heilig Rusland.”

„Kom,” zegt Leon eenvoudig.

„Een moment,” antwoordt Tibaldi. Hij loopt zijn huisje binnen, trekt onder de oude divan zijn vioolkist te voorschijn, wikkelt er zorgvuldig een oude regenjas omheen en volgt Leon naar boven.

Als het wagentje op het kleine plein bij de oude kerk stopt wandelt Generaal Kyriloff in zijn prachtige uniform aan de arm van zijn dochter de smalle straat in. Kinderen snellen toe.

Leon veegt het zweet van zijn gezicht en helpt Eva uitstappen. Langzaam klimmen ze achter elkaar de donkere trap op naar de kamer van de Kolonel. In het kale vertrek ligt een jonge vrouw geknield aan de armelijke legerstede van de stervende. Leon Barnassy, die het eerst binnentrad ziet haar blonde hoofd boven een lange donkere mantel, een hoofd gebogen in kleine blanke handen. Ze bidt.

Hij kucht. De Kolonel keert zijn ogen zoekend naar de deur. Als hij Barnassy herkent, glimlacht hij mat. Zijn hand maakt een zwak nodigend gebaar.

Leon wenkt de anderen. Zij schuiven de kamer binnen. Nu staat de jonge vrouw op. Zij ziet verrast de kring van mensen langs. Dan loopt ze zacht naar de Generaal toe. Leon ziet haar wit gezicht met de grote donkerblauwe ogen, vochtig van tranen, opgeheven naar de hoge gestalte van de officier.

Hij draagt de berenmuts in zijn linkerarm. Dan klinkt

het gerinkel van sporen. Hakken tikken tegen elkaar. De Generaal buigt zich diep over de uitgestoken hand van de jonge vrouw en kust die. Er klinken wat zachte Russische woorden. Dan begroet zij de dochter, die een reverentie maakt. Nu ziet ze de kring rond en herkent Eva Wilec-Turner. Eva schreit zachtjes, maar glimlacht door haar tranen als zij de jonge vrouw tegemoet treedt en haar groet. Eva stelt Arthur Lorrey voor, die aan de muur leunt en zijn hoed nog op heeft. Zijn stem klinkt schor en zwaar als hij naar haar gezondheid informeert. Dan ziet Leon Barnassy de kleine tendere gestalte in de lange zwarte mantel voor zich. „Leon Barnassy,” hoort hij Eva zeggen, „prinses Ariane Zawackowna.” Leon maakt een korte buiging en als hij de kleine hand in de zijne voelt en zijn ogen de ernstige donkere ogen van de jonge vrouw ontmoeten, klinkt ineens de stem van de Kolonel: „ah, M,sieu Leon... och...”

Leon is reeds naast de zieke neergeknield. „Tibaldi,” vraagt de stervende moeilijk. Leon wenkt de violist.

„Tibaldi, mijn vriend,” zegt de Kolonel, „speel mij een oud lied... van mijn vaderland... van de steppen... de bossen... de wind...”

Tibaldi knikt stom en pakt zijn instrument uit. Hij zal de liederen spelen, waarna Michael Szum op enkele avonden luisterde als hij het huisje van Tibaldi opzocht en waar ze als samenzweerders over de muziek beraadslaagden, welke de violist spelen zou, alleen voor de oude Michael Szum, Kolonel van het oude Russische leger, balling en vluchteling, maar vol verlangen naar het vaderland dat hem verstiet en dat hij weervond al luisterende naar het lied van zijn volk. Nu staat de Generaal aan het ziekbed. Hij spreekt zachtjes, de vloeiende, de zingende Russische woorden. Het gelaat van de Kolonel verheldert, hij tracht iets terug te zeggen. Maar hij hoest plotseling een droge harde hoest.

Er komen meer mensen binnen. Dr Caillaux dringt zich snel naar voren. Hij legt zijn hand op het klamme voorhoofd van de zieke. „Hoe gaat het,” zegt hij luid. Maar hij behoeft geen antwoord. „Goede reis,” zegt hij duidelijk. „goede reis.” Dan keert hij zich tot de mensen. „U moest allemaal maar weg gaan,” zegt hij. Maar de Kolonel protesteert, hij fluistert haastig en smekend: „laat maar, laat ze alsjeblieft hier, wat geeft het.”

Met een moe gebaar van zijn oude dooraderde hand wenkt hij een voor een tot zich en neemt afscheid, een afscheid voor goed van deze wereld. Van Eva en Arthur en Yvonne, die gelijk met Frans Wilec is binnengekomen, van Madame Taban, die in haar schort snikt, van Caillaux.

Dan begint Tibaldi te spelen, een zacht meeslepend lied, met snelle wendingen en klagende tonen. De muziek vult de kleine kamer met de stille ernstige mannen en de snikkende vrouwen. Alleen Yvonne schreit niet. Zij staat naast haar man en houdt zijn hand vast, zoals een kind de hand van zijn vader vasthoudt. Het is het enige teken van haar ontroering. Leon ziet het, het treft hem. Het treft hem meer dan Eva's tranen, hoe waarachtig die ook zijn.

Nu buigt Prinses Ariane zich over het gelaat van de stervende Kolonel. Hij fluistert haar iets toe. Tibaldi speelt. Als de Prinses zich weer opricht laat ze haar tranen gaan. Ze schreit met diepe nauwelijks bedwongen snikken. Ook de Kolonel schreit. Zij houdt zijn hand vast. Zo schreien ze beiden, terwijl Tibaldi speelt met dichte ogen en trillende neusvleugels.

(Wordt vervolgd)

De Synode te Nycea in het jaar 325.

STENOGRAFIE IN DE OUDHEID

In zijn boek over Christenen in de Antieke Wereld, vermeldt Professor Sizoo o.a. verschillende toespraken, die Augustinus als bisschop in gemeentelijke samenkomsten hield. Hij zegt er bij, dat die toespraken letterlijk door ons kunnen worden gekend, omdat ze... stenografisch waren opgenomen.

Op een andere plaats in zijn boek weidt Prof. S. daarover breder uit. We geven de interessante bijzonderheden, die hij meedeelt, hier weer:

„Dat wij nu nog kennis kunnen nemen van al het verhandelde, hebben wij te danken aan de vakbekwaamheid der antieke stenografen; immers al het gesprokene is stenografisch opgenomen. Reeds vroeg werden in de oudheid afkortingen gebruikt om iets, dat gedictieerd werd, snel op te nemen. Ook bij de Grieken kwam het kortschrift reeds voor, maar het Latijnse stenografische systeem dateert van ongeveer 63 v. Chr., toen de secretaris van de bekende redenaar Cicero, namelijk Marcus Tullio Tiro, een Latijns kortschrift uitvond, dat eeuwen lang, zij het ook met verschillende wijzigingen, gebruikt is. Het was niet gemakkelijk; voor bepaalde letters en letterverbindingen, maar vooral voor veel voorkomende lettergrepen had men afzonderlijke tekens, zodat de stenograaf een enorm groot aantal figuren moest kennen.

De Christelijke Kerk heeft reeds vroeg van de diensten van stenografen gebruik gemaakt. Vele plaatselijke kerken hadden zelfs hun eigen stenografen — die de predikaties opnamen. Alleen daardoor hebben we zoveel preken uit de oudheid over. Maar bovendien waren ook op de synoden stenografen aanwezig. Zij schreven het gesprokene op wastafeltjes in kortschrift. Thuis werkten zij het uit in gewoon schrift; wanneer dit was nagezien werd alles in netschrift overgeschreven.”

Onwillekeurig denken we bij dit alles aan Romeinen 16 : 22: „Ik Tertius, die de brief geschreven heb, groet u in de Heer.” — Paulus dicteerde zijn brieven. Gezien zijn impulsiviteit, zal hij het dunkt mij niet langzaam gedaan hebben. — Zou Tertius gestenografeerd hebben?

172

„De vrouw

Vervolgroman door JAN H. DE GROOT

4) VERKORTE INHOUD VAN HET VOORAFGAANDE:

Leon Barnassy is een schrijver, die in Menton in Zuid-Frankrijk woont en werkt. Hij is een opbruisende natuur, die toch om zijn openhartigheid vele vrienden heeft, vrienden uit alle soorten mensen en nationaliteiten. In het begin maken wij kennis met hem en zijn vrienden, waaronder enkele Russische ballingen. Een van dezen sterft. Aan dit sterfbed ontmoet Barnassy Prinses Ariane.

De dochter van de Generaal ligt geknield voor de plaat van Maria en bidt. Stram en recht staat haar vader naast haar. Zijn gelaat is onbewogen. Alleen beeft zijn witte baard of een zachte wind er doorheen vaart.

Prinses Ariane Zawackova wenkt met haar hoofd naar Barnassy. „Wilt u de vrienden verzoeken ons nu alleen te laten, behalve onze landgenoten, de generaal en zijn dochter. Broeder Igorowitch kan elk oogenblik komen.” Leon knikt. Hij ziet de kring rond en beduidt Arthur Lorrey, dat het goed is nu te vertrekken. Tibaldi sluit zijn instrument weg. Zachtjes gaan ze. Alleen de Generaal en zijn dochter blijven bij de stervende en de prinses, die de hand van de Kolonel niet los laat.

Als Leon bij zijn wagen komt ziet hij de priestermonnik van de kleine Russische kerk, broeder Igorowitch in zijn grauwe vuile pij met grote slordige passen het oplopend straatje ingaan. Boven zijn hoofd wapperen de gewassen kledingstukken van de Mentonaskers in rode, blauwe, gele en witte kleuren. En daarboven staat de strakblauwe lucht goud doorvloed van de helle middagzon.

III.

Leon Barnassy slaat juist de deur van zijn woning dicht als de zon achter de Tête de Chien verdwijnt. Hij zet de kraag van zijn jasje op want er komt een kille wind van de bergen, die het de mensen aan de warme kust plotseling onbehagelijk kan maken. Arthur Lorrey moet altijd oppassen op dit uur van de dag. Hij zorgt er dan ook voor bijtijds thuis te zijn waar het houtvuur in de open haard brandt, een vuur dat de gehele avond niet meer zal uitgaan. Eva Wilce-Turner kan ook ongemakkelijk mopperen op het verraderlijke klimaat, dat haar toestaat de gehele dag zonder mantel te flaneren, tot het late middaguur je plotseling naar een bontjas doet verlangen.

„Als je hier eenmaal verkouden wordt,” placht ze te zeggen, „kom je er het hele seizoen niet meer van af.”

Leon is het niet met haar eens, hij vindt dat je er hoogstens je kraag van je jasje voor op hoeft te zetten. Hij loopt de treden van de lange stenen trap af naar de weg, groet vertrouwlijk de donkere Marion van de melkboer, die met een busje naar boven klimt en jaagt Napoleon naar huis, die tussen het gras op sprinkhanen loert. Uit de vallei stijgt een nevel op. De damp blijft hangen onder het grijs-groene loof der olijfbomen. Vanuit

van Leon"

de verte klinken de geluiden van stromend water, de slagen van een bijl op hout, het blaffen van een hond. Aan de overzijde van het dal klimmen de pijnbomen omhoog langs de flanken van de heuvelrug en laten hun kruinen als kantwerk silhouetteren op de helle zilveren lucht.

Leon Barnassy slentert in gedachten de weg op tot waar het pad naar Tibaldi's huisje begint. Het is maar een korte weg tussen anemonen en aaronskelken. Een mimosa-boom staat in een weelde van geel en groen te geuren op het erf voor de tuindeuren van het lage huisje.

Als Leon de eerste treden afdaalt begint de kleine aap van de violist te schreeuwen, maar ongestoord stapt Leon door, tot in de kamer. Het kabaal van het vinnig dier kent hij al. Hij kan alleen niet goed verdragen, dat het hem niet lukt vriendschap te sluiten.

Leon stopt zijn pijp en laat zich achterover op de oude divan zakken.

Tibaldi verschijnt even later uit de kleine keuken met een bord soep in beide handen en een lang brood onder een arm.

„Eet je mee,” zegt hij zonder begroeting.

„Merci, nee, ik heb juist thee gedronken.”

„Dan ga ik m'n gang maar.”

„Dat doe je.”

De kleine aap klimt in de sprong van zijn stok, legt de handpootjes op zijn oren, alsof hij plots geen geluid meer kan verdragen en sluit de ogen voor een dutje.

Tibaldi eet zwijgend zijn soep en trekt grote stukken van het brood. Leon rookt.

„Ik vraag me af,” begint hij na een poosje, „hoe die Russen het hier uithouden.”

Tibaldi ziet hem vragend aan. Hij plooit drie rijen rimpels in zijn voorhoofd en staakt een ogenblik het kouden van zijn brood.

„Hoezo,” vraagt hij dan.

„Wel,” zegt Leon, „je weet hoe de kolonel leefde. Je hebt op zijn begrafenis gezien hoeveel van die lui hier in de omgeving zitten, er waren er zeker dertig en allemaal aangekleed of ze zo uit het paleis van de Tzaar aller Russen kwamen. Uniformen en geklede jassen met bijbehorende decoraties, alles piekfijn in orde. Maar waar leven die lui van. De Kolonel was een voddenaar, Kyriloff bindt boeken, er was een kellner uit Café de Paris en de eigenaar van dat restaurantje uit Monaco. Ook die lanterfanter uit Caravan, die je eeuwig in zijn witte broek met zijn tennisracket ziet wandelen was er in een uniform, die stijf stond van de medailles.”

Tibaldi knikt en begint weer te kouden.

„Die vent,” zegt hij even later, „die vent met die witte broek en zijn onafscheidelijk racket, heeft niets anders aan te trekken behalve zijn luitenantuniform. Ik ken hem wel. Hij speelt een goede partij tennis en verdient een paar grijpstuivers met het trainen van wat lui in Monaco. Hij woont een heel stuk voorbij de haven in de buurt van hotel Cecil op een kamer, die er niet beter uitziet dan die

van de Kolonel. Bij bijzondere gelegenheden trekt hij zijn uniform aan. Net als de Generaal, net als al die andere kerels. De Kolonel had alleen nog maar zijn sabel. Ik meen, dat zijn uniform eens gestolen is.

Al die Russen leven maar op één gedachte, die is: de terugkeer naar hun vaderland. Dat is de hoop die hen leven doet. Maar bij speciale gebeurtenissen, een begrafenis, een huwelijk, een herdenkingsdag, zoeken ze elkaar op en verschijnen ze in de oude zuinig bewaarde kledij. Dan leeft het oude Rusland weer voor hen, dan zijn ze weer thuis in het heilige Rusland van weleer.”

Leon knikt. Hij blaast een grote rookwolk uit zijn pijp.

„En dat is voorbij,” zegt hij nadenkend.

„Wat voorbij,” vraagt Tibaldi.

„Het oude heilige Rusland. Zij zijn de laatste figuren uit een voorbijge wereld. De tijd staat niet stil. Stuk voor stuk zullen zij oud worden en sterven en met hen sterven de laatste overblijfselen van het oude vaderland.”

„Nou ja,” zegt Tibaldi, „wat wou je.”

„Och niets, ik begrijp het allemaal best. Er schuilt ook geen kwaad in, het is alleen maar tragisch, diep tragisch en hopeloos. Deze mensen zijn van hun bodem losgeslagen. Zij passen zich niet meer aan. Zij blijven leven in het verleden. Dat heeft alleen nog maar waarde en betekenis. De werkelijkheid van elke nieuwe dag aanvaarden ze omdat het niet anders kan. De één wordt kellner, de ander chauffeur, een derde portier, voddenaar, boekbinder, maar hun hart ligt elders. Ontwortelden, zwervers, ballingen, trots en heldhaftig, bewonderenswaardig als je wilt, maar hopeloos en nutteloos.”

„Maar denk je dan niet, dat er nog kans bestaat op herstel van het oude regiem, daar wachten die lui op, daar werken ze ook nog voor, niet alleen om zich zelf in het leven te houden, maar ook door politiek geïntrigeerd, kuiperij, spionage en alles wat daarmee samenhangt.” Tibaldi schuift zijn bord opzij en steekt een sigaret op.

„Wat zou het, beste kerel, ik geloof niet meer in een herstel van het oude regiem. Het zou ook niet te wensen zijn, ik kan niet oordelen over het Rusland van heden, maar ik weet wel dat het onder de Tzaren een beestebende was.”

„Of je nu door de hond of door de kat gebeten wordt,” meent Tibaldi.

„Inderdaad, veel verschil maakt dat niet, maar ik kan me eenvoudig niet voorstellen, dat als het regiem van de Bolsjewieken eens een keer uit elkaar springt, er ooit nog weer een ander komt waarin deze mensen zich thuis zullen voelen.”

„Je moet eens met de oude Kyriloff gaan praten,” raadt Tibaldi zijn vriend aan.

„Dat heb ik gedaan, maar dat is hopeloos.”

„Hoezo, hij is anders nog pienter genoeg.”

„Ja, dat is hij zeker, maar op het punt Rusland slaat hij door als een blinde vink. Dan heb je geen houvast meer, dan zweeft hij tussen hemel en aarde. Hij is blijven staan bij 1918. Wat daarna gekomen is, ontkent hij eenvoudig. En als je iets anders beweert, ziet hij je medelijdend aan of wordt boos.”

„Wie is die Prinses eigenlijk?”

Leon zegt het argeloos.

„Ariana Zawackova?”

„Juist, ja.”

„Ken je haar niet?”

„Nee, dat wil zeggen, ik heb haar voor het eerst bij het sterfbed van de oude Szum ontmoet.”

„Ze kent jou wel.”

„Mij?”

„Ja, jou, je werk tenminste. Ik weet het zeker, dat ze „L'Elène" gelezen heeft. Verscheen dat niet drie jaar geleden?"

„Vier, 't kwam uit in '32."

„In elk geval las ze het in '33. Jij woonde toen nog niet hier."

„Jawel, ik kwam in November."

„En zij vertrok in Mei, dat klopt dus, dat was kort na de dood van haar moeder. Sindsdien woonde ze in Parijs."

„Hoe weet je dat ze mijn boek las?"

„Toevallig. Ik zou op een avond bij haar spelen en ik ging er heen om de afspraak te maken, het programma uit te zoeken en zo. Toen ik binnen kwam had ze je boek in de hand. Ik wist noch van jou noch van je boek iets af. Later heb ik me dat pas herinnerd, toen ik het zelf in handen kreeg, ik kende je nog maar kort."

„Zo." Leon zegt het onverschillig.

„Maar vertel eens verder."

„De avond, dat ik spelen zou is niet doorgegaan. Haar moeder werd ziek en stierf kort daarop. Haar vader is al jaren geleden gestorven. In Rusland nog, tijdens de Revolutie. Maar de oude heer heeft bijtijds zijn vermogen of althans een groot deel daarvan kunnen redden. De Prinses is niet onverzorgd achtergebleven." Tibaldi zegt de laatste woorden een beetje grimmig.

„Ze is dus een echte Prinses?"

„Je wilt zeggen, dat er hier langs de kust een beetje de klad in de oude Russische adel is gekomen."

„Nou, niet alleen aan de kust. In Parijs heb ik ook heel wat Russen ontmoet en de helft er van was van hoge trappen komen rollen. Het percentage leek me nog al hoog."

„Nou, maar onze Prinses is waterdicht en roestvrij, om het zo maar eens te zeggen, dat kan ik je verzekeren."

„Vooruit dan maar". Leon zwaait zijn lange benen van de divan en staat lachend op.

„'t Is me anders een onmogelijk samenraapsel zwervers hier in dit oord. Die Russen, jij, ik, Frans Wilec en Eva, Powel. Alleen de Lorrey's nemen overal hun land en huis mee."

„'t Ja", zegt Tibaldi en zijn gezicht staat plotseling verdrietig. „Ik zou 't voor mezelf graag anders gewild hebben, de omstandigheden waren sterker dan ik, maar tenslotte vind ik het nog zo kwaad niet hier aangespoeld te zijn."

„Nee, je zou het slechter hebben kunnen treffen, je hebt in alle gevallen het klimaat mee."

Tibaldi ziet zijn vriend met een kleine glimlach aan.

„En jij," zegt hij zacht.

„Ik, och ik heb nergens rust. Je kunt ook zeggen dat ik me overal thuis voel, althans hier niet meer en niet minder dan op IJsland of in de Molukken. Dat is een soort erfelijke belasting. Mijn vader was ingenieur bij een fabriek in elektrische apparaten. Hij was Luxemburger. Mijn moeder een Hollandse. Vanaf de eerste jaren, dat ik bewust leefde herinner ik me gereisd te hebben. Van Brussel naar Liverpool, van Liverpool naar Londen, van Londen naar Keulen, van Keulen naar Amsterdam, van Amsterdam naar Soissons. Daar verloor ik mijn ouders bij een spoorwegongeluk. Ik studeerde toen in Parijs. Enfin, dat is jaren geleden, dat is oud zeer, daar kom ik liever niet aan."

„Nou ja," zegt Tibaldi, „wat wil je." Hij zegt ze meer deze woorden, ook als ze niet precies passen bij het gesprek. Maar hij weet er heel wat mee uit te drukken.

„Ik ga," zegt Leon, „tot ziens". Hij steekt de handen in zijn zakken en slentert de tuin in.

„Ook zo," roep de violist hem na.

De nacht staat over de bergen. De hemel is bezaaid met sterren. Boven zee is de maan opgehangen, groot en

oranje als een lampion op Carnaval. Leon huivert als hij de weg bereikt en even later in gedachten verzonken de trap bestijgt naar zijn huis.

Er is een onbestemd verlangen in hem, dat onrustig en verdrietig maakt. Maar plotseling komt het beeld van de Russische Prinses voor zijn geest. Hij ziet haar, zoals ze oprees uit haar knielende houding toen hij de kamer binnenkwam waar de oude Kolonel stervende was.

Leon Barnassy glimlacht. Dan springt hij jongensachtig de laatste treden op.

„Madame Sjors", roept hij luid, „waar zit je, kunnen we eten."

IV.

Leon Barnassy staat in de zonnige morgen in de kleine tuin voor zijn huis tussen de witte zoetgeurende grasanjers zijn pijp te roken. Hij staat daar alsof hij voor het eerst de bloemen ontdekt en de mandarijnboomen op de heuvelflank en het zonovergoten dal met de opklimmende pijnbossen aan de overkant.

Ergens in de struiken zingt een vogel een bescheiden liedje. De kater, Napoleon, gaapt en rekt zich uit op de warme stenen van de vensterbank. Leon Barnassy ziet er uit of hij slecht geslapen heeft. Hij is ongeschoren. Zijn gezicht ziet grauw, grauw als de oude trui, die hij aan heeft. Hij draait zich langzaam om en ziet Napoleon, die zich nogmaals uitrekt met gespreide klauwen en een krullend rood tongetje uit zijn gapende bek. Die luiheid werkt aanstekelijk op Leon Barnassy. Hij haalt de pijp uit zijn mond, de armen als molenwieken omhoog en gaapt tot zijn kaken knappen en de tranen hem over de wangen rollen.

Hij heeft gewerkt, dagen lang tot diep in de nacht heeft hij in zijn kamer gezeten, achter zijn overladen schrijfbureau, of dromend in de oude clubzetel, of in gedachten verzonken het tapijt op de vloer met zijn passen afmetend. Nu is zijn werkwoede over. Hij voelt zich leeg en uitgeput. Hij klopt de pijp op zijn handpalm uit, steekt de handen in zijn broekzakken en loopt met tegenzin om het huis naar de achterdeur. Even later sleept hij een ligstoel achter zich aan over het grove witte grint en zakt in zijn ganze lengte neer in de krakende zetel. Bijen zoemen bedrijvig om de bloemen, de vogel in de struiken heeft zijn liedje gestaakt of zocht bereids zijn heil elders toen Napoleon van de vensterbank sprong. Beneden van de weg komen geluiden van stemmen, het aanhitsen van een muilrier voor een wagen met hout die moeizaam de klimmende vallei-weg opgaat. Uit het dal klinkt het huilen van een kind. Dan ineens springt Napoleon verschrikt van het pad. De ramen slaan boven hem wijd open en Madame Batillon verschijnt in haar zwart japonnetje met het witte befe en haar strak weggekamde haren. Haar donkere levendige ogen hebben Leon ontdekt.

„Ah, M'sieu Leon", zegt ze zachtjes met een vriendelijke lach, „heerlijk in de zon, niet waar M'sieu Leon."

„Bonjour Madame Sjors," wuift Leon terug en legt zijn armen meteen achter zijn hoofd.

„Wil M'sieu koffie?"

„Maar natuurlijk Madame, hoe laat is het ten naaste bij?"

„Ik denk elf uur M'sieu".

„Goed."

Madame Batillon verdwijnt in de kamer. Napoleon springt op de buik van zijn meester, draait zoekend naar een slaapplekje om zijn eigen as, vlijt zich zorgvuldig neer en begint te snorren. Als Madame Batillon na een poosje in de tuin komt, een kop koffie in de ene, een tabouret in de andere hand, vindt ze haar meester slapend in de zon.

(Wordt vervolgd)

Jeanne d'Arc

door G. VAN RAVENZWAAIJ

Er is een zéér belangrijke gramfoon-opname uitgekomen; in feite is het de tweede opname. De eerste van His Masters Voice, geeft de vertolking van het meesterwerk van Arthur Honegger, *Jeanne d'Arc au Bûcher* — *Jeanne d'Arc* aan de brandpaal — gezongen door het Antwerpse Caecilia-koor en het Nationaal Orkest van België dat onder leiding van Lode- wijk de Vocht in het jaar 1946 de eerste uitvoering te Am- sterdam en Den Haag kwam brengen. De tweede opname dateert van 1953 en is van Philips (A 01128/29 L), gezongen door de Temple University Choirs — St. Peter's Boys' Choir — met solisten Raymond Gerome, Frances Yeend, Carolyn Long, Martha Lipton, David Lloyd, Kenneth Smith en last not least Vera Zoring. Het geheel onder leiding van Eugene Ormandy met zijn Philadelphia Orchestra.

Welke wij de mooiste van beide opnamen vinden? In de kringen van de discophielen wordt hierover hevig gediscus- sieerd. De Vlaamse uitvoering is gevoeliger, doch technisch minder geperfectioneerd dan de Amerikaanse. Qua opname- techniek wint de nieuwste het, maar voor degenen, die negen jaar geleden de uitvoering van dit werk persoonlijk bijwoonden, kan ik het mij voorstellen, dat de herinnering daaraan aan de keuze een doorslaande betekenis geeft. Per- soonlijke herinneringen zijn soms zéér belangrijk. Denk eens b.v. aan de uitvoering der *Matthäus-Passion* van Bach door Mengelberg. Deze vond in 1939 — toen ze op de gramfoon- plaat werd opgenomen — een hoogtepunt. De opname is eerst twee jaar geleden uitgekomen en de technisch- ingewijden kunnen opmerken, dat de opname-attributen van 1939 nog niet zo subliem waren als tegenwoordig, maar toch zeggen velen, die de oude uitvoeringen kennen, dat hun voorkeur naar deze van 16 jaar geleden uitgaan.

Zo zal het ook met *Jeanne d'Arc au Bûcher* gaan. Maar de bezitters van zowel de ene als de andere opname zullen nog jarenlang diep getroffen worden door het obsederende van deze muziek van de Zwitserse componist Arthur Honeg- ger, die dit werk in 1935 voltooide en in 1944 nog een proloog hieraan toevoegde onder de indruk van de ver- schrikkelijke gebeurtenissen van de toen nog woedende wereldoorlog.

Indrukwekkend klinken bij de aanvang de woorden, die tot kreten groeien: „Ténèbres! Ténèbres!” tot aan de climax van de proloog: De profundus, naar de Psalmddichter „Uit de diepten roep ik tot U, o Heer; Heer verhoor mijn smeking.”

Dan zegt een stem uit de hemel: „Jeanne! Jeanne! Jeanne! en zij — de maagd van Orleans, die eens aan het hoofd der Franse troepen, de Engelse bezetter uit het land joeg en haar volk verlost van de dwingelandij, zij Jeanne d'Arc vraagt: „Qui m'appelle? — Wie roept mij?”

Hierna voltrekt zich de gehele geschiedenis, zoals Paul Claudel deze voor Honegger's compositie heeft beschreven: Jeanne d'Arc staande aan de brandpaal, terwijl zij tijdens haar stervensuur het visioen van haar levensloop ziet, om tenslotte God te prijzen: „Il y a Dieu qui est le plus fort.”

Honegger heeft deze geschiedenis gevormd naar een oratorium, meer naar een mysterieospel, waaraan niet alleen individuele solisten, maar koren van volwassenen en kinde- ren medewerken, die nu eens Jeanne veroordelen, maar tenslotte de waarheid van haar offer erkennen.

Het is diepaangrijpende muziek, die de spreekstemmen van Jeanne en Frère Dominique doorkruist en onderstreept. Het is muziek, die een breedvoerige beschouwing vraagt om ze te „begrijpen”, maar wie luisteren kan, verstaat ze ook zonder te begrijpen.

Deze compositie is geschreven in de realiteit van tegen- stellingen, van het aardse en het hemelse, van de stem der engelen en de rauwheid van het beestengeluid, zoals een hond dit in de nacht kan doen horen. Honegger waagt het zijn muziek aan de rand van het banale te laten gaan, doch hij kent de fijnzinnigheid van klank, die culmineert aan het eind als Jeanne de geest heeft gegeven, waarop hij slechts een enkele klokketoon laat volgen. Hierop zingen de koren en solo-stemmen: „Personne n'a un plus grand amour que de donner sa vie pour ceux qu'il aime.” — Geen mens kan grotere liefde geven, dan te leven voor degenen, die hij liefheeft. —

Het einde is geen afsluiting door een magistraal orkest, docht slechts de toon van een fluit, die zingt als een nachtegaal in een lente-avond.

„De vrouw

Vervolgroman door JAN H. DE GROOT

5) VERKORTE INHOUD VAN HET VOORAFGAANDE:

Leon Barnassy is een schrijver, die in Menton in Zuid-Frankrijk woont en werkt. Hij is een opbruisende natuur, die toch om zijn openhartig- heid vele vrienden heeft, vrienden uit alle soor- ten mensen en nationaliteiten. In het begin maken wij kennis met hem en zijn vrienden, waaronder enkele Russische ballingen. Een van dezen sterft. Aan dit sterfbed ontmoet Barnassy Prinses Ariane.

Ze aarzelt even. Dan zet ze voorzichtig het tafeltje naast Leon's stoel, de dampende kop koffie er op. Ze ziet een ogenblik met vertedering neer op de slapende figuur van Barnassy, dan keert ze met zachte schreden terug in het huis.

Barnassy slaapt. Als de koffie steenkoud is geworden slaapt hij nog. Een enkele maal is Madame Batillon voor het open venster verschenen, maar ze heeft zich met om- zichtige bewegingen teruggetrokken.

Tot Napoleon van zijn meester's schoot springt en een wandeling langs de anjers begint. Dan ontwaakt Leon Barnassy. Het is diep in de middag. Grote wolken trekken op uit zee over het land en onderscheppen het zonlicht. Barnassy huivert en komt overeind. Maar alsof Madame Batillon op dat moment gewacht heeft, verschijnt ze om de hoek van het huis met een dampende kop thee balan- cerend op een minuscule blaadje. Zwijgend reikt ze de lafenis over en zwijgend drinkt Leon. Dan staat hij op of hij dronken is.

„Merci Madame,” zegt hij schor van de slaap. Hij loopt het huis binnen, zoekt zijn bed op en zet even later zijn slaap voort alsof de dag al plaats gemaakt had voor de nacht. Maar de zon heeft het buiten gewonnen van de wolken. De lucht is weer helder. Alleen is er meer wind gekomen, die de anjers te wiegen begint en uitruist in de struiken. Napoleon vangt zijn eerste sprinkhaan die dag en Madame Batillon komt naar buiten met een omslag- doek om de schouders en een hengselmand aan haar arm. Ze klappt de stoel dicht en zet die tegen de muur. Het tabouretje met de koffiekop laat ze staan. Een wesp spartelt wanhopig in het geel-bruine vocht, maar ze geeft daar geen acht op. Ze daalt de treden van de lange stenen trap af naar de weg en neuriet voor zich een oud vergeten liedje.

„Aha,” zegt Tibaldi de volgende morgen van het podium af in Thibault's kleine concertzaal, waar hij zijn viool staat te stemmen naast Yvonne Lorrey, die een toets op de piano aanslaat.

„Aha,” echoot Eva Wilec-Turner, „daar is Leon.”
„Morgen,” groet Barnassy, „morgen, allemaal present?”
„Hard gewerkt, beste kerel?” vraagt Frans Wilec en schudt hem de hand.

„Gaat nogal, gaat nogal,” Leon zet zich naast Tim

van Leon

Powel, die hem met een witte hand op de schouders klopt.

„Blij je te zien,” zegt hij, „ik ben tweemaal van je deur weggestuurd, jonge man.”

„Wat speel je Tibaldi?” vraagt Eva.

„Zeg het maar.”

„Kreisler, Liebesfreud.”

„Goed Yvonne?” vraagt Tibaldi over zijn schouder.

Yvonne zet zwijgend de muziek op het klavier en slaat een accoord aan.

Dan zingt de viool door de kleine ruimte.

Als het stuk uit is, gaat de deur open en Ariane Zawackova verschijnt in de opening. Ze blijft een ogenblik verlegen staan. Maar Eva is haar al tegemoet gekomen en nodigt haar fluisterend naast zich.

Tibaldi heeft haar toegeknipt, maar nu speelt hij een nieuw lied en daarna een Fantasie van Dvorak.

Tibaldi speelt overgegeven. De kleine groep mensen luistert met diepe aandacht tot de viool zwijgt. Het concert is afgelopen. Er wordt gepraat. Leon raakt in gesprek met Tim Powel, waarbij Tibaldi zich aansluit. Het gaat allemaal gemoedelijk. De aanwezigheid van de Prinses heeft in de oude vertrouwelijkheid geen verandering gebracht. Althans dat schijnt zo. Het is voor Leon alsof er comédie gespeeld wordt. Ariane Zawackova zit tussen Eva en Frans Wilec en Yvonne staat achter Eva's stoel. Zij spreken zachtjes alsof ze over iets beraadslagen, tot Eva's stem luid wordt. Ze vraagt: „Willen jullie even hier komen?” Tibaldi loopt meteen door naar achteren. Tim Powel schuift de rij uit en laat zich voorstellen. Leon is de laatste. Hij moet een lichte tegenzin overwinnen. Er trad een nieuwe figuur in de kleine kring van vrienden. Prinses Ariane Zawackova was bezig zich bij hen aan te sluiten. Zij had zich al aardig vertrouwd gemaakt. Eva en Yvonne noemden haar reeds Ariane. Leon voelt zich verdrongen. De laatste drie weken was hij onbereikbaar geweest voor zijn kameraden, zijn makkers. Het leek hem toe, dat er in die tijd iets veranderd was. Of lag het aan hem? Hij voelt zich onwennig in deze bijna nieuwe omgeving, alsof hem iets uit zijn huis ontnomen is, dat hij liefhad, zonder in staat te zijn onmiddellijk het gestolene nader aan te duiden. Hij luistert niet naar wat Eva spreekt. Hij verwenst de hele Prinses. Tibaldi heeft zijn cigaret weggelegd en maakt aanstalten na elke tien woorden een buiging te maken. Eva slooft zich uit en Frans durft niet van zijn stoel op te staan. En daar zit de kleine, blonde Prinses, de verwekster van al die onbehagelijkheid, luisterend naar het radde Engels van Eva.

Maar wat bezielde hem toch? Was hij op weg een oude brompot te worden, licht gehumeurd en benauwd voor elke verandering in zijn vertrouwde omgeving?

„...en nu Leon weer present is,” hoort hij Eva plotseling zeggen, „je komt toch ook, m'n beste Barnassy?”

Leon zou gewild hebben te weten waarover ze het had. Hij knikt automatisch.

„Als ik thuis ben,” zegt hij zonder enthousiasme.

„Gaat u op reis?” Prinses Zawackova richt zich in het Frans tot Leon.

„Kun je 't niet uitstellen tot over een week, je bent juist weer voor de dag gekomen, we hebben je in drie weken niet gezien,” merkt Tibaldi op.

„Eerlijk gezegd hebben we op je gewacht,” vult Eva aan.

„Goed,” zegt Leon, „tegen zoveel vriendelijkheid kan ik niet op. Er klinkt een lichte ironie in zijn stem, maar Eva merkt die niet op. „Dus vandaag over een week bij Ariane.” Zij staat op. „Dan gaan we maar.”

Frans komt naar Leon toe. „Geslaagd met je werk?” vraagt hij.

„Ja, ik ben goed opgeschoten.”

Als Leon Barnassy even later de Boulevard opgaat, hoort hij snelle voetstappen achter zich. Hij zal zich juist half omwenden, maar de kleine slanke gestalte van de Prinses is al naast hem.

„Ah, M'sieu Barnassy,” zegt ze half buiten adem, „wat laat u me lopen.”

„Bonjour Madame Zawackova, ik wist niet dat u mij zocht.”

„Ik stap even met u mee, het wilde me voorkomen, dat mijn uitnodiging u ongelegen kwam.”

„Ongelegen is het juiste woord niet Madame Zawackova, ik heb een poosje gewerkt aan een nieuw manuscript en nu leef ik nog te veel in m'n verhaal, ik heb neiging me tegen een storing te verzetten.”

„Maar u had op reis willen gaan, ik vind het niet prettig, dat u uw plannen om mijntwille wijzigt.”

„Om uwentwil?” Leon ziet haar een beetje verward aan en Ariane Zawackova wordt vuurrood onder zijn blik. Ze ergert zich. Ze heeft een domheid begaan en deze Leon Barnassy straft die domheid op een wijze, die bij het onbeschofte af is. Ze versnelt haar pas alsof ze hem ontlopen wil, maar zonder enige inspanning houdt de man naast haar, haar schreden bij.

„In dit geval doe ik het graag,” zegt hij langzaam en duidelijk. Ariane Zawackova trekt een schouder op, alsof ze het gesprek voor gesloten houdt.

„Ik bedoel,” zegt Barnassy, „ik bedoel, mijn plan wijzigen om uwentwil.”

„Waarom dank ik dat,” vraagt ze bits.

Leon lacht. Hij lacht als om een grappige situatie. „Weet ik niet,” zegt hij, „willen we hier een kop koffie drinken?”

Ze wandelen langs de stoeltjes op het terras van Rumpelmayer. Leon wacht haar toestemming niet af, maar trekt twee rieten zetels terug en dwingt haar half plaats te nemen. Zwijgend zetten ze zich tegenover elkaar. Leon bestelt twee café crème en reikt haar zijn cigarettens toe. Maar Ariane Zawackova bedankt en trekt langzaam een handschoen uit.

„Leon Barnassy,” zegt ze met een bewogen stem, „je vindt het vervelend, dat ik jullie kring binnengedrongen ben.”

Er is ineens een wonderlijk vertrouwelijke sfeer tussen hen. Leon ziet haar in de onrustige grote ogen. Hij glimlacht.

„Ik kan dat niet verdragen,” vervolgt ze, „ik kan niet tegen die tastbare afweer, tegen wantrouwen, ik heb misschien meer dan een van jullie behoefte aan vriendschap, aan waarachtige vrienden, ik heb gevoeld wat jullie voor Michael Szum zijn geweest, ik heb de arme kolonel er om benijd.”

Zij spreekt de woorden haastig uit. Nu zwijgt ze alsof ze een ontroering nauwelijks meester is, ze roert zenuwachtig met het glazen spateltje door haar koffie. En plotseling wordt Leon alles duidelijk. Het is alsof een scherm

voor zijn ogen opgetrokken wordt. Deze jonge vrouw is net zo'n eenzame zwerfster als hij een zwerfer is, als Tibaldi, als Powel. Zij is ook op deze kust aangespoeld net als hij. Hij verwijt zichzelf zijn bruut egoïsme. Wat voor ellende heeft zij al niet meegemaakt. En nu heeft ze mensen ontmoet bij wie ze een onbaatzuchtige vriendschap veronderstelde. Ze heeft ze opgezocht, ze heeft ze gewonnen, behalve één. Die ene is hij, Leon Barnassy, de stomme egoïst.

„Ariane,” zegt hij en vervalt in dezelfde vertrouwelijke toon, „vergeef me, wees welkom, van harte welkom in onze vriendenkring, de kring van zwerfers en zwerfsters, het is goed zo, heel goed.”

Hij legt even zijn grote grove knuist op de kleine hand van de Prinses. Dan steekt hij zijn cigaret op en blaast met een blij gevoel de rook omhoog. Ze drinken hun koffie. „Ik breng je even naar huis,” zegt Leon.

Zwijgend wandelen ze tussen de paraderende mensen langs de zee, die haar water groen doorschijnend naar de kust stuwt, met sneeuw wit schuim aan de boorden. Dan nemen ze de weg naar Castellar, tot het grote witte huis in 't zicht komt, in de donkere omlijsting van de dennenbossen.

„Heb je geen vrienden onder je landgenoten?” vraagt Leon.

Ariane schudt haar hoofd. „Nee,” zegt ze.

„Hoe kan dat, dat begrijp ik niet.”

„Er is niets veranderd in onze verhoudingen sinds we ballingen zijn geworden,” zegt ze bedachtzaam, „ik ben Prinses Ariane gebleven, dat betekent iets, dat anderen behalve Russen niet goed verstaan.”

Zwijgend wandelen zij door tot het grote hek van het buitengoed.

„Waar zou je reis heengaan,” vraagt Ariane als ze stilstaan om afscheid te nemen.

„Nergens,” antwoordt Barnassy lachend.

Ariane kleurt en steekt hem haar hand toe.

„Bonjour Leon,” zegt ze eenvoudig.

„Au revoir Ariane, au revoir.”

Leon Barnassy keert met langzame grote passen terug naar de stad. Hij ziet nog eenmaal om naar het witte huis eer hij de bocht doorgaat. Dan fluit hij een deuntje en schopt een steen met kracht van de weg in de grasberm.

V.

In de grote zaal van Ariane Zawackova's villa klinkt een druk geroezemoes van stemmen. Blauwe cigarettenrook waaiert uit de rooksalon naar de lichtkronen, die zich spiegelen in het gladde hout van de parketvloer.

Aan de zijanten zijn kleine tafels gegroeped met lichte, makkelijke zetels en lage banken tegen de muur. Daar zitten Ariane's gasten. De hoek bij de enorme open haard is vrijgelaten voor een podium waarop een vleugel-piano staat, met het blad omhoog gesteld. Uit de rooksalon komt luid gelach en Tibaldi verschijnt met een glas in zijn hand. Hij loopt voor het vuur langs naar de kleine groep: Eva, Yvonne, Arthur en Frans.

„Waar is Ariane?” vraagt Tibaldi.

„Ik zag haar juist nog praten met die jonge man in zijn schitterende luitenant-uniform,” zegt Frans op zachte toon en zoekt de zaal af, of hij haar zo zal kunnen aanwijzen.

„Cyril Ptuschko is zeker bij haar,” zegt Tibaldi, „die vent is niet van haar af te slaan.”

Ze is met hem de tussendeur doorgeslagen naar de hal,” merkt Arthur op, „maar heb je haar nodig.”

„Ik zou wel eens wat willen spelen, die vleugel is een kostbaar instrument.”

„Barnassy is er ook nog niet,” merkt Eva op, „die is altijd en eeuwig laat.”

„Je hebt best kans, dat hij de hele avond glad vergeet.”

„Geen sprake van,” Tibaldi zakt voorzichtig in een stoel, het glas in de hand.

„Geen sprake van? hoe kom je er bij zo iets van hem te zeggen, we zijn anders wel wat van hem gewend.” Eva is niet in de rechte stemming.

„Nou bijt me maar niet, ik kwam hem ophalen om acht uur om hier samen heen te trekken, hij heeft tenslotte een auto, al moet Julius Caesar er zijn triomftocht al in gehouden hebben en 't is een heel eind van de Vallée de Gorbio naar dit lustoord.”

„Ariane heeft ook al naar hem gevraagd,” zegt Eva alsof dit feit haar ergernis te meer rechtvaardigde, „maar waarom ging hij niet met je mee?”

„Madame Batillon zei, dat ik maar door moest gaan, hij had juist iemand op bezoek gekregen, maar dat zou niet lang duren. Hij is de avond dus niet vergeten, waarde Eva, maar daar is Ariane.”

Ariane, slank in haar lichtblauw en zilver avondkleed schrijdt de zaal door en komt recht op het groepje vrienden toe. Langzaam achter haar aan loopt de schitterende jonge luitenant.

„Er is zo juist een telegram gekomen van Powel, dat hij zich niet goed voelt en tot zijn spijt niet kan komen,” zegt ze met een lichte teleurstelling in haar stem, „en Leon Barnassy laat ook op zich wachten.”

Frans Wilec schuift een kleine crapaud bij en Ariane gaat zitten.

„O, maar Leon kan elk moment binnenvallen,” zegt Tibaldi luid en met een lach, „misschien heeft hij zijn das vergeten of zijn sloffen nog aan bij zijn smoking en merkte hij dat halfweg hierheen, je kunt alles van onze schrijver verwachten, maar ik spot, hoor Ariane, hij kreeg bezoek, dat hij wel snel zal afpoeieren.”

Achter Ariane's zetel staat Cyril Ptuschko.

„Jullie kennen luitenant Ptuschko reeds?” vraagt Ariane, maar stelt de jonge man meteen voor.

„Madame Eva Wilec-Turner, Madame Yvonne Lorrey, Monsieur François Wilec, Monsieur Arthur Lorrey.”

„Wij kennen elkaar reeds,” zegt Tibaldi.

Cyril Ptuschko buigt bij elke naam, die Ariane uitspreekt en slaat de hakken aaneen. Een drietal meisjes gaat dienend rond.

„Willen jullie aanstonds wat spelen?” vraagt Ariane. Yvonne knikt en Tibaldi drinkt zijn glas uit.

„Uitstekend,” zegt hij.

Ariane staat op en klapt in haar handen. Het geroezemoes van stemmen verstilt. Maar dan klinkt helder en duidelijk haar stem. Zij kondigt eerst in het Russisch, daarna in het Frans aan, dat Tibaldi en Yvonne Lorrey zullen spelen.

En terwijl Tibaldi zijn viool stemt noemt hij het stuk: Een fragment uit Beethoven's vioolconcert.

Maar als het stuk uit is, is Leon Barnassy nog niet verschenen.

Een der Russen zingt nu een lied, terwijl hij zichzelf op de piano begeleidt.

Dan gaan de tussendeuren open. Leon Barnassy verschijnt. Naast hem staat een kleine, baardige man. Hij ziet de rijen langs. Ariane Zawackova staat naar hem toegewend, maar keert zich plotseling om, alsof ze verstoord is.

(Wordt vervolgd)

VOOR UW **BRIL** NAAR
J. J. van der Wiel
 OPTICIËN - INSTRUMENTMAKER
 NIEUWE RIJN 62 - LEIDEN
 TELEFOON 24108
Ziet onze enorme collectie!

FA. C. H. v. d. DRIFT & Zn.
 TIMMERBEDRIJF
 VOOR AL UW
 NIEUWBOUW
 VERBOUW
 ONDERHOUD
 OUDE VEST 101 LEIDEN TEL. 23729

SMEDERIJ EN CONSTRUCTIEWERKPLAATS
F. BREEDVELD
 Voor ALLE voorkomende
 werkzaamheden en reparaties
 Lange Raamsteeg 7 - 9 LEIDEN
 Telefoon K 1710-31697

J. J. v. d. BOS
 Fa WED. C. PAARDEKOPER—ROMBOUTS
 Wij zijn ruim gesorteerd in
LIKEUREN EN WIJNEN
 Speciaal adres voor gedistilleerd!
 Korevaarstraat 49 - LEIDEN - Telefoon 20598

HAARDEN - KACHELS
HAARDKACHELS
 VINDT U IN EEN GROTE SORTERING BIJ
HENK LADAN
 TEVENS
 KINDERWAGENS
 RADIO
 STOPZUIGERS
 WASMACHINES
 WRINGERS
 HUISSH. ARTIKELEN
 SERVIESGOEDEREN
LAGE RIJNDIJK 28a
 naast textielhandel Vlasveld
LEIDEN
 TELEFOON 23065
FRANCO BEZORGING
OOK BUITEN LEIDEN!

„De vrouw

Vervolgroman door **JAN H. DE GROOT**

61] **VERKORTE INHOUD**
VAN HET VOORAFGAANDE:

Leon Barnassy is een schrijver, die in Menton in Zuid-Frankrijk woont en werkt. Hij is een opbruisende natuur, die toch om zijn openhartigheid vele vrienden heeft, vrienden uit alle soorten mensen en nationaliteiten. In het begin maken wij kennis met hem en zijn vrienden, waaronder enkele Russische ballingen. Een van dezen sterft. Aan dit sterfbed ontmoet Barnassy Prinses Ariane. Tussen beide ontstaat een vriendschap.

„Wacht hier even Pierre,” zegt Leon en wandelt naar zijn gastvrouw.

„Ariane,” zegt hij als hij haar hand neemt en die kust. „vergeef mijn laatkomen. Ik kreeg mijn oude vriend Pierre Colnot op bezoek, plotseling, dat vertraagde mijn vertrek, maar het ergste was, dat mijn oude stoommachine ons in de steek liet aan de voet van de weg naar Castelar. We moesten het laatste stuk wandelen.”

Hij ziet haar rustig aan, dan zegt ze eenvoudig. „Ik ben blij dat je gekomen bent, Leon.” Luitenant Ptuschko staat zwijgend achter haar. Ariane stelt hem voor. En Leon vraagt zich af, waar hij de man eerder gezien heeft. „En je vriend?” vraagt Ariane.

Ze legt haar hand op zijn arm, dan wandelen ze samen naar Pierre Colnot. Luitenant Ptuschko volgt haar met langzame schreden en een verveld gezicht.

„Wat is dat toch voor een sinjeur, die luitenant,” zegt Eva Wilec luidop. „Hij lijkt wel een huishond, zo volgt hij Ariane.”

„Stil toch Eva,” vermaant Yvonne.

Tibaldi ziet Frans aan en trekt een wenkbrauw omhoog, dan knipoogt hij naar Arthur Lorrey, die makkelijk in zijn stoel zit, alsof hij thuis was in het Windsor Hotel.

„Pierre Colnot, mijn vriend de schilder uit Grenoble,” zegt Leon Barnassy „en dit is prinses Ariane Zawackowa”.

„Welkom. M'sieu Colnot, dit is luitenant Ptuschko.” Ariane reikt haar hand aan de schilder.

„Leon heeft mij meegenomen, ik ben niet uitgenodigd. Ik hoop dat ik niet al te zeer stoer in mijn oude plunje.” Hij wijst op zijn grijze wijde broek en zijn fluwelen jasje met de rode flapdas.

Ariane Zawackowa nodigt hem uit naar de tafel van Leon's vrienden. Samen wandelen zij de zaal door. Colnot is mank en Ariane vertraagt onmiddellijk haar pas. Leon volgt naast luitenant Ptuschko.

Dan schudt Tibaldi enthousiast de hand van de schilder en trekt hem op de bank waar Eva Wilec Turner ruimte maakt.

„Bonsoir Pierre, oude jongen, zo was jij op bezoek bij Leon. Als Madame Batillon dat gezegd had, was ik nooit alleen doorgedaan.”

„Bonsoir M'sieu Colnot.” Frans Wilec duwt zachtjes Tibaldi opzij en trekt een stoel bij.

Ariane wandelt de grote kring van haar gasten langs en als haar schaduw volgt haar de luitenant.

van Leon

„Wie is dat?” vraagt Leon.

„Dat is de tennisspeler, beste kerel,” antwoord Tibaldi.

„Die”.

Leon ziet de violist verwonderd aan.

„Ja zeker.”

„Aai.”

„Hoe komen jullie zo laat,” vraagt Eva, „we dachten al dat je ons glad vergeten was.”

„Nee,” zegt Barnassy, „maar Pierre kwam toen ik me stond te scheren. Hij had een vracht tekeningen bij zich en die moest ik eerst even zien. Buitengewoon werk vrienden,” zegt Leon ernstig. Maar dan vervolgt hij op luchtige toon: „En toen kwam die panne met mijn oude tractor. Ik snap niet wat dat ding mankeert. In eens slaat de motor af. Ik er uit. Kap op. In de duisternis was niets te zien. Kap neer. Starten. Een puf. Maar ho maar. Meneer vertikt het over te gaan in zijn melodieuze gesteen.”

„Had je wel benzine genoeg?”

„Drommels,” zegt Leon, „tja, dat weet ik werkelijk niet, enfin, we zijn er, was Ariane verstoord?”

„Ze vond het niet aardig, bovendien Powel is er ook niet. Hij voelde zich niet goed.”

„Arme kerel,” zegt Leon. „Ja hij kan niet veel hebben. Een lichte kou gevat zeker, dan gaat hij voor dagen onder de wol.”

Ariane en de luitenant voegen zich bij hen. Als Ptschko zijn glas opneemt ziet Leon, dat zijn hand trilt, een beverige hand brengt het glas aan de mond. En Leon vindt plotseling de zwijgende officier een onuitstaanbare kerel.

Leon kan zijn antipathie jegens de luitenant niet verklaren. Hij zit met gefronst voorhoofd naast de schilder en luistert niet naar het gesprek tussen Frans Wilec en zijn baardige vriend. Hij volgt met de ogen de gestalte van Ariane, die zich als een volmaakte gastvrouw met al haar vrienden bezig houdt. En onafscheidelijk volgt luitenant Ptschko.

Leon staat op en trekt het vest van zijn smoking recht. Dan wandelt hij naar de tafel waar generaal Kyriloff aan het hoofd troont, omringd van een zestal Russische oud-officieren.

Leon overweegt op zijn weg, dat Ariane niet het minst geërgerd is door de bijna demonstratieve wijze waarop Ptschko haar als het ware achtervolgt. Zij schijnt het vanzelfsprekend te vinden. Is hier sprake van etiquette? Behoort een Prinses bij elke schrede, die zij in dit gemengd gezelschap doet, bewaakt te worden door een adjudant?

Maar zou deze avond niet veeleer een intiem karakter hebben gedragen? Overal zitten groepjes mensen, die schijnbaar niet met elkaar te maken hebben, mensen die elkaar niet of nauwelijks kennen en ook geen moeite doen tot elkander te komen.

Hun eigen clubje voelt zich ook onwennig, behalve Tibaldi, hij beschouwt deze avond als een soort uitvoering. Hij voelt zich onderdeel van een programma. Leon blijft staan en steekt een sigaret op. Hoe lang moet

deze vertoning nog duren? Hij krijgt een onbedwingbare lust naar huis te gaan. Met Pierre Colnot. De schilder zal zijn portefeuille weer uitpakken en zwijgend de werkstukken onder zijn bureaulamp schuiven, vlak voor zijn neus. En hij zal kijken en praten. En hij zal zeggen wat hij van deze tekeningen en die schetsen denkt, hij zal opstaan en met zijn handen in zijn zakken door de kamer lopen en zijn vriend op de schouder kloppen en hij zal gelukkig zijn. Wonderlijk gelukkig met deze kerel en zijn kunstwerken.

En Colnot zal zijn stinkende pijp weer stoppen en zwijgend roken en hem met stille, glimlachende ogen aanzien, alsof hij zeggen wil: „Ja, ja, dat heb ik hem knap geleverd, je hoeft je niet zo uit te sloven, ik weet precies wat het werk waard is. Ik vind het alleen prettig je enthousiasme te ervaren. Daarvoor alleen ben ik gekomen.” Zwijgen, kon die Colnot, tot je er mal van werd. Hij sprak in zijn kunst. Dat was een duidelijke taal. Daar had hij geen woorden meer bij nodig.

Leon ziet naar de groep vrienden, die hij juist verlaten heeft. Ariane zit naast Colnot. Frans Wilec heeft het woord. Er wordt daar iets interessants verteld. Arthur is zelfs anders gaan zitten en luistert met de gevouwen armen breeduit op de tafel. Achter Ariane staat Ptschko.

Leon ziet het bleke, vermoeide gezicht boven de donkere kraag van de uniform. Maar Colnot zwijgt. Hij zit vergenoegd langs de mensen heen te kijken. Hij knikt naar Leon, alsof hem het betoog van Frans niet zo erg de moeite waard voorkomt.

Leon schiet even in de lach. Hij had zijn vriend ook wel een heel andere voorstelling van deze avond gegeven. Een intieme avond, onder bekende vrienden bij Prinses Ariane Zawackowa.

De Russische officieren, rond de indrukwekkende figuur van Kyriloff leken wel een troep samenzweerders. Zij luisterden toegebogen naar de zacht uitgesproken levendige woorden van de oud-hoofdofficier.

Als Leon hun tafel nadert, schikken allen zich recht. Kyriloff groet Leon joviaal.

„Ah, mon chère, mijn beste vriend, kom hier en zet je naast ons.” Een der officieren staat op en schuift zijn stoel bij die van de generaal. Allen staan. Kyriloff stelt de mannen voor. Leon kent de ceremonie. Bij elke naam een buiging en een aaneensluiting der al of niet gespoorde hakken.

„Mon général,” zegt Leon als de officieren weer gezeten zijn, „laat ik u niet storen, u waart in een stellig belangrijk gesprek. Ik drink even dit glas met u mede, als een welkome dronk op mijn eenzame wandeling door deze zaal. Zie, aan de overzijde heeft men mijn beste vriend in beslag genomen.”

„Op uw gezondheid, heren, op de vervulling van uw diepste wensen.”

Leon drinkt het glas uit, dat Kyriloff hem inschonk. „Maar mijn waarde Barnassy, je stoort ons volstrekt niet, is je vriend eveneens een kunstenaar?”

„Inderdaad, schilder Pierre Colnot uit Grenoble.”

„Colnot, Colnot... exposeerde hij enkele jaren geleden in Petit Palais in Parijs?”

„Juist generaal, juist, kent u zijn werk?”

„Ik bezocht de tentoonstelling. Mij trof een groot doek. De Kluzenaar, meen ik, heette het. Een halfnaakte oude man, afgewend van een in de verte gelegen schetsmatig gehouden Metropolis. Een zeldzaam knap stuk. Prachtig van coloriet en sterk van expressie.”

„Ik bewonder u generaal, ik bewonder u. Het stuk is destijds voor het Louvre aangekocht, al waren de critieken

lang niet gunstig. Dat u het waarderen kan is een verrassing."

Leon drinkt nog een glas. Hij voelt zich plotseling opgewekt. Even later staat hij op en wandelt door de rooksalon heen terug naar de haard. De kleine kamer is ledig. Alleen Ptuschko heeft zijn bewaking van Ariane enkele ogenblikken opgegeven. Hij staat voor het kleine buffet. Leon stapt naar binnen. De officier staat met zijn rug naar hem toe, maar keert zich met een kleine schrik om. Leon blikt in het grauwe gezicht van de jonge man. Twee grote donkere, koortsschitterende ogen zien hem aan. Maar dan lacht Ptuschko hem toe. Het is een vreemde nerveuse lach.

"Ik neem iets in," zegt hij, "ik heb wat hoofdpijn."

"Dat is vervelend," merkt Leon op.

De luitenant vouwt de poeder, die hij in de hand heeft open en stort de witte glinsterende inhoud in een glas champagne.

"We zullen aanstonds nog een oude Russische dans uitvoeren," zegt hij en roert poeder door de wijn.

"Asperine", verklaart hij.

Hij drinkt in één teug zijn glas leeg.

"Neemt u dat in champagne in?" vraagt Leon. "dat zal dan weinig helpen."

"Is het wel asperine?" Leon ziet de officier vrijmoedig aan.

Ptuschko lacht. "Dacht u dat het wat anders was?"

"Ja", zegt Leon, "dat dacht ik. "Ik dacht", vervolgt hij, "aan cocaïne."

"Niet slecht geraden," spot de luitenant. "Bijna goed."

De lach verstart tot een cynische grijns.

"Heroïne", zegt hij en slaat het glas op de kleine tafel. De voet breekt en de kelk rolt op de grond.

"Een kleine stimulans waarde heer, een kleine stimulans, voor een dag van dodelijk vermoeiend spel op de banen van Monaco, en aanstonds nog de dans, kom, ik zal de lui waarschuwen, we moeten ons in boerendracht steken."

"Ik zou, wat ik u raden mag, voorzichtig zijn met dat poeder."

"Ach wat, mon ami." Luitenant Ptuschko zucht diep en rekt zich alsof hij door een moeilijk examen gekomen is. Zijn kleur komt terug. Zijn ogen staan niet meer hol en angstig.

"Excuseert u mij," zegt hij en loopt snel en vast langs Leon heen.

Deze volgt hem naar de zaal en voegt zich bij zijn vrienden.

"Leon," zegt Ariane en lacht hem toe, "luitenant Ptuschko zal zo aanstonds met enkele onzer vrienden een oude russische dans uitvoeren, blij nu even hier, je bent gewoon onbereikbaar."

"Goed Ariane, goed, uitstekend, luitenant Ptuschko vertelde mij juist iets van de dans. Hij is je stellig zeer goed gezind, Ariane."

"Hij is mij bij uitstek goed gezind, beste Barnassy, wij hopen ons weldra te verloveren."

"Werkelijk". Leon zegt het snel en verrast.

Ariane ziet hem kleurend aan, ze lacht. Maar haar vreugde overtuigt niet.

"Dat moet je buitengewoon blij stemmen."

"Geluk Ariane", vervolgt Leon, "God zegen je", mompelt hij verward.

"Dank je, Leon."

Eva Wilec Turner komt naast hun staan.

"En wat zeg je daar wel van, beste jongen, heeft Ariane je ingelicht," vraagt ze.

Ariane wordt weggeroepen eer Leon antwoorden kan.

Hij ziet haar in gedachten na, hoe zij sierlijk en licht de zaal door gaat naar de tussendeur, waar Ptuschko haar wacht.

"Ik geloof," zegt Leon Barnassy langzaam, "ik geloof, dat ik alleen hem feliciteren kan."

Eva schertst door zijn ernst heen. "Jij, o Leon, je bent een barbaar, meer eerlijk dan beleefd, die Ptuschko lijkt me een flinke, knappe jongeman."

"Ja, ja," knikt Leon, "schenk me nog eens in Eva, schenk me nog eens in." Leon keert zich naar zijn vrienden. Zij praten rustig over muziek en schilderkunst. Leon ziet ze aan. Een woede golft op naar zijn gezicht. Daar zitten die lui zelfgenoegzaam over kunst te babbelen. Zij hebben Ariane gelukgewenst en hun gesprek daarna voortgezet, alsof, alsof...

Leon ontmoet de ogen van Yvonne. Zij heeft hem al een poosje oplettend aangekeken. Zij wend haar blikken niet af. Leon stapt om de groep heen en zet zich naast haar.

"Het is verschrikkelijk", zegt ze.

VI.

"Begrijp jij het, Yvonne?" Leon Barnassy staat voor Yvonne Lorrey in de serre van hotel Windsor, waar de volle zon toegang vindt door de open ramen. Zij zijn alleen. Yvonne ziet op naar Leon uit haar lage, diepe zetel en strijkt haar tengere hand over het voorhoofd.

"Misschien", zegt ze bijna fluisterend.

"Maar zij gaat haar ongeluk tegemoet", vervolgt Leon driftig. "ik moet je bekennen, het is voor mij een raadsel, een compleet raadsel." Leon keert zich om en loopt opgewonden naar het raam en van het raam terug naar Yvonne.

"Ariane heeft me gezegd," begint hij weer als Yvonne zwijgen blijft. "dat zij geen vrienden onder de Russen heeft, dat zij bijna ambtelijk leeft onder hen, dat zij ons gezelschap zoekt om vertrouwde mensen in haar omgeving te hebben, dat zij onze vriendschap behoeft als een dorstige water en nu blijkt, dat ze... dat ze zich verloveren gaat met die Ptuschko, een desperado, een man verslaafd aan heroïne, dat vervloekte gif..."

Leon loopt weer door de serre. "Hoe wist jij Yvonne, hoe wist jij dat van Ptuschko, reeds eer ik het ontdekte en hem betrapte op het moment toen hij in het openbaar bijna, onder de ogen van ieder, die de rooksalon zou kunnen binnengaan, de poeder innam?"

"Ik ken het type, Leon," zegt Yvonne en strijkt weer haar hand over het voorhoofd. "Ik wist het al, toen ik hem voor het eerst zag. Deze mensen zijn onmiddellijk herkenbaar, vooral in het stadium waarin een Ptuschko zich bevindt. Ik heb vroeger mensen ontmoet, die morfinist waren. Ik ken de ellende van hun leven. Zij zijn tot alles in staat alleen om zich in het bezit van dat witte poeder te stellen. Ptuschko zou in vrij redelijke omstandigheden kunnen leven. Hij verdient een behoorlijk inkomen met zijn tennis-lessen, maar elke franc wordt omgezet in verdovende middelen."

"Goed, allemaal goed, maar is Ariane dan stekeblind, begrijpt zij dan niets?"

"Jij wist het toch ook niet voor dat je hem betrapte, zij zal het niet zó weten als wij nu, daar is ervaring voor nodig, zij is nog jong."

(Wordt vervolgd)

Tsjaikowsky

door G. VAN RAVENZWAAIJ

Er zijn perioden, waarin de ene componist boven de andere de voorkeur geniet. Een tijd lang was het Beethoven, het wordt nu meer en meer Mozart, maar ongerept blijft tussen al de grote componisten staan, de meester-toondichter Tsjaikowsky. Op de muziekavonden, die ik inleid, kan ik de toehoorders geen groter genoegen te doen, dan iets te vertellen over Tsjaikowsky en enkele van zijn werken te laten horen, op de gramfoonplaat namelijk.

Dit is te begrijpen in een tijd als deze, die qua economische gesteldheid in een hoog-conjunctuur is, geestelijk bezien een ontzettende gebrokenheid verraadt. Denk evenwel niet, dat men deze gebrokenheid alleen in het geestelijk leven kent, ze doet zich gelden op alle gebied, ook op dat der kunst. Men heeft onlangs wellicht gelezen van de opvoering van Picasso's toneelstuk „Begeerte bij 'r staart gepakt". Het is een ontzettend dwaze avond geweest, waar men in surrealisme en in symbolisme werd gewikkeld, waarbij men werd geconfronteerd met het onderbewuste en waar men in al de verwarring de rauwste woorden kreeg te horen, die uit ethische ballorigheid over het voetlicht werden geroepen. Men kan hieraan voorbij gaan en met een cliché-matig gebaar een troostend woord spreken, maar dat mist alle werking. Maar dat een dergelijk toneelstuk in deze tijd is geboren, d.w.z. in de jongste oorlog tijdens de bezetting van Parijs, verklaart dat naar het woord van Vondel, de wereld aan stukken ligt.

„Indien u het niet pijnlijk vindt wanneer iemand zijn hele binnenste blootlegt en wanneer uw eigen hart zijn kracht eerder hervindt door tranen en bekentenissen dan door zwijgen en plotselinge geslotenheid — dan houdt ge van Tsjaikowsky!" Aldus een woord van de Amerikaanse schrijfters C. Drinker Bowen en Barbara von Meck in „Beloved Friend", waarin zij een beeld van het leven van Tsjaikowsky geven, met gebruikmaking van citaten uit brieven van de componist en zijn vrouwde vriendin Nadesjda von Meck, de schoonmoeder van laatstgenoemde schrijfster. De lezer begrijpt dat de sprong van Picasso op Tsjaikowskij niet zo vreemd is als ze ogenschijnlijk lijkt; ik wilde slechts van het heden tot het verleden van ongeveer een halve eeuw geleden komen. Toen stonden de hoorders, b.v. van zijn Vijfde Symphonie onwennig tegenover deze muziek. Nu staan wij er huijverend tegenover, vooral bij een opname als van het Londens Symphonie Orkest onder leiding van de Roemeense dirigent Sergiu Celibidache (Decca LXT 2545). Deze dirigent kent het innerlijk van de componist, die heeft geleden en misschien wel — althans menselijkerwijs gesproken — ten onder is gegaan aan de ellende der zwaarmoedigheid.

Tsjaikowsky werd geëerd, en hij kon financieel doen wat hij verlangde, toch schrijnde zijn hart onder het leed van ... alles. Reeds bij het eerste deel der Vijfde Symphonie als de clarinet haar melodie inzet, grijpt ons de innerlijkheid van dé mens. De melodie is eenvoudige, kleine intervallen en enige dalende toonreeksen. Iedere keer als ze terugkeert — ze doet dit tot aan het einde dezer compositie, groeit ze meer en meer in ons hoofd en in ons hart en wordt als een obsessie.

„Ik ben er van opgeknapt," zeide ons een iemand na het luisteren naar deze muziek en wij vroegen hoe dit mogelijk was, omdat ze een allerminst opwekkende compositie is.

„Toch is het zo," was het bescheid en wij zoeken sindsdien niet meer naar een verklaring en luisteren mede naar deze muziek, die van hart tot hart spreekt, vooral in een vertolking als van de dirigent Celibidache, die kunstenaar is en mens, evenals Tsjaikowsky.

„De vrouw"

Vervolgroman door JAN H. DE GROOT

7) VERKORTE INHOUD VAN HET VOORAFGAANDE:

Leon Barnassy is een schrijver, die in Menton in Zuid-Frankrijk woont en werkt. Hij is een opbruisende natuur, die toch om zijn openhartigheid vele vrienden heeft, vrienden uit alle soorten mensen en nationaliteiten. In het begin maken wij kennis met hem en zijn vrienden, waaronder enkele Russische ballingen. Een van dezen sterft. Aan dit sterfbed ontmoet Barnassy Prinses Ariane. Tussen beide ontstaat een vriendschap. Maar ook een ander dingt naar de vriendschap van de Prinses. Een aan heroïne verslaafde Russische gravenzoon, Ptschko.

„Dat wil ik ook nog aannemen", antwoord Leon en zet zich in een stoel. „maar is het te aanvaarden, dat deze verlovings uit wederzijdse liefde tot stand gekomen is, juist na wat zij zei over haar eenzaamheid en moet zij dan juist aan deze ongelukkige haar verder leven verbinden, ze zocht toch bescherming bij ons en niet bij haar landgenoten."

„Is er dan geen ander, zou je kunnen vragen?" zegt Yvonne.

„Dat is het."

„Ja nu wordt het moeilijker, daar weet ik ook geen antwoord op. Je mag de mogelijkheid niet uitsluiten, dat deze mensen elkaar liefhebben, al geloof ik niet ..."

„Wat geloof je niet?" Leon vraagt het dringend.

„Dat Ariane gelukkig is."

„Zou je dat denken? Ik zou bijna wensen, dat ze niet gelukkig was, dat zou haar een desillusie besparen."

„Maar ik vraag me af," vervolgt Yvonne, „is Ariane vrij geweest in haar keuze? In de oude hofkringen werden huwelijken maar al te dikwijls gesloten uit andere overwegingen, dan uit vrije, spontane liefde".

„Maar dat geldt voor deze emigranten toch niet, toch niet meer?"

„Dat weet ik juist niet. Je weet zelf hoe zij hun tradities ook hier, ver van hun vaderland, handhaven. Zie naar Kyriloff. Hij blijft de generaal uit het oude Russische leger, al is hij een arme boekbinder en de andere mannen, de oud-officieren van lagere rang, springen voor hem in de houding en gehoorzamen hem onverbiddelijk, ook al hebben ze een heel wat betere positie dan de oude baas. Bovendien is Ptschko een enige kandidaat, ik bedoel de enige, die in aanmerking komt. Hij stamt uit een oud gravengeslacht uit de Krim. Er zijn nog enkele andere vrijgezellen, maar die zijn niet van haar stand. Wie weet welke invloeden werkten in deze kwestie. Ik ken die wereld nauwelijks."

„Het is verschrikkelijk, Yvonne".

„Dat ben ik met je eens, maar we kunnen niets doen om een verandering te bereiken."

„Zij moet gewaarschuwd worden, zij moet volledig ingelicht worden."

van Leon

Yvonne zwijgt en ziet met een matte glimlach in de onrustige ogen van Leon Barnassy.

„Dat gaat niet, Leon.”

„Dat gaat niet, Yvonne? Het moet.” Driftig staat Leon op en begint opnieuw zijn wandeling door de serre.

„Wij mogen ons niet in die zaken mengen.”

„Het is onze plicht, Yvonne.”

„Dat is gemakkelijk gezegd. Wie zal Ariane inlichten en wat zal het uitwerken? Heb je vooral die laatste vraag overwogen? Ariane is uiterst gevoelig en trots. Zij zal niet dulden, dat een ander zich in haar zaken mengt, ondanks de rechten van vriendschap, die zij ons niet onthouden zal. Enerzijds is zij de zachte, eenvoudige jonge vrouw, die zich geheel en gemakkelijk bij ons aansluit, anderzijds is zij de Prinses, levend in een sfeer waar wij buiten staan, waar zij ons ook niet binnenlaat. Dat is een heilig gebied, waar slechts ingewijden toegelaten worden. Haar feestavond is daar een duidelijk bewijs van. Heb je ooit tweeslachtiger stemming meegemaakt. In ons kringetje was ze onze gelijke, bij de Russen de Prinses. Bij ons viel al het prinselijke weg. Bij de Russen is zij de vorstin, de vertegenwoordigster van het oude Tzaristische Hof. En in dit russische gedeelte van Ariane, zou ik bijna zeggen, leeft Ptuschko. Daar staan wij totaal buiten. En al zou een onzer zich verstouten haar in te lichten en al zou ze deze inmenging onzerzijds dulden, zal de verlovings er door verbroken worden? Dat vraag ik me af. Ptuschko lijkt me waarlijk geen schurk toe. Hij is, zoals vele van deze beklagenswaardige individuen, niet opgewassen geweest tegen de omstandigheden. Hij behoeft niet eens zwak van karakter te zijn. Hoe leven deze mensen? Bedenk dat eens. Balling te zijn is onvoorstelbaar erg. Wie weet welke goede eigenschappen hij niet tevens heeft? Ariane is omringd van vleiers. Even talrijk als onbetrouwbaar. Zij is rijk. Dat werkt als een kaars op muggen. Dreef haar ook deze situatie niet tot ons? En zou Ptuschko, ondanks zijn verslaafdheid aan heroïne, toch niet een zekere beschermer voor haar zijn?

„Ik kan haast niet verdragen, dat je zo spreekt, Yvonne, ik zie maar één ding, een catastrophe, die onafwendbaar lijkt en waar we iets tegen doen moeten om die te voorkomen.”

„Ik zou je willen helpen als ik kon, maar ik zie geen mogelijkheid. We moeten wachten.”

„Dat hou ik niet uit.”

„Maar Leon.” Yvonne ziet hem verwonderd en opmerkzaam aan, maar Leon's blik wijkt niet.

„Moet ik je als rivaal zien van Ptuschko,” zegt ze zacht.

„Waarlijk niet, Yvonne, maar ik hou de spanning niet uit in dit spel van observeren en wachten. Het lijdelijk toezien, hoe iemand zo zijn ongeluk tegemoet loopt, dat kan ik niet, al betrof het mijn kat.”

„Ik begrijp je, beste jongen, maar ik zie geen weg.”

„Ik ga naar Ariane.”

„Doe het niet, Leon.” Yvonne is opgestaan en legt haar hand op zijn arm. „Wacht in elk geval nog een poosje,

de verloving is nog niet officieel er kan nog heel wat gebeuren.”

Leon aarzelt. Hij schudt verwoed zijn blonde haren naar achteren. „Goed”, zegt hij schor.

Als hij buiten staat in de schaduw van de smalle straat overvalt hem de twijfel. Hij loopt driftig de Place Clemenceau over in de richting van de weg naar Castellar, waar het grote witte huis in de bocht ligt, het huis van Ariane Zawackowa.

Bij de vismarkt houdt hij zijn passen in. Op de stenen toonbanken liggen de wondelijke vissen van de Middellandse Zee uitgestald. Hij ziet de dode blauwe ogen van de kleine inktvissen, blauwe, bijna menselijke ogen, maar zonder uitdrukking van leven, mat en bevliesd en hij denkt ineens aan de ogen van luitenant Ptuschko, toen hij hem observeerde vanuit de kring van Generaal Kyriloff, doffe ogen, zonder uitdrukking, in een grauw gezicht. Later waren die ogen anders geworden. Dat was na het glas champagne met de poeder heroïne. Zij stonden helder en levendig en Ptuschko danste onvermoeid de zware, wilde opzweepende boerendans op de onstuimige muziek van gitaren en violen, bij het steeds snellere handgeklap der toeschouwers.

Het leek of die poeder hem met nieuw leven had bezielde.

Leon draait zich om en neemt langzaam de weg terug. Een rode sportauto komt hem tegemoet. Achter het stuur zit Ptuschko. Hij is gekleed in een grijs modieuze pak en draagt een slappe hoed. Hij steekt de arm omhoog en groet Leon. Dan suist de wagen voorbij. Leon ziet hem na, die vlot en zeker de hoek neemt en uit het gezicht verdwijnt.

„Inderdaad,” zegt Leon hardop, „inderdaad, als verloofde van een prinses kun je niet langer in een oude tennisbroek blijven rondwandelen en tot vervelens toe vervelende mensen de beginselen van het edele tennisspel bijbrengen. Ptuschko heeft promotie gemaakt.”

En grimmig zet hij zijn schreden aan en keert huiswaarts langs de zee, die zacht uitruist op de stenen glooiing van de kust.

VII.

De zon is nog met een laatste oranje-rode druppel aan de zeehorizon vastgehecht. De ochtend is koel en zuiver. Matblauw en rimpelloos strekt de enorme watervlakte van de Middellandse zee zich uit aan de gekloofde rotskust. Palmen wachten roerloos op de wind in de verzorgde villatuinen. Dan veegt de rijzende zon haar vroege licht over zee. De kustbergen zijn hoge barricaden waartegen het water geboden is terug te vloeien. Zij kunnen slapen, deze ruwe reuzen. Pekzwart liggen de strepen van dennenbossen tegen hun flanken met de grauwe kale vlakten er tussen en de donker-paarse schaduwdiepten van vrouwen en spleten. Boven de kruinen staat het kantwerk der boomkruinen scherp getekend op het licht van de morgenhemel.

De eerste rode autobus dondert door de stilte. Knarsend en piepend valt de zware wagen in de remmen en staat.

„Bonsjour M'sieu,” groet de conducteur en steekt zijn hand uit om Leon Barnassy met zijn koffer door het opengezwaaid portier te helpen.

En als Leon een groet terugmompelt roept de man tot de chauffeur: „Roulez.”

Leon Barnassy is de enige passagier op dit vroege uur. Hij gaapt en sluit de ogen.

„Moet ik je als een rivaal zien van Ptschko?” Yvonne's woorden klinken plotseling in hem op.

„Moet ik je als een rivaal zien van Ptschko?” Het is deze vraag, die de laatste dagen telkens weer tot hem terugkeert. Hoe snel en vlot heeft hij haar ontkennend beantwoord. Hoe weinig ook heeft hij aanvankelijk aan Yvonne's woorden gedacht. Maar toen hij Ariane Zawackowa de eerste maal na haar avondfeest terugzag op een morgen in Thibault's concertzaaltje waar Tibaldi en Yvonne speelden, was hem die vraag helder voor de geest gesprongen. Hij was er even ontsteld over geweest maar toen was de onrust gekomen. Hij was zich plotseling bewust geworden, dat hij met een zeker verlangen een ontmoeting met Ariane tegemoet zag. Was het een verliefdheid waarvan hij de tijdelijkheid kende? Was het medelijden met deze jonge vrouw, die bijna onbeschermd in het leven stond en nu een keus deed, die alleen maar ellende en ongeluk tot gevolg moest hebben? Of was het een soort ridderlijkheid van hem, van de man, die al wat zwak en weerloos is in zijn hoede moest nemen?

Hij was er niet de kerel naar om zichzelf in slaap te wiegen. Hij durfde zijn gevoelens te ontleden, en al was het alleen maar terwille van zijn werk, tot klaarheid te brengen. Hij had zich op zijn arbeid geworpen. Hij had dagen in de bergen gezwoeren, maar het beeld van Ariane had hem niet losgelaten. En nu was hij Menton ontvlucht.

Gistermorgen bij Tibault had hij argeloos tot Frans Wilec gezegd: „Ik denk er nu echt aan binnenkort op reis te gaan” en Tibaldi had na zijn spelen lachend opgemerkt: „Het is ernst met Leon, hij gaat vast een poosje verdwijnen. Ik ken dat gezicht van hem als hij een besluit heeft genomen.”

Hij had geen afscheid gezocht. De vrienden waren het van hem gewend, dat hij plotseling verdween, zonder dat een hunner wist waarheen hij gevlogen was. Alleen Yvonne had hem lang en zijgend aangezien, toen hij na afloop van het concert naast haar stond. „Goede reis,” zei ze en haar kalme grijze ogen hadden geen blijk gegeven, dat ze iets van de reden begreep.

De grote rode auto dendert langs de grillige kust. De motor mitrailleur zijn roffels tegen de bergwanden, een geknetter, dat in de holle rotsweg bij Roquebrune tot een echoënd salvo oplaait.

Monte Carlo slaapt nog. Een vrouw uit de Campagne draagt een veel te zware mand groenten aan haar arm naar de markt. Haar bruin gezicht zit vol rimpels. Leon ziet haar aandachtig na. Twee mannen lopen rokend door het plantsoen langs Sporting naar boven, zij dragen een vioolkist onder de arm. Hun taak is voor deze nacht afgelopen. Hun overjassen hangen open over het wit plastron van hun rok. Leon beseft ineens hoe hij de kleine, gewone dagelijkse verschijnselen in zich opneemt.

De bus ratelt door Monaco. Aan een eenzame vlaggestok wappert een vlag boven het prinselijk paleis, loom in de nauwontwaakte morgenwind.

Dan verft de opgekomen zon, de zijwand van het rotsplateau tot vermiljoen, de verre toppen glanzen in een roestbruin.

De weg langs de kunst buigt naar Eze.

Een flottilje torpedojagers ligt slapend op de rede van Villefranche ten anker. Uit een seinmast knippert onophoudelijk een lichte witte morsetekens.

Na een poosje komen de eerste huizen van Nice.

De wagen stopt op de Place de Macéna. Leon rilt als hij uitstapt.

Naast het restaurant Albert I, voor de open deuren van

een garage, staat zijn oude auto. Het karretje ziet er blinkend opgepoetst uit.

Een jongen, in een blauwe overall, trekt over twee brede schoppen een riem aan. Zijn opgeruimd bruinverbrand gezicht staat grijnzend onder het zwarte kalotje als hij Leon ziet.

„Bonsjour M'sieu, de wagen is klaar.”

„Dat is je ook geraden,” moppert Leon en reikt hem zijn sigarettenkoker.

„Ah, merci M'sieu.”

„Heb je de koppeling nagekeken en vooral de voetrem?”

„Oui naturellement, M'sieu.”

„Giet dan het reservoir vol.”

De jongen springt naar de rode pomp en zwengelt de dikke slang uit de lus.

Leon stapt het restaurant binnen, waar een kellner tussen de op elkaar gestapelde stoelen met een stofdoek bezig is.

„Breng me een koffie,” zegt Leon.

De man steekt de doek in zijn schort en verdwijnt zijgend. Even later klimt Leon achter het stuur.

„Zitten de kettingen goed om de reservewielen,” vraagt hij nog. „dat ik er onderweg geen last van krijg?”

„Alles in orde M'sieu.”

„Goed, adieu.” De motor start. Leon draait de wagen om en rijdt door de ontwakende stad, de verlaten boulevard langs naar het Westen.

De zon staat flauw achter hem, boven zee. Van de bergen zakken wolkenluiers. De wind ruikt naar regen. Als Leon de veel te wijde bedding van de Var bereikt, buigt hij haaks om naar het Noorden. Voor hem liggen de schaars besneeuwde flanken van de Alpen. Nu de weg nog recht voor hem ligt, laat Leon de wagen uitlopen. De bergen komen langzaam nader. De sneeuw wordt wijder zichtbaar, de weg stijgt. En daarnaast ruist de Var, steeds dieper door zijn nauwe uitgesleten bedding. Na de eerste tunnel draait de weg in brede slingers omhoog langs de harde grānieten bergwanden. Leon voelt zijn donkere stemming wijken. De actie van het telkens terug en overschakelen in de scherpe bochten montert hem op. Links en rechts zit hij tussen de enorme bergwanden. Hier en daar ligt een veeg sneeuw op de weg, waar de wielen het modderwater uitpersen.

„Dooi,” zegt hij hardop, maar hij bedenkt met enige zorg, hoe het er boven zal uitzien, als hij Digne achter de rug heeft.

In Touët, het kleine dorpje waar de huizen aan de begroeide bergwanden schijnen te hangen, stopt hij en drinkt een kop koffie in het enige café van betekenis. Voor hij verder rijdt, trekt Leon een deken onder de achterzetel vandaan en wikkelt die om zijn benen. Het is koud hier. Dan giert de kleine, oude wagen weer voort, door de talloze bochten tot de bergen wijken, het uitzicht ruimer wordt. Diep in een ravijn tuimelt de Var door zijn uitgewoelde bedding. Onder de wielen spuit de natte sneeuwmassa meters weg. Aan de zijanten ligt de weggeruimde goorwitte modder een halve meter hoog. De weg stijgt nog steeds en killer staan de witte bergtoppen om hem heen. Ruwe ketens strekken als rustende beesten hun massale lichamen uit onder de laaghangende wolken. Als hij een vlijmscherpe bocht al claxonnerend doorgaat, moet hij met geweld stoppen. Voor hem stopt even wild een kleine rode auto. De weg is smal. Smaller nog door de sneeuwhopen aan de kant. Rechts verrijst een massale rots. Links ligt vlak langs de weg een diep ravijn. Uit Leon's tegenligger stapt een jonge man, in leren jas.

(Wordt vervolgd)

Nogmaals Tsjaikowsky

door G. VAN RAVENZWAAIJ

Zoals we de vorige keer reeds schreven, raakt men over Tsjaikowsky niet spoedig uitgesproken, want iedere keer dat men zijn muziek hoort, dringen zich vragen op, die niet alleen het muzikale van zijn composities, maar ook het menselijke aspect van zijn leven raken.

In de afgelopen dagen van het Holland Festival werden deze vragen zeer levendig bij de opvoering van zijn opera „Eugen Onegin”. Deze opera-muziek is voor ons Nederlanders géén openbaring geworden; er waren gedurende de opvoering ogenblikken dat we verlangden naar de symphonieus Tsjaikowsky, die zonder woorden méér tot uitdrukking kan brengen dan met een tekst als deze naar Alexander Poesjkin's poëtische roman Jevgenij Onjégin, hoewel de componist deze voor zijn opera zélf heeft bewerkt. Deze opera is in Rusland zéér populair, maar zelfs met alle waardering voor Tsjaikowsky's geniale gaven, was het ons onmogelijk daarvan iets te begrijpen. Nu kennen wij géén opera's van Tsjaikowsky en naar men beweert moet zijn opera „Pique Dame” aanmerkelijk boeiender zijn.

Toch biedt het gegeven van de Eugen Onegin een zeer rijke sfeer; wie de werken van Poesjkin kent of die b.v. van Tsjechow, weet wat ik bedoel. Alleen is het ouderwets romantisch, waarvan wij 20ste eeuwse nuchterlingen zeggen, dat men zich druk maakte over niets.

In „Onegin” gaat het in feite om een jonge vrouw, Tatjana geheten, die verliefd wordt op de vriend van de verloofde van haar zuster Olga. Deze Onegin — een koelhartig heerschap — wijst deze liefde af, maar bij een 20 jaren later volgende ontmoeting, komt hij tot ander inzicht. Maar nu wijst zij zijn liefde af, alhoewel zij nog altijd van hem houdt. Zij zegt trouw te willen blijven aan de man, Prins Gremin, die zij inmiddels huwde.

Het gaat Tsjaikowsky om de typering van deze vrouw, die in haar grote gevoeligheid, haar oprechtheid en niet in het minst in de ontvankelijkheid van haar liefhebbend hart, voor de componist is gaan groeien tot de ideale vrouw van zijn dromen. Tsjaikowsky is na een zeer kortstondig en zéér ongelukkig huwelijk nimmer meer getrouwd geweest; hij was ongeschikt voor het echtelijke leven, maar zijn eerbied en zijn afhankelijkheid voor de vrouw was zeer groot. Dit heeft hij gerealiseerd in zijn opera „Eugen Onegin”, die, ofschoon dramatisch van een te geringe conflict-matigheid, een bloeiende lyriek kent. Deze is zó ontroerend, dat verschillende gedeelten ons dagenlang in het hoofd zijn blijven leven. Daarom zijn we dankbaar dat een grammofoonplaat is uitgekomen, — nog wel niet van deze opvoering — die de beste gedeelten van deze opera heeft vastgelegd. Deze plaat — DGG 19023 LPEM — geeft het prachtige voorspel, de beroemde wals en de niet minder bekende polonaise, maar ook enige vocale gedeelten, waarvan we in het bijzonder de aandacht vestigen op de briefscène van Tatjana, hier op de plaat door Elfride Trötschel gezongen. Deze Duitse zangeres doet dit voortreffelijk, innig doorleefd, zeer muzikaal en daarbij gesteund door een uitnemende begeleiding van het Beierse Radio-orkest onder leiding van Fritz Lehmann.

Zoals we reeds vertelden, Tatjana is verliefd geworden op Eugen Onegin en uit haar impulsieve gevoelens in een brief aan Onegin en verklaart haar grote liefde aan hem. „Ik schrijf u — wat kan ik nog meer zeggen? Ik weet dat het in uw handen ligt mij met uw verachting te straffen, maar ik stel vertrouwen in uw medelijden met mijn ongelukkig lot...”

Zo gaat het voort in deze brief, geschreven in een doorwaakte nacht, bij het aanbreken van de ochtend verzegeld en ter hand gesteld aan de man, die zij zich voor haar leven droomde.

De Russische literatoren der 19de eeuw hebben zich vaak verdiept in de gevoelige en gecompliceerde houding van de vrouw tegenover de man; bladzijden zwaar van filosofische beschouwingen. Tsjaikowsky deed het door middel van zijn muziek, die melodisch dieper kon tasten, dan het woord vermag te doen. Het is ontroerende muziek, waarnaar men in stilte luistert en het blijft ervaren als een diepe belevens. Zo graaft een melodie zich in de gemoedsgesteldheid van een mens en dit gebeurt nog wel door een eenvoudige melodie van enkele tonen, die bij voortduring wordt herhaald en ons niet loslaat...

„De vrouw

Vervolgroman door JAN H. DE GROOT

8) VERKORTE INHOUD VAN HET VOORAFGAANDE:

Leon Barnassy is een schrijver, die in Menton in Zuid-Frankrijk woont en werkt. Hij is een opbruisende natuur, die toch om zijn openhartigheid vele vrienden heeft, vrienden uit alle soorten mensen en nationaliteiten. In het begin maken wij kennis met hem en zijn vrienden, waaronder enkele Russische ballingen. Een van dezen sterft. Aan dit sterfbed ontmoet Barnassy Prinses Ariane. Tussen beide ontstaat een vriendschap. Maar ook een ander dingt naar de vriendschap van de Prinses. Een aan heroïne verslaafde Russische gravenzoon, Ptschko.

Hij schuift de sneeuwbril op zijn vliegkap en komt naar Leon toe, die ook van zijn plaats gekomen is en op de weg blijft staan. Leon wil zijn hand opsteken om te groeten, maar zijn gebaar blijft halverwege steken.

Het is Ptschko, die voor hem staat.

„Welk een verrassing, M'sieu Barnassy,” Ptschko trekt zijn rechterhandschoen uit en steekt Leon zijn vijf dunne, gespierde vingers toe.

„Goeden morgen, u is al vroeg op pad,” zegt Leon en drukt zonder enthousiasme de hand van Ptschko; het ontgaat Leon niet, dat de Rus er bleek en vermoeid uitziet.

„We komen van Digne, waar we bij vrienden logeerden.” Ptschko zwaait met zijn arm achterwaarts in de richting vanwaar hij gekomen was, „Ariane is in de wagen.”

Leon herkent nu de kleine gestalte naast het stuur gehuld in kostbaar bont. Hij wuift met de hand en stapt de weg af naar haar toe.

„Een zware route,” zegt Ptschko die met hem meestapt.

Maar Leon antwoordt niet meer. Hij begroet Ariane.

„Ik had je haast niet herkend met die grote bril op je neus, hoe gaat het.”

„Uitstekend Leon, alleen... ik zal blij zijn als ik thuis ben, de weg is gevaarlijk.”

„Ik had ook minder sneeuw verwacht,” zegt Leon, „maar jullie hebben het ergste achter de rug, trouwens van Digne tot de kust is nog het makkelijkste deel, tenminste via Touët. Je had ook nog over Grasse kunnen gaan, maar voorbij Digne zal het lastiger worden.”

„Moet jij zo ver,” vraagt Ariane.

„Ja, zó ver en dan nog verder en nog verder, maar als we opschieten willen moet M'sieu Ptschko de wagen achteruit rijden naar de bocht ginds, daar is ruimte, de parkeerplaats is sneeuwvrij gemaakt, dan rijd ik langs en jullie kunnen ook voort.”

„All right”, zegt Ptschko, „stap dan maar even uit, Ariane.”

Ariane staat naast Leon en ziet met nauw verborgen angst hoe Ptschko de manoeuvre volbrengt. Het is geen

van Leon

moelijke opgaaf voor een rijder, die in de bergen vertrouwd is. Maar Leon houdt ook een ogenblik zijn hart vast, als de wagen, als door een magneet naar het ravijn getrokken, veel te ver links uithaalt, om plots scherp naar rechts te zwaaien waarbij de voorwielen van de kleine wagen bijna de wegrand raken. Dan staat de auto stil vlak aan de rotswand.

Leon kan passeren als hij wil. De weg is vrij.

„Nou dat ging er naar,” zegt Leon en ziet met enige schrik in het ontstelde gezicht van Ariane.

Maar Ariane herstelt zich, zij glimlacht flauw naar Leon. „Ja,” zegt ze, „Cyril rijdt uitstekend, maar deze besneeuwde bergwegen is hij niet gewend.”

„Waarom voor de drommel, rijdt hij er dan over en dan nog wel in gezelschap van jou.” Leon zegt het ruw en driftig.

„Kom, kom Leon, je overdrijft.”

Leon haalt zijn schouders op. „Goed,” zegt hij, „laat ik overdrijven, maar ik kan me voorstellen, dat je blij zult zijn als je in Nice zit, ik zou bijna zeggen laat ik je er brengen, laat ik jullie er heenrijden.” Leon begrijpt, dat hij iets dwaas heeft voorgesteld, het is een volkomen onmogelijk voorstel en hij kleurt van ergernis.

„Erg vriendelijk van je, beste Leon, maar je maakt je waarlijk onnodig bezorgd.”

Leon haalt zijn schouders op. „Enfin,” zegt hij, „na die hoek daar, is de weg redelijk en wordt na Touët zelfs heel behoorlijk.”

Hij brengt haar naar de auto waarvan Ptuschko het portier openhoudt, deze trekt de bril voor zijn ogen en zegt een beetje geprikkeld: „Kom, Ariane, stap in.”

„Maar Cyril,” zegt Ariane lachend, „hoe wou jij dan achter het stuur komen, je kunt er aan de andere kant toch niet in. Je staat vlak tegen de wand. Jij moet eerst.”

„Ach ja natuurlijk,” zegt Ptuschko. „Bonjour M'sieu Barnassy, goede reis.” Hij duikt achter het stuur en start met veel gerucht.

„Bonjour Leon,” zegt Ariane, „blijf je lang weg.”

Leon houdt de kleine hand van Ariane in de zijne. Hij ziet haar met een lichte ontroering in de heldere ogen. Dan knikt hij stom.

„Bonjour Ariane,” zegt hij „en goede reis.”

Ariane zet zich op haar plaats. Leon slaat het portier dicht, maar opent het meteen weer. „M'sieu Ptuschko,” zegt hij, „voorbij de hoek slingert de weg nog een vijfhonderd meter om het ravijn, het laatste stuk stijgt snel, houdt daar goed het midden, de kanten zijn glad en neem de helling op de eerste versnelling, al dadelijk bij het begin, ik heb daar ook eens last gehad.”

Ptuschko steekt zwijgend als dank voor de inlichting een hand op. „Goede reis dan.”

Nogmaals klapt het portier dicht en Leon wandelt terug naar zijn eigen wagen. Langzaam laat hij de auto optrekken en de weg afzakken, remmend op de motor, tot voorbij de rode car van Ptuschko en Ariane.

Nog even zwaait hij zijn hand tot groet, dan geeft hij gas. Hij ziet door de achterraut hoe de andere wagen

voorzichtig de weg opdraait en om de scherpe hoek verdwijnt.

De wielen van zijn auto ploeteren door smeltsneeuw, tot de eerste Col in het zicht komt. Langzaam stijgt de weg in bochten omhoog en als hij het hoogste punt bereikt strekt zich het dal als een reusachtige witte vlakke uit. In de verte liggen de huizen van Digne.

Tegen de namiddag bereikt Leon Col de la Croix Haute op 1200 meter. Van hier zal de weg, op enkele stukken na, dalen tot aan Grenoble. Het zicht is slecht. Ijskoude nevelwolken beslaan de druipende voorruit en dringen in de kleine wagen door. Leon voelt zijn benen verstijven. Soms warrelt een fijne sneeuwregen omlaag, die plotseling in een hevige witte vlokkenbui ontaart en Leon tot stoppen dwingt.

Leon overweegt de achterwielen te vervangen door de reserve-kettingwielen, maar hij ziet er tegen op in het ijskoude weer aan het ploeteren te gaan, al zou het misschien wel prettig zijn zijn voeten warm te lopen.

Maar enkele ogenblikken later heeft hij spijt er niet toe te hebben besloten. Het dalende wegdek is bevroren en glad op dit deel. Zijn voorruit groeit dicht met een korrelig beslag. Hij voelt de wagen slippen. Dan rijdt hij het linkervoorwiel in de sneeuwberm en zakt zo meter voor meter met een piepende en gierende motor, naar beneden.

Het is opgehouden met sneeuwen. In plaats daarvan komt een lichte mist opzetten, die, hoe lager Leon komt, overgaat in een motregen. De schemer valt. De weg serpentineert omlaag tot Leon de grote Chaussée naar Grenoble bereikt en de maan tussen brekende wolken verschijnt.

Leon ziet op zijn polshorloge. „Half zeven,” zegt hij. „Pierre en Clotilde zullen nog wel moeten maaltijden, ik zal op tijd zijn.” Hij spreekt luidop, alsof hij iemand naast zich heeft, die zich voor die mededelingen mogelijk zou interesseren.

Maar Leon praat luidop om zijn martelende gedachten af te leiden.

Is Ptuschko met Ariane behouden in Menton aangekomen?

VIII.

Als hij later in het atelier van zijn vriend achterover in een oude schommelstoel valt en zijn voeten uitstrekt naar het hoogoplaaiend haardvuur voelt Leon pas goed hoe zwaar het bergparcours geweest is. Of hij lood in zijn schoenen heeft. Tot aan zijn dijen is hij stijf. En als Clotilde hem met moederlijke zorg omringt en hem een kop hete thee over de kleine ronde tafel toeschuift, die hij behaaglijk leegslurpt, voelt hij zijn gezicht en oren gloeien of ze in de brand staan.

Pierre heeft wat tegen hem gegromd. Dat het mallewerk was in dit jaargetijde door de Alpen te komen en dan met zijn miserabel karretje.

Leon heeft daarop niet geantwoord. In andere omstandigheden had hij vlot de spot gedreven met Pierre's woorden en hem naar zijn laatste werk gevraagd, maar hij is te veel met andere dingen bezig om zich over dergelijke opmerkingen kwasi op te winden.

Hij wist ook best hoe Pierre het meende. De schilder zit hem nu aan te kijken met zijn kleine zwarte ogen. Hij rookt zijn pijp en schuift Leon het blauwe zakje toe met de zwarte tabak, maar Leon kan nu alleen maar sigaretten roken. Dat doet hij dan ook, de een na de ander.

Tot Clotilde met de soep binnenkomt en zij beiden mede aan de ruw-houten tafel schuiven. De schilder legt zijn pijp naast zijn bord en vouwt de handen. Leon ziet naar die sterke brede handen, met de forse duimen en de vierkante nagels, die zijn vriend nu gevouwen naar zijn borst brengt, hij ziet hoe het grote hoofd wat naar voren zakt, en de bochel zichtbaar wordt. Dan sluit hij de ogen en bidt een haastig gebed mede, met deze rustig vertrouwde mensen.

Later zegt Leon, dat hij om halftien nog telefoneren moet met Menton, hij zal dan meteen de auto naar de garage brengen.

„Dat heeft de tijd nog,” zegt Clotilde „’t is nog geen acht uur”.

„Het lijkt wel of je vanavond nog door moet, zo’n haast heb je, wat ben je onrustig”.

„Nou, maak je maar niet blij, ik blijf minstens een week.” Leon vindt een moment zijn oude toon terug en Pierre gromlacht in zijn baard. „Je bent welkom, beste jongen, je bent welkom.”

Leon loopt in het atelier de wanden langs. Hij blijft bij de schetsen staan, de tekeningen en de doeken, die op het raam gespannen, aan spijkers en haken, hangen in een bonte, ordeloze harmonie. Hij kent dit werk, behalve een landschap, een scheefgezakte oude schuur op een kleine bergweide met een schaap en twee lammeren. Het is een voorjaarsstuk, met tere tinten in de lucht en wit-zwart contrasten tussen afgesmolten sneeuw en kale rots-partijen, maar vooral treft de weerloosheid van deze twee jonge dieren in het bijna dreigende van de oude schuur en de barre natuur.

„Wanneer heb je dat gemaakt, dat ken ik niet van je,” zegt Leon.

„Dat is niet van Pierre,” zegt Clotilde.

„Dacht ik al zo’n beetje.”

Pierre Colnot komt naast Leon staan. Hij haalt zijn pijp uit zijn mond en wijst met de steel op het doek. „Dat is van een jonge kerel uit Vlaanderen, die hier van ’t voorjaar en de zomer werkte, een goed artist, een wonderlijk knap vakman maar net zo’n onevenwichtige als jij, net zo’n driftige stuipekop.” De pijp van Colnot pruttelt alsof hij plezier heeft om de woorden van zijn baas.

„Het is het enige goede stuk dat uit zijn vingers is gekomen. Kijk, dit stakkerige beestje, dat is de kerel zelf. Angstig en weerloos. Zie eens naar die zwakke achterpoten. Hoe raak en teer zijn die verbeeld. En daaromheen de bergen. Dit lijkt wel een wolvenkop. Alles dreigt, tot aan de schuur toe. En daarboven staat de genade van een bijna paradijselijke voorjaarshemel.”

Leon ziet zijn vriend met enige verbazing aan. Hij heeft hem nog nooit zoveel achter elkaar horen spreken en nog nooit met zulk een wonderlijk enthousiasme. Aan zijn eigen stukken besteedde hij zelden meer dan tien woorden.

„Hoe kreeg je het in je bezit?” vraagt Leon.

„We hebben geruild,” zegt Colnot, „ik gaf hem die oude boerenkop, je kent die nog wel.”

Leon knikt. „Daar heb ik nog grof geld voor geboden.”

„Ja, dat kan wel.”

Pierre Colnot schuift langzaam terug naar zijn stoel en Leon volgt hem. Zij drinken hun zwarte koffie en zwijgen.

Als de oude hangklok naar halftien loopt staat Leon op en rekt zich uit. Hij voelt zich nu niet meer zo gejaagd en onrustig, maar toch is hij verlangend naar de aansluiting met Menton.

„Ik ga dan maar en ben zo terug.”

Buiten slaat de regen over de straat. Met moeite krijgt Leon zijn wagen op gang en rijdt naar de dichtbijzijnde garage, dan wandelt hij weggedoken in de kraag van zijn jas naar het postkantoor en vraagt het nummer aan van Ariane’s huis in Menton.

Flugger dan hij had durven hopen komt de verbinding tot stand en dan vraagt hij aan de bediende naar de Prinses.

„Ja, Madame is thuis gekomen.”

„Dank u,” zegt hij en hangt de hoorn op.

Leon keert terug door de wind en de regen naar het huis van zijn vriend. Hij is van zijn ongerustheid verlost, maar hij voelt zich verre van tevreden. Als hij het zich wederom behagelijk gemaakt heeft in de oude schommelstoel voor het laaiend houtvuur in de open haard, komt Colnot achter hem staan en legt zijn hand op zijn schouder.

„Kom eens mee,” zegt hij, „ik heb nog nieuws, dat je nog niet gezien hebt.”

Leon staat op en volgt zijn vriend naar de achterzijde van het atelier. Pierre trekt een ezel in het lamplicht waarop een groot doek staat bedekt met een grof stuk laken vol verfvegen en vlekken. Met een enkele beweging slaat hij de lap terug.

Het is een volledige vrouwenfiguur, half nog in schets, maar duidelijk te herkennen. Leon slaakt een verbaasde uitroep. Voor zijn verwonderde ogen staat het volle beeld van Ariane Zawackova, in een blauwe avondjapon, met haar gezicht naar hem toegekeerd. Hij herkent ineens deze houding van haar. Zo stond zij op de avond toen hij en Pierre de feestzaal binnenkwamen. Met een kleine schrik in haar ogen, ogen die tevens een licht verwijt uitdrukten, een teleurstelling. Er was iets hulpeloos in haar houding of was het angst?

Leon herbeleeft dat korte ogenblik op die feestavond, vóór dat Ariane zich van hun afgekeerd had.

Hoe had Colnot het klaargespeeld haar zo te treffen toen hij dit doek opzette? Hoe was het mogelijk, dat hij dit beeld zo zuiver had vastgehouden en zo had kunnen weergeven?

Leon voelt zich bleek worden. Hij ziet verbijsterd naar het gezicht van zijn vriend, dat in critische aandacht naar het doek is toegebogen.

„Zij is mooi,” zegt Leon zacht als voor zichzelf.

Pierre Colnot blijft in dezelfde houding staan. „Zij is ongelukkig,” zegt hij. Zij zwijgen beiden. Dan keert de schilder zich naar zijn vriend en vervolgt: „Misschien weer ze dit zelf nauwelijks.”

Maar Leon geeft geen antwoord. Hij wendt zich met tegenzin van het doek af, waarvoor de schilder de oude besmeurde lap neertrekt.

Als ze samen weer voor het vuur zitten en Clotilde aan de tafel de grove wollen sokken van haar man verstelt, zegt Colnot bedachtzaam:

„Ik herken in jullie allemaal een stuk van mijzelf.”

Leon ziet zijn vriend aan alsof zijn woorden raadsels voor hem zijn.

„Ik bedoel,” zegt Colnot, „dat ik eens zelf zo’n tijd heb doorgemaakt als waarin jullie nu leven, een tijd dat ik met mijzelf geen raad wist.”

De schilder zoekt naar zijn woorden, hij spreekt langzaam en weloverwogen.

„Ik ben niet van je gewend, dat je een redevoering houdt, beste kerel,” zegt Leon goedmoedig, „en het is me nog duister waar je heen wilt.”

(Wordt vervolgd)

van Leon

dan een deelgenoot in hun eenzaamheid. Wat ben je voor die zieke jongen, hoe heet hij ook weer?"

„Powel, Tim Powel,” zegt Leon zacht.

„En nu ben je weggevlucht naar hier, naar mij. Maar wat zou ik voor je kunnen doen als ik mijn geloof niet had?"

Colnot zwijgt. En als hij weer spreekt is het over iets geheel anders. Hij zegt: „Zeg oudje, zullen wij niet eens opkrassen, 't is bedtijd, Leon vindt het wel op de divan hier.”

Hij staat op en steekt zijn hand uit naar Leon. „Ik moest je dit zo maar eens zeggen,” zegt hij.

En Leon antwoordt niet. Hij drukt de hand van zijn vriend. Als hij later op de oude divan ligt in het diepe duister van het atelier, overdenkt hij met een gewaarwording van pijn de woorden van de schilder.

„Hij heeft gelijk,” zegt hij in zichzelf. „Pierre heeft ontegenzeggelijk gelijk.” Hij ziet het magere gezicht van Tim Powel. Hij ziet Ariane voor zich, toen ze pleitte voor vriendschap. En als de slaap hem eindelijk overmamt, komen zijn gedachten tot een weldadige rust.

Over het huis loeit de wind en jaagt de regen in striemende vlagen. Aan de wand naast het dovende haardvuur tikt de oude hangklok zijn langzame slagen.

IX.

Dat Pierre Colnot een vroom man was, dat was geen geheim voor Leon, integendeel. Hij was er mee vertrouwd. Hij had het vroom-zijn herkend. Zijn diepste herinneringen aan zijn ouders raakten aan deze zielegesteldheid. Dit onverstoorbaar Godsvertrouwen, dat kinderlijk en manmoedig maakt. Het gaf het leven diepte en zin. Leon Barnassy raakte de woorden van zijn vriend niet kwijt in de dagen die hij in de bergen rond Grenoble doorbracht. Soms zwierf hij naar Sonnant d'Uriage om te skieën en bleef hij 's nachts over in het kleine kasteel, dat tot toeristenoord was ingericht en een onvergankelijk uitzicht bood over het gehele dal van de Uriage. Hij sloot zich niet aan bij de andere sportslui en gasten. Trouwens er waren er nog niet veel in deze tijd van het jaar. Het eigenlijke winterseizoen moest nog komen. Een andere dag trok hij stroomopwaarts langs de Isère, die zijn water kolkend en snel westwaarts voerde. Jammer was het, dat de dooi de wegen beneden in de dalen bijna onbegaanbaar maakte, wegen, die eerst hoger in de bergen wit en hard werden en waarover het een lust was te lopen, zelfs al was de sneeuwploeg er nog maar schaars overgegaan. Soms, als het weer al te ongunstig was, bleef Leon op het atelier van zijn vriend. Dan smoorden ze de ene pijp na de andere en stookten de haard op alsof ze aan de Noordpool zaten. Pierre schilderde weinig, alleen kon hij uren ingespannen over een vel tekenpapier gebogen staan, waar een passiebloem ontstond. Maar Pierre roerde het onderwerp van de eerste avond niet meer aan. Ook Leon had geen neiging het aan te snijden. Het scheen wel alsof die avond alles gezegd was, wat er tussen hen te zeggen viel over een

thema dat alles inhield wat leven en dood betrof. En in de rust van Pierre Colnot's huis of in die van het besneeuwde bergland werd het helder in Leon.

Op een avond toen hij moe maar opgewekt en roodverbrand van de dagen zon in het hooggebergte het atelier binnenkwam, zei hij tot Pierre en Clotilde: „Ik smeer hem morgen.”

Pierre knikte zwijgend en Clotilde antwoordde: „Nou al.” Want Clotilde had een zwak voor Leon, omdat hij nog zo'n jongen was, omdat ze haar moederlijke zorgen aan hem kon besteden. Zij hadden zelf geen kinderen. Pierre en Clotilde. Daarom zei zij: „Nou al, ga je nou al jongen, ik dacht... we dachten, dat je de winter overbleef.”

„Eerlijk gezegd had ik daar aanvankelijk ook aan gedacht. Ik ben er ook brutaal en egoïstisch genoeg voor om hier op jullie dak te blijven zitten zonder me er iets van aan te trekken of jullie dat uitkomt.” Leon grinnikt naar Pierre, die hem door zijn ooghaaren zit te bekijken. Later op de avond, als Pierre en Leon alleen zijn, zegt Leon: „Laat me nog eens dat doek van Ariane zien, heb je er nog verder aangewerkt?"

Pierre staat langzaam op. „Nee,” zegt hij, „ik heb er niets meer aan gedaan, ik denk, dat jij eerst weg moet zijn.”

Samen lopen ze naar de achterzijde van het atelier. Leon geeft geen antwoord op de laatste opmerking van zijn vriend. Iemand die geen artist is, zou misschien beledigd zijn geweest, of zich hebben afgevraagd, waarom Pierre hem dat niet eerder gezegd had, dan was hij al lang verdwenen om de schilder niet te storen of te belemmeren in zijn werk. Maar Leon begrijpt best wat Pierre bedoelt. Daarom geeft hij hem ook geen antwoord. En als hij het stuk weer ziet en de ontroering om dit levend beeld van Ariane hem langzaam vervult, mist daarin het krampachtig smartelijk verlangen, het is een blij gevoel dat hem doorstroomt.

„Als het af is Pierre,” zegt hij helder, „dan moet je het voor mij vasthouden.”

Pierre ziet hem verschrikt aan en antwoordt: „Wil jij het dan kopen.”

„Voor alles wat je vraagt,” lacht Leon, „tenminste als je een prijs noemt, die ik betalen kan.”

Maar Pierre schudt glimlachend zijn hoofd. „Nee, beste kerel, dat stuk zal ik je niet verkopen, dat moest je toch ook zelf begrijpen, dat doek, daar heb ik niet de beschikking over, dat is niet helemaal van mij, dat is ook van de Prinses, zonder haar toestemming, nee... dat gaat niet. Ik zal het haar toezenden als het af komt... als het af komt?"

Leon kleurt. Hij schaamt zich. Wat heeft hem bezielde? Dat had hij toch wel op zijn vingers kunnen natellen.

„Wat zou je ook aan het doek hebben?” vraagt de schilder voort.

Maar Leon is op zijn hoede. Hij heeft zichzelf bijna verdragen. Niet alleen aan zijn vriend, maar tevens aan zichzelf. Hij is zich bewust waarom hij dit doek opeiste en de argeloosheid waarmee hij het deed is een nog sterker bewijs voor zijn eigenlijke gevoelens.

Wat zou je ook aan het doek hebben, dat vroeg Pierre. „Omdat ik het als een prachtig stuk werk beschouw, als een kostbaar stuk werk,” zegt Leon enthousiast.

„Zo, is het dat,” Pierre ziet hem doordringend aan van onder zijn borstelige wenkbrauwen. Maar Leon houdt de blik rustig uit.

„Enfin, ik zal wel zien tegen die tijd.”

De volgende morgen vertrekt Leon. Het is een prachtige

zonnige winterdag. Leon neemt vastbesloten de weg terug door de Alpen. Zijn karretje glimt weer helder over de witte wegen. Leon zingt een deuntje achter het stuur. Het is niet alleen het wonder van Gods winterfeest over deze wereld, dat hem zo blij stemt. Er is ook iets zorgeloos in hem, iets waarvoor hij geen woorden weet. Dat hem niet verlaat als hij de haarspeldbochten neemt of de diepe dalende sneeuwwegen afrijdt waar hij soms tot over de assen in de rulle massa zakt.

Het blijft hem bij als de duisternis valt en de wagen de zee bereikt waarlangs de boulevard hem naar Menton voert. Hij heeft hier echter zijn zware jas niet meer nodig. Die ligt allang achter in de auto naast zijn wollen kap en de sneeuwbril. En lustig knort zijn karretje over de harde rotsweg, waar de warmte nog tussen de bergen hangt.

Voor de trap van zijn huisje in de Vallée de Borgio toetert hij net zo lang tot Madame Batillon naar beneden komt.

En als hij later zijn post doorneemt en de grote kaart uit de omslag trekt die hem de verloving meldt van Ariane Zawackova met Cyril Ptuscho onderbreekt hij het wijsje niet dat hij zachtjes voor zich uitfloot.

Na de maaltijd, die Madame „Sjors” heeft opgediend, drinkt hij samen met haar en Napoleon thee en doet hij verhalen van zijn tochten door de bergen van de Savoy, als een onbekommerd mens en Madame Batillon kirt van de pret als Leon zijn woorden met zijn fantastische voorstellingen kruist.

Voor hij echter zijn slaapkamer opzoekt gaat hij naar zijn studeerkamer en verdiept zich in zijn laatste manuscript. Hij schift talrijke bladzijden uit de stapel, tot hij gereed is met het doornemen. Dan schuift hij de uitgezochte papieren bijeen en werpt ze in het vuur. Morgen kan hij opnieuw beginnen. Hij is van een nieuwe energie vervuld.

Leon heeft dagenlang aan zijn nieuwe roman gewerkt. Hij kan zich niet herinneren ooit eer zo intens geboeid en geconcentreerd aan een nieuw manuscript begonnen te zijn. Het heeft hem een zeldzaam geluk geschonken. Nu staat hij in zijn voortuin en staart dromend uit over het dal van de Borgio. Het is een heldere middag, al drijven grote wolken langs de hemel en onderscheppen zo nu en dan het zonlicht. Dan vallen grote schaduwen over de smalle wereld tussen de heuvelketens. De heldere schimmelwitte bergtoppen vergrauwen enkele ogenblikken en de bladeren van de olijfbomen verliezen hun zilveren glans. Tot de zon weer doorbreekt en helle kleur geeft aan het leven, aan de bomen, de huizen en de dingen van het dal. Leon beschouwt dit spel van wisselend licht en donker met rustige ogen. Hij denkt er aan bij Tibaldi op te lopen. Het is nu meer dan een maand geleden dat hij hem ontmoette in Thibault's concertzaaltje toen hij afscheid nam voor zijn vertrek naar Pierre Colnot. Geen van de vrienden weet, dat hij al tien dagen in zijn huisje zit.

Hoe gaat het de luidjes, overdenkt hij als hij langzaam en half in gepeins verzonken de treden van de trap naar de Vallée weg afgaat.

Als hij de weg bereikt ratelt een kleine autobus langs en jaagt een wit-grijze stofwolk op die hem haastig enkele treden doet terugklimmen tot het stof zich gelegd heeft. Dan steekt hij over, loopt op de smalle grasberm naar boven en daalt even later het smalle pad af naar het huisje van de violist.

„Hallo Tib,” roept hij als het gekrijs van de kleine aap hem door de gesloten tuindeuren tegemoet klinkt.

Tibaldi verschijnt voor het glas, een krant in de hand, waarin hij juist moet hebben zitten lezen want de bladen

hangen wijd open naar beneden. In zijn linkermondhoek hangt een bruingeblakerde cigaret en zijn ogen staan rond van verwondering. Dan trekt een lach over zijn breed gezicht en hij gooit de deur open.

„Zo zwerveling, eindelijk terug, welkom, stap binnen.”

„Of ik terug ben, nou man, al een dag of zo.”

„Een dag of zo?”

„Nou laat eens zien, een goede week denk ik.”

„En dan kom je nu pas aanzeilen, je moest je schamen.”

„Doe ik ook beste kerel, dat doe ik ook, zie je het niet aan me, ik snik bijna.”

„En hoe gaat het jou?”

„Best, beter dan ooit, ik ben hard aan het werk.”

„Dan is je veel vergeven, maar blijf niet staan, ga zitten en drink een aperitief, een voortreffelijke Vermouth, die ik me heb kunnen aanschaffen van mijn laatste Waterfield honorarium.”

„Graag, wanneer is dat voorrecht je te beurt gevallen?”

„Een veertien dagen geleden, maar ik heb gezworen, dat het me nooit meer overkomen zal, daar m'n kostbaar viooltje onder de kin te steken.”

Leon grinnikt.

„Zo is je dat niet befallen, Mevrouw Waterfield is anders een charmante vrouw.”

„Dat is een kwestie van waardering, beste Leon. Ik wil je volstrekt niet tegenspreken, maar mijn smaak verlangt een ander soort charme.”

„Vertel op, het lijkt me dat je hart boordevol is, hoe gaat het de andere vrienden?”

„Goed geloof ik, het wordt er alleen niet gezelliger op, ik ben blij dat je terug bent, dan kun je weer eens wat leven in de brouwerij brengen. Tim Powel is naar Zwitserland vertrokken. Ariane zien we nauwelijks meer en Eva Wilec is ziek geweest. Voeg daar bij dat jij ergens op een afgelegen plek van onze aardbol zat en je kunt je de stemming in de troep zeker wel voorstellen.”

„Zo is Tim toch vertrokken. Overigens was de afgelegen plek op onze moeder aarde, waar ik verbleef, niet zo desolaat als je voorstelt. Grenoble, oude jongen. Grenoble, ik zat bij Pierre Colnot. Eerlijk gezegd was ik van plan langer weg te blijven, nog verder weg te trekken, maar ik kreeg een idee voor een nieuw werk en toen ben ik maar weer huiswaarts getogen.”

„Dus je hebt nog niemand van die lui gezien of gesproken?”

„Niemand, je bent de allereerste, dat zal je vleien.”

„Loop naar de pomp, hier drink je glas leeg dan tap ik nog eens in.”

„Merci, wat heeft Eva gescheeld?”

„Niets van ernstige aard, een kou opgelopen, maar ze was toch dagen absent.”

„En Ariane?” Leon vraagt het argeloos.

„O, ze maakt het uitstekend geloof ik, we zijn met z'n allen naar de receptie geweest, alleen maakte ze niet de indruk van een dolgelukkige verloofde. Er lag iets mats over haar alsof ze doorlopend aan andere dingen dacht. Dat was de laatste maal dat ik haar zag. Vlak daarop speelden we een ochtend in Thibaults, Eva was er toen ook nog bij en zij introduceerde Madame Waterfield. Deze dame verscheen in een opzichtige bontjas, zij was voorts opgetuigd als een oorlogsfregat, goud en zilver en pluimen en zo en zij kwam luisteren want ze was van plan mij uit te nodigen op haar eerstvolgende partij te komen spelen. Enfin ze zat maar te kwekken onder Beethoven en Mozart en verdween met veel drukte midden onder een sonate.

(Wordt vervolgd)

NEW YORK

DE WONDERSTAD

Een bezoek aan Rockefeller-Center op het Manhattan-eiland;
's werelds grootste zaken- en vermaakcentrum

HET EMPIRE STATE BUILDING

door A. M. D. KOOIJMAN

Wanneer we, gezeten in een gemakkelijke fauteuil van een machtige Lockheed Constellation, boven een prachtig wolkendek vliegend, de kust van Amerika naderen, dan kan het gebeuren, dat we plotseling vlak naast ons uit die wolken een geweldige torenspits zien oprijzen als een eenzame wachter temidden van het eeuwige poolijs.

En terwijl de grote Connie langzaam, als een majesteuze adelaar, er enige malen omheen vliegt, in afwachting van het sein van de luchthaven om te mogen landen, weet u, zonder dat de stewardess het u hoeft te vertellen, dat u boven New York is aangekomen.

Dit is de spits van het machtige Empire State Building, 's werelds grootste wolkenkrabber.

Wonderlijk! We zitten 's morgens heel genoeglijk in een hotelletje te genieten van een echt Hollands kopje koffie; een simpele 24 uur later hebben we aan de overzijde van de Oceaan indrukken te verwerken van een stad, zó imposant en onwaarschijnlijk, dat we er een ogenblik verbijsterd van zijn.

Wie voor de eerste keer in zijn leven een bezoek brengt aan deze miljoenenstad op het Manhattan-eiland, krijgt de indruk in een droomwereld terecht te zijn gekomen.

Men weet hoe die wolkenkrabbers ontstonden. Gedurende de periode van hoogconjunctuur, die de wereld in de jaren rond 1925 beleefde, was er in New York een steeds nijpender tekort aan kantoorruimte, zodat veel firma's hun kantoren naar het zakencentrum Manhattan gingen overplaatsen.

Toen begon een zekere John J. Raskop, een door speculaties rijk geworden industrieel, met andere eigenaren van ondernemingen, besprekingen te voeren over de mogelijkheid, diverse kantoren onder te brengen in één grote machtige wolkenkrabber. Een idee, waarvan hij zó bezeten was, dat niets hem er van kon weerhouden, het uit te voeren. Zo werd kort daarop door verschillende grote concerns overgegaan tot het kopen van enkele percelen grond. Dat Raskop dit plan niet alléén kon

Het Empire State Building,
's werelds grootste wolkenkrabber.

G. VAN RAVENZWAAIJ

Clarinetmuziek van Mozart

Vervolgroman door JAN H. DE GROOT

In Januari 1956 zullen er grote muzikale feesten worden gevierd; het is dan — n.l. op 27 Januari — tweehonderd jaar geleden, dat de componist Mozart werd geboren. Vooral in zijn geboortestad Salzburg zullen de feestelijkheden bijzonder groot zijn, hoewel ze eigenlijk nog maar als een voorspel gelden, want in de zomer van 1956 zullen de Salzburger Festspele in de volledige glorie van de Mozart-herdenking staan.

Reeds nu liggen omvangrijke prospecti en folders op onze werktafel en zijn wij bezig om deze stapel te doen uitgroeien tot een berg, door onze aantekeningen, die we nu reeds bij voorbaat bij onze studie over Mozart maken, om straks beslagen ten ijs te komen bij de muzikale belevenissen van dit feest.

Met een muzikale belevenis is men overigens nu reeds volop bezig. In dit opzicht is de grammofoon haantje-de-voorst geworden; zij kan niet wachten tot de data der feestelijkheden zijn aangebroken en brengt in deze dagen bij voorbaat belangrijke Mozart-opnamen op de markt. Er gaat geen maand voorbij of de meest verrassende muzikale Mozart-grammofoon-opnamen vragen onze aandacht.

Doen we eens een enkele greep, dan noemen we twee composities voor clarinet als van bijzondere muzikale waarde in de grammofoon-wereld, t.w. Quintet voor clarinet, 2 violen, altviool en violoncel, in A. gr. t. (K.V. 581) en Concert voor clarinet in A. gr. t. (K.V. 622), beide gecomponeerd voor de in Mozarts dagen uiterst bekwame clarinettist Anton Stadler. Tussen deze musicus, die luchthartig doch uitermate begaafd moet zijn geweest en de componist Mozart bestond innige vriendschap. Hierdoor heeft Mozart de eigenschappen van het instrument de clarinet feitelijk het grondigst leren kennen en wist hij ook nauwkeurig bij het componeren van muziek, welke mogelijkheden hij voor dit instrument kon benutten. De clarinet was n.l. nog een tamelijk nieuw instrument en Mozart gebruikte het voor het eerst in 1771, maar elf jaar later eerst met enthousiasme, door vriendschap met genoemde Stadler. Wel was de clarinet van oorsprong ouder, n.l. als „clarino”, tot Christof Denner uit Neurenberg er omstreeks 1690 zoveel verbeteringen aan heeft weten te brengen, dat het als instrument gaandeweg een plaats in de orkesten ging innemen. Zo ook probeerde Mozart het voor zijn orkestcomposities.

Maar het voortreffelijkst heeft hij dit gedaan in genoemde composities: het Quintet met Alfred Boskovsky als solist met medewerkers uit leden van het Weense Octet (Decca LXT 5032) en het Clarinetconcert met de clarinettist Richard Schönhofer en de Wiener Symphoniker (Philips A 00698 R).

Beide opnamen roemen wij, omdat de clarinettisten ieder spelen naar hun werkelijk bijzondere talenten; Alfred Boskovsky heeft zelfs bijna een eerbiedige huivering om de muziek van Mozart te benaderen en Schönhofer geeft vooral in de langzame Satz van het concert een innig spel, waarbij wel alle menselijkheid van de vriendschap tussen Mozart en Stadler tot uitdrukking komt. Deze beide kunstenaars hadden het moeilijk, zelfs zeer zwaar. Op zekere ogenblikken misschien wel het hevigst ten aanzien van de financiën; zij hadden geen van beiden verstand van geld. Als de een iets te leen had kunnen krijgen, leende hij een deel daarvan aan de ander. Een grote naastenliefde, maar niet een handeling om uit de moeilijkheden te komen.

Deze kritiek zal door niemand worden bestreden, maar de onhandige financiers, gelijk deze kunstenaars waren, kenden de diepten der vriendschap en deze proeven we in Mozarts muziek. — De grammofoonplaten-serie van de „Mozart-Jubilee-Edition” 1756-1956, heeft met deze muziek wel een zeer bijzondere greep gedaan.

MUZIEK... EEN VRIEND DES HUIZES!

Onze grammofoonplatenafdeling biedt U een rijke collectie opnamen in het betere genre, speciaal langspeel- en 45-toeren platen, te beluisteren in onze moderne luisterboxen.

Platenspelers voor drie snelheden, op plateau of in koffer, in alle prominente merken.

GANZEVOORT .. DIEZERSTRAAT 116 .. ZWOLLE

10) VERKORTE INHOUD VAN HET VOORAFGAANDE:

Leon Barnassy is een schrijver, die in Menton in Zuid-Frankrijk woont en werkt. Hij is een opbruisende natuur, die toch om zijn openhartigheid vele vrienden heeft, vrienden uit alle soorten mensen en nationaliteiten. In het begin maken wij kennis met hem en zijn vrienden, waaronder enkele Russische ballingen. Een van dezen sterft. Aan dit sterfbed ontmoet Barnassy Prinses Ariane. Tussen beide ontstaat een vriendschap. Maar ook een ander dingt naar de vriendschap van de Prinses. Een aan heroïne verslaafde Russische gravenzoon, Ptuschko.

Zij had aan Eva een kattebelletje achtergelaten en de goeierd bracht me dat met een verlegen gezicht omdat ze zich geneerde over het malle optreden van haar introducté. Enfin, ik werd uitgenodigd tegen een honorarium van 1000 francs haar avondfeest op te luisteren. Yvonne weigerde echter te begeleiden en achteraf begrijp ik dat best. Ik heb toen een jongen uit Monte Carlo opgescharrelt en we hebben lang niet kwaad geconcerteerd. De enigen die echter de uitnodiging aanvaard hadden waren Eva en Frans. Yvonne en Arthur waren weggebleven en Ariane was er ook niet met haar luitenant. Ik kan je verzekeren, dat ik nog nooit zo onheus behandeld ben geworden. Ik werd gewoon als een stuk muzikant beschouwd, die geangageerd was op een paar duiten en twee consumpties. Ik kreeg nauwelijks kans met Eva en Frans een woord te wisselen. Na twaalf uur werd ik verzocht wat moppen te spelen. Er was een jonge dame, die daarbij wat zingen wilde, je kunt je dat wel zowat voorstellen, een imitatie van een mannenstem, een gezang als van een snotverkouden krekkel op een mistavond en veel gezwaai van armen en benen. Ik heb het natuurlijk vertikt, maar de pianist was wel zo goed er op los te trommelen en het succes was daverend, heel wat daverender dan mijn beste Kreissler prestatie.

„Ha, ha,” lacht Leon, „ik kan me de toestand uitstekend voorstellen, je zult wel gebriest hebben als een op zijn staart getrapte kangoeroe.”

„Geen grapjes beste kerel, je vergelijking is niet bepaald gelukkig, ik wist trouwens niet dat verontwaardigde kangoeroes briesten.”

„Eerlijk gezegd weet ik dat ook niet, alleen een kangoeroe heeft een gevoelige staart en als daar op getrapt wordt kan ik me voorstellen dat het lieve dier tekeer gaat.”

„Nou, hou daar maar over op, in elk geval kan het Waterfield-paleis voor mijn part opvliegen; wat een mensen, wat een mensen.”

„Ik kan me overigens best voorstellen, dat Yvonne niet wilde komen en dan blijft Arthur natuurlijk ook weg en zo'n feest is helemaal niets voor Ariane. Ik heb Ariane en Ptuschko nog ontmoet op mijn weg naar Grenoble.”

„Ja, dat vertelde ze nog.” Tibaldi werpt een pinda

van Leon"

naar zijn aap, die het dier handig opvangt, dan schuift hij zijn cigarettens naar Leon.

„Ik heb nog in angst gezeten, of ze wel behoorlijk beneden kwamen,” vervolgt Leon. „Ptuschko maakte lang geen zekere indruk achter het stuur in de Alpen.”

„De kerel ziet er ook slecht uit, hij traint nog steeds zijn klanten op de tennisbaan in Monaco en dat schijnt hem meer te vermoeien dan normaal gesproken nodig is, misschien was hij niet al te fit, het is ook niet ieders werk op die wegen te chaufferen.”

„Juist, je hebt gelijk, dat heb ik me ook voorgehouden en me afgevraagd, waarom de kerel dan die tocht begonnen was. Het had zijn eigen hachje en dat van Ariane kunnen kosten.”

„Kom, kom, hij loopt in geen zeven sloten te gelijk.”

„Kan zijn, maar ik weet uit ervaring hoe lastig dat parcours is, het blijft vrij onverantwoordelijk, Ariane was ook lang niet gerust, vooral toen hij de wagen terug moest rijden om mij te laten passeren. Enfin, de tocht is behouden afgelopen.”

„Je bent natuurlijk niet op haar receptie geweest?”

„Nee, ik heb bloemen gestuurd en een brief, ik was pas terug na het feest.”

Buiten is de lucht betrokken geraakt. De wind is opgestoken en een regenbui breekt los in dikke stralen. De vrienden staren zwijgend naar buiten. De kleine aap is langs zijn stok naar beneden gezakt en heeft zich op de grond uitgestrekt. Het dier slaapt in een bijna menselijke houding met de beide handpootjes onder zijn kleine kop.

„Ander nieuws is er zeker niet,” vraagt Leon na een poosje.

„Nee, niets, of heb jij nog wat bijzonders?”

„Ik denk er over jullie een avond te vragen bij mij te komen luisteren naar een deel van mijn werk, of misschien maak ik 't eerst nog wel af, dat duurt nog wel een poosje.”

„Een goed idee,” zegt Tibaldi zonder enthousiasme.

„En dan denk ik er ook over een dezer dagen Ariane op te zoeken en haar nog eens persoonlijk geluk te wensen, ik kan toch niet helemaal weg blijven.”

„Kom Zaterdag in Thibaults, misschien verschijnt ze weer eens.”

„Dat is afgesproken.”

Maar als Leon zijn vrienden in de kleine zaal ontmoet, mist behalve Tim Powel, de Russische prinses op het appèl. Eva Wilec is weer beter en Leon constateert met genoegen, dat haar kortstondige ziekte geen nadelige sporen op haar weldoorvoede gestalte heeft achtergelaten.

X

Langs de Mentonse Boulevard is het druk. Het is bijna windstil en de lucht is wolkeloos. Meeuwen zwenken in hun acrobatische vluchten over de smalle streep schuim van een luie branding en storten bij momenten te saam als een wandelaar stukjes brood in de hoogte werpt. Dan breekt het gekrijs los om de gevallen brokken. Maar als de dierenvriend zijn voeder heeft uitgestrooid en verder

wandelt hernemen de vogels hun speurvluchten en de rust is weergekeerd. Daar waar de rijen stoeltjes beginnen ziet het zwart van de mensen, die zich koesteren in de wel zeer milde zon. Zij zitten weggedoken in hun mantels en jassen, de zonnebril op de neus, hun kranten te lezen of een boek. Kindermeisjes wandelen met kleuters aan de hand of achter de lage verende babywagens. Menton lijkt op dit punt wel een enorm terras van een sanatorium. Het tempo van leven is vertraagd, hier raast geen auto voorbij. Men wandelt of zit.

Leon houdt niet van dit Boulevard gedeelte. Hij heeft geluncht bij de Wilecs en beent nu met grote passen over de tegels en tussen de talrijke slenteraars door naar de havenkant. Maar eer hij daar is aangekomen slaat hij haaks de weg in naar Castellar en begint de stijgende weg tussen groenende tuinen te beklimmen. Leon gaat naar het grote witte huis waar Ariane Zawackova woont. Hij gaat naar haar toe om haar geluk te wensen met haar officiële verlovings, waarvan hij de aankondiging tussen zijn brieven vond, toen hij van zijn reis naar Grenoble terug was. Hij heeft toen wat bloemen kunnen sturen en een kort briefje, maar nu hij op weg is haar zelf te ontmoeten voert hij een strijd met zijn gevoelens. Zal hij zijn woorden voorzichtig moeten kiezen en enkele algemene beleefdheids-termen moeten spreken, een kop thee drinken en weer vertrekken, of zal het mogelijk zijn te spreken zoals zijn hart hem ingeeft? Als Ptuschko ook aanwezig is, dan zal het gesprek in oppervlakkige stijl blijven. Hij heeft niet de moed zich eerlijk uit te spreken in het gezelschap van de oud-Russische officier. Hij zou zich in zaken mengen, waarmede hij niets, maar dan ook niets te maken had. Misschien zou hij grof worden. Maar mocht hij Ariane alleen treffen, dan zou het anders kunnen gaan. Dan zou hij kunnen spreken over dingen, die hem met zorg vervullen. Leon weet, dat hij nu onbevungen zal zijn, dat niemand, ook Ariane niet, achter zijn woorden een andere betekenis zal zoeken. Had Yvonne Lorrey hem niet gevraagd of ze hem, Leon, als een rivaal van Ptuschko moest beschouwen? Hij wist toch hoe hem deze vraag achtervolgd had, hoe hij tenslotte uit Menton was gevlucht om bij zijn vriend Pierre Colnot tot rust te komen? En waren zijn gevoelens jegens de prinses nu dood? Leon overdenkt dit alles op zijn weg naar het witte huis. Nee, zijn gevoelens waren niet dood. Natuurlijk niet, dat zou onmogelijk zijn, maar ze waren anders geworden, beheersster, eerlijker. Hij kon de situatie nu van een zekere afstand bekijken, alsof hij daar zelf niet meer bij betrokken was. Maar toch hoopte hij Ariane alleen aan te treffen.

Als hij het hek nadert en het brede boogpad naar het deurterras overziet, staat hij onwillekeurig stil en speurt of de kleine rode auto aan het gazon staat. Dan zou Ptuschko zeker aanwezig zijn. Maar Leon ziet geen wagen. De tuin ligt eenzaam en stil onder het koesterend licht van de zon. Leon neemt zijn hoed in de hand en veegt zijn zakdoek over het warme voorhoofd. Hij loopt nu met rustige passen het pad op en drukt op de kleine bel naast de dubbele deuren met de grote ruiten die de blik vrij laten in de witte stenen hal met de dikke rode loper.

Even later krijgt hij toegang. Hij moet wachten en dat irriteert hem. Hoe anders is dat bij zijn andere vrienden. Daar liep je naar binnen en plofte op de eerste de beste zetel, die in je weg kwam. Daar groette je met een zwaai van je arm of een klap op een schouder. „Bonjour lui, hoe gaat het,” zei je en je schonk meteen jezelf in of pikte een vrucht van de schaal of stak een sigaret op uit de doos die wel ergens op een tafeltje zou liggen, of je wist de weg naar een kastje waar je sigaren vond. Maar

hier moest je wachten. Hier werd je aangediend door een kittig dienstmeisje met een wit mutsje op haar zwarte haren en een kanten schortje en een krulletje op haar voorhoofd en glanzende nageltjes en schoentjes met hoge hakjes.

Leon ijsbeert over de rode loper. Hij blijft voor de deuren staan en ziet naar buiten waar de tuin in felle kleuren staat van bloemen en struiken. Hij haalt zijn schouders op. Nou ja, hier was het anders, maar het hoefde tenslotte niet minder te zijn.

Hij hoort vlugge gedempte voetstappen, die de trap afkomen. Hij keert zich om. Ariane staat op het bordes voor hem. Zij draagt een eenvoudige witte russische blouse met bruine en rode borduursels om hals en manchetten. Ze steekt haar beide handen uit en haar stem klinkt blij en verrast.

„Ah Leon, phenomeen, komeet, die je bent, al terug van je reis.”

Leon neemt haar handen in de zijne en ziet naar haar op, want Ariane staat op het bordes, twee treden hoger dan hij.

Hij knikt stom. Er is iets in de toon van Ariane dat hem niet bevalt. Ze is iets te luidruchtig. Was Ariane niet altijd de beheerste? Was zij niet immer iedere toestand meester.

„Ik kon niet uit je brief opmaken, dat je al hier was, ik kreeg de indruk, dat je bloemen uit Grenoble besteld waren, prachtige bloemen Leon, een schat van bloemen heb je gezonden, of... of was je toch niet in Menton, anders had je toch wel eens eerder kunnen komen.”

Zij gaan samen de trap op en Ariane treedt hem voor, de kleine kamer in, waar de ramen het uitzicht bieden over de tuin en de naar de kust afdalende bomenkruinen tot de huizen van Menton en het hardblauwe vlak van de zee.

„Ik zou ook langer weggebleven zijn, Ariane, maar bij Pierre kreeg ik naar aanleiding van een gesprek een nieuwe opgaaf voor mijn manuscript en toen was er geen houden aan. Ik ben al veertien dagen terug, maar ik raakte zo vast in mijn werk, dat ik aan vriend nog vijand dacht. Vergeef me dit roekeloos egoïsme. Het is nu eenmaal zo. Ik ben een onmogelijk mens.”

Ariane ziet hem vluchtig aan. Leon voelt een ergernis opkomen om zijn tirade. Het klinkt hem zelf onwaarschijnlijk in de oren. Waarom zit hij zich hier te excuseren? Of zijn wegblijven tot nu toe belangrijk was. Ariane heeft toch zeker niet op hem zitten wachten.

„Och neen Leon,” zegt Ariane, „ofschoon... je zult je herinneren dat we een poosje terug, na ons eerste ontmoeting in Thibault, over vriendschap hebben gesproken en het wil me telkens voorkomen, dat je mij ontwijkt juist op tijdstippen die hoogtepunten voor mij zijn, of in momenten, dat ik een beroep op je zou kunnen doen.”

„Een beroep op mij, wat bedoel je?” Een ogenblik flitsen de woorden van Pierre Colnot aan hem voorbij: Wat ben je eigenlijk voor je vrienden, wat ben je eigenlijk voor haar. En toen had de schilder op het portret gewezen. Leon is zo met zijn gedachten bij dat verleden moment in Grenoble, dat hij niet gehoord heeft wat Ariane antwoordde en daarom zegt hij: „Ik begrijp je niet, Ariane”.

„Laten we er dan niet langer over praten, vindt je niet Leon.”

Het bloed stijgt Leon naar het hoofd. Hij is als een schooljongen terechtgewezen. Hij ontwijkt haar weer, tenminste zo moet ze het voelen en dat, terwijl hij hier heengekomen was om recht en openhartig met haar te spreken, terwijl hij bijna bevreesd was zich aan haar op

te dringen. En nu, nu zij hem de gelegenheid geeft, het bijna uitlokt, dat hij zal spreken naar zijn innigste verlangens, nu verschuilt hij zich plotseling achter frases, achter excuses. Leon ziet Ariane aan. Hij ziet hoe bleek zij is en hoe groot haar ogen staan. Haar mond is even geopend, of ze naar iets verlangt, naar rust, naar zorgeloos zijn. En Leon herkent de uitspraak van zijn vriend de schilder: Zij is ongelukkig. Zou ze iets bemerkt hebben van Ptuschko's kwade hartstocht? Heeft het haar verschrikt? Dat lag bijna voor de hand, maar Leon vindt niet de moed er over te beginnen. En toch...

„Noem me eens voorbeelden Ariane,” zegt hij „wanneer heb ik je teleurgesteld?”

Maar Ariane gaat niet op zijn vraag in. Ze zegt: „de enige aan wie ik werkelijk iets heb, is Yvonne Lorrey, maar zij is zo koel, zo gereserveerd, ik kan zo moeilijk met haar spreken... en toch merk ik soms aan kleine dingen, aan een opmerking, dat ze dicht naast me staat. Misschien voelt ze zelf, dat ze een gereserveerdheid in acht neemt en daar niet makkelijk los van komt.”

„Zo is het,” zegt Leon, „zo is het. Ik had dat zelfde gevoel eens, maar dat is nu over. Ik ken haar langer dan jij Ariane en Yvonne is in haar diepste wezen een vrouw, die een ander helpen kan. Zij begrijpt veel van een mens, zonder dat ze woorden nodig heeft, begrijp je. Zij is anders dan de andere vrienden. Met Eva kun je gekschieren en spotten, met Frans kun je over kunst spreken en je zult verstedd staan van zijn kennis, maar met Yvonne kun je praten over je nood.”

„Ik heb haar de laatste tijd weinig gezien,” zegt Ariane. „Je bent ook weinig in haar kring geweest.”

„Ja, maar ik was te veel van andere dingen vervuld.”

„Je bent ongelukkig,” Leon zegt het bijna fluisterend.

Ariane slaat haar handen voor haar gezicht. Zo blijft ze enkele ogenblikken zitten. Dan heft ze het hoofd op. „Ja,” zegt ze, „ik voel me gedeprimeerd, ik voel me neergeslagen en moe, ik kan de omstandigheden niet meer overzien, niet meer beheersen. Ik leef in een gevoel of ik bedreigd wordt, of overal gevaren dreigen. Ik kan het niet precies zeggen.”

Leon weet zich machteloos haar te troosten. Hij verschuift op zijn stoel en ziet naar buiten met diepe rimpels in zijn voorhoofd.

„Is het,”... begint Leon en aarzelt.

„Wat wou je zeggen?”...

„Is het om... je verloofde, om... luitenant Ptuschko?”

Ariane haalt haar schouders op, alsof ze zeggen wil, ja ook daarom, maar er is meer.

„Ik wil openhartig met je spreken, Ariane, maar ik moet je misschien tegen mijn wil kwetsen, ik hoop dat je mij bij voorbaat niet kwalijk zult nemen. Mag ik roken?”

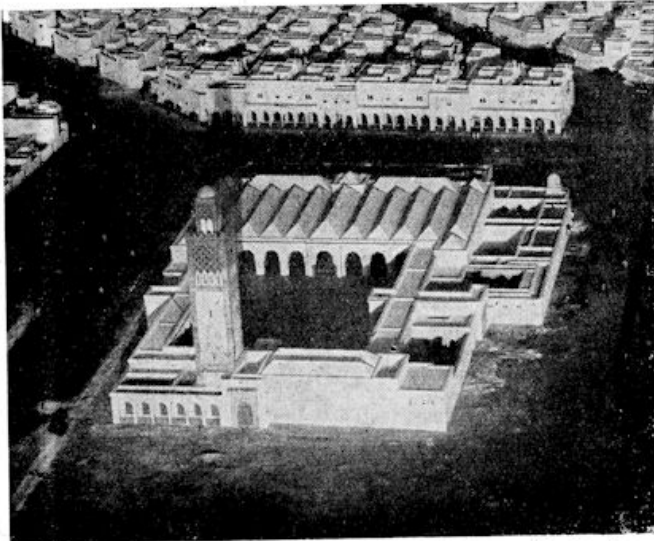
„Maar natuurlijk, hier staan cigarettens, bedien je zelf.”

„Kijk Ariane,” begint Leon, „je zult je het moment herinneren waarop je mij mededeelde dat je verlovings met luitenant Ptuschko aanstaande was. Dat gebeurde op je avondfeest. Ik kende Ptuschko niet dan alleen van gezicht. Maar op die avond was hij onafscheidelijk van je en daaruit werd niet alleen mij duidelijk, maar ook de anderen, dat hij in een bijzondere verhouding tot je stond. Aanvankelijk dachten we dat hij als adjudant aan je prinsesselijke staat was toegevoegd, zal ik maar zeggen. Vergeet niet, dat we bijster weinig op de hoogte zijn van de etikette welke in de oude adellijke kringen gebruikelijk is die, naar je eigen zeggen, in de kring van emigranten gehandhaafd blijft. Maar goed. Hoe het ook zij.

(Wordt vervolgd)

„De vrouw

Vervolgroman door JAN H. DE GROOT

De meest moderne moskee, die in Marokko is gebouwd in de nieuwe Arabische wijk in Casablanca, midden tussen frisse en moderne huizenblokken. (Foto: Agricolavia-Rabat)

11) VERKORTE INHOUD
VAN HET VOORAFGAANDE:

Leon Barnassy is een schrijver, die in Menton in Zuid-Frankrijk woont en werkt. Hij is een opbruisende natuur, die toch om zijn openhartigheid vele vrienden heeft, vrienden uit alle soorten mensen en nationaliteiten. In het begin maken wij kennis met hem en zijn vrienden, waaronder enkele Russische ballingen. Een van dezen sterft. Aan dit sterfbed ontmoet Barnassy Prinses Ariane. Tussen beide ontstaat een vriendschap. Maar ook een ander dingt naar de vriendschap van de Prinses. Een aan heroïne verslaafde Russische gravenzoon, Ptuschko.

onafhankelijkheid, toen het eenmaal door de Westerse machten was wakker geschud, zich niet gemakkelijk liet remmen en zich ook keerde tegen de Engels-Franse contrôle, die eveneens hun vrijheid bedreigde. Met uitzondering van Sa'udi Arabië ging de vrijheidsdroom der Arabieren niet in vervulling. Zij hadden slechts van heren verwisseld.

In de na-oorlogse jaren volgden opstanden van de Drusen en in Damascus tegen de Fransen, die zich daar hadden gevestigd. In 1926 stond Irak op tegen de Britten. Beide opstanden werden neergeslagen. Daarna echter werden de banden tussen West en Oost verzacht. Irak kreeg soevereiniteit. Frankrijk erkende de onafhankelijkheid van Syrië en Libanon.

Na de tweede wereldoorlog kregen Egypte en Libye hun onafhankelijkheid. Marokko, Algerië en Tunesië kregen wel een soort van zelfregering, maar bleven onder Frans oppergezag.

Men weet, hoezeer zij zich daartegen in onze tijd verzetten en hoe moeilijk het voor Frankrijk is, een goede oplossing voor dit probleem te vinden. Ook is het bekend, hoe fel de overige Mohammedaanse wereld in dit conflict partij kiest.

De bedoeling van dit artikel is niet, de politiek van het Westen te veroordelen of te verdedigen. Wel om te laten zien, dat hier niet sprake is van een toevalige botsing tussen elkaar vreemde machten. Integendeel. Hier ontmoeten elkaar twee werelden, die in de geschiedenis al zoveel met elkaar te doen hadden. Die veel aan elkander te danken, ook veel te verwijten, hebben.

Zij zullen elkaar in de toekomst nodig hebben, de miljoenen van het Westen en die van Afrika en Azië. Het is te wensen, dat dit meer en meer wordt ingezien, zodat de „ontmoetingen” van onze tijd mogen leiden tot samenwerking en niet tot wereldbotsingen.

Meer gegevens over dit onderwerp vindt men in „De derde Macht”, het boek van de bekende Amerikaanse journalist Edward J. Byng, die echter naar we menen de Islam in een te gunstig licht stelt. — (Uitgave Elsevier, A'dam).

Op die avond bemerkte ik iets, dat niet voor mijn ogen bestemd was. Vlak voor de mededeling van je aanstaande verloving was ik in de rooksalon en daar stond Ptuschko voor het kleine buffet. Hij loste een poeder op in een glas champagne en trachtte deze handeling, geheel onnodig trouwens, te verklaren door te zeggen dat hij asperine innam voor zijn hoofdpijn. Ik begreep onmiddellijk, ik kan je niet uitleggen waarom, ik denk louter intuïtief, dat deze poeder geen asperine inhield, maar een verdovend middel.”

Leon ziet Ariane opmerkzaam aan, maar haar gezicht verandert niet van uitdrukking.

„Ga door”, zegt ze.

„Dat verdovende middel bleek heroïne te zijn,” vervolgt Leon. „en nu was het ineens duidelijk voor mij, dat Ptuschko daaraan verslaafd was, dat hij niet meer buiten deze stof kon. Ik weet wat dit betekent. Ik weet dat dit verschrikkelijk is. Ik was dan ook ontsteld, toen je vlak daarop, geheel onbevangen, tenminste ik meende geheel onbevangen, ons het bericht gaf van je aanstaande verloving met hem. Er was nog iemand, die de situatie verstaan had. Dat was Yvonne. Zij had aan Ptuschko onmiddellijk het type van de morfinist herkend. Enkele dagen daarna had ik een lang gesprek met Yvonne in Windsor. Ik wilde je beslist van je plan om je met Ptuschko te verloven afbrengen. Ik kon niet verdragen, dat je ongewaarschuwd je ongeluk tegemoet ging. Ik leefde in de veronderstelling, dat je met de werkelijke toestand van Ptuschko niet op de hoogte was. Maar Yvonne weerhield mij. Zij verklaarde de zaak. Zij gaf een uiteenzetting van de redenen die Ptuschko tot deze passie gebracht hadden. Zij ging terug naar het verschrikkelijke moeilijke leven, dat mannen als Ptuschko, losgeslagen van hun land, hun bestemming, eigenlijk zonder enige kans op een toekomst, moeten doormaken. Ptuschko behoefde geen slechte kerel te zijn, hoogstens een man met een zwak karakter, althans iemand die te weinig weerstand had om aan de ellendige omstandigheden, waarin hij verkeerde, het hoofd te bieden. Yvonne wilde hem niet veroordelen. Zij is een wijze vrouw. Wie weet, hoe wij zouden zijn indien wij leven moesten als deze

van Leon"

emigranten hier. Het is makkelijk genoeg een ander mens te beschuldigen. Maar wie zonder zonden is..."

Leon steekt een nieuwe sigaret op en wacht een ogenblik.

"Wist jij, Ariane, op je feestavond hoe het met Ptuschko gesteld was," vraagt hij dan.

"Ja en neen," antwoordt Ariane toonloos, "maar ga voort, ik zal daar straks van vertellen, als je uitgesproken bent."

"Yvonne zei ook nog, dat zij niet wist welke redenen mogelijk nog meer aan je besluit ten grondslag konden liggen. Dat betreft de voortzetting van de oude russische zeden en gewoonten op dit punt, die ook onder de ballingen ten opzichte van jou worden gehandhaafd. Was deze verlovings gebaseerd op verstandelijke overwegingen? Dat iemand zich in jou zaken zou mengen, zaken die hij niet kende, zaken waar hij niet aan mocht raken, waar hij zich niet mee te bemoeien had, dat zou je niet behoeven te dulden, Ariane. En tenslotte wie van ons kon oordelen over een liefde die tussen jou en Ptuschko gegroeid was? Dat zei Yvonne tegen mij en ik verstond dat toen nauwelijks, maar ik ben niet naar je toegekomen om je te waarschuwen. En ik weet nog niet of ik goed gedaan heb naar Yvonne's raadgevingen te luisteren."

"Je hebt daar goed aangedaan," zegt Ariane.

Maar Leon vervolgt: "Kort daarop ben ik weggegaan, weg uit Menton, je weet het, we ontmoetten elkaar in de Alpen op de weg naar Digne en toen bespeurde ik met angst, dat Ptuschko niet in staat was dat traject goed af te leggen. Je weet hoe zwaar die weg is. Je hebt stalen zenuwen nodig, je moet onmiddellijk weten te reageren als zich moeilijkheden voordoen. Er is maar bitter weinig nodig of er gebeuren ongelukken en ik was niet eerder gerust voor ik je in Grenoble had opgebeld en hoorde dat jullie behouden waren aangekomen."

"Ik heb het laatste stuk zelf gereden," zegt Ariane langzaam, "Ptuschko was bij Touët een inzinking nabij. Zijn handen trilden en zijn ogen stonden wild. Eerst wilde hij mij het stuur niet afstaan, maar toen wij bijna een ravijn in reden, heb ik hem gedwongen van plaats te verwisselen. In Nice hebben we toen gerust en gegeten en dat was de reden dat we zo laat pas thuis waren. Ik vond het erg prettig dat je opbelde, Leon."

"Dat is dan zeker een moment geweest, waarop ik je niet ontweek," zegt Leon en er is een toon van zijn oude goedemoedigheid in zijn stem.

"Ja," zegt Ariane "toen wist ik dat je om mij angstig was geweest en dat heeft me meer bemoedigd dan je denken zult. Ik begreep, dat ik een vriend in je had."

Leon steekt haar spontaan de hand toe en Ariane neemt die aan. "Ik dank je daarvoor," zegt ze eenvoudig.

"Je kunt op me rekenen, Ariane."

"Wil je eerst wat drinken, Leon?"

"Heb je een glas citroen voor me."

Ariane staat op en drukt op de kleine tafelbel. Even later drinken ze beiden bedachtzaam hun glas leeg.

"Toen ik jullie op die feestavond mededeelde, dat ik

mij met Ptuschko ging verlossen, was ik in zoverre op de hoogte van zijn ondeugd, dat hij heroine gebruikte op voorschrift van een dokter. Hij had me dit zelf eens gezegd, maar dat was al lang geleden. Cyril is in de oorlog hevig overspannen geweest en de ontwikkeling van de toestand in Rusland daarna heeft hem op de rand van krankzinnigheid gebracht. Ik kende hem reeds oppervlakkig van vroeger. Zijn ouders en de mijne waren goede kennissen. Mijn moeder heeft als kind op hun buitengoed in de Krim wel gelogd. Maar wij woonden in Sint Petersburg zodat het contact met de Ptuschko's niet veelvuldig was. Na de revolutie en onze vlucht naar Parijs ontmoette ik hem weer, maar de omstandigheden waren toen zo moeilijk en onzeker, dat er van een nadere kennismaking niets kwam. Eerst in Menton zagen wij elkaar dikwijls, vooral toen moeder nog leefde. Moeder was zeer op hem gesteld. Ik ben echter heel eerlijk als ik je zeg dat er tussen ons geen diepere gevoelens bestonden. We waren goede vrienden. Na moeders overlijden echter werd het leven erg moeilijk voor mij. Ik was rijk. Ik weet niet of je begrijpt wat ik daarmee zeggen wil, maar ik werd al spoedig omringd door talrijke mannen, die naar mijn gunst dongen. Vooral in Parijs was dat hinderlijk en ik had geen vrienden, die mij raden konden. Toen ik bericht kreeg van de ernstige toestand van Kolonel Szum had ik een geldige reden om uit Parijs weg te vluchten. Ik bemerkte toen hoeveel jullie voor de oude baas geweest waren en ik zocht vrienden, die mij helpen konden. Ik werd teleurgesteld. Misschien was ik ook wat ongeduldig. Misschien had ik gehoopt, eerder steun van enkelen van jullie te ontvangen. In elk geval stond één ding vast. Als ik verloofd was, zou dat hinderlijk geintrigeer ophouden. Verloofd te zijn is een bescherming. Cyril was de enige tot wie ik mij aangetrokken gevoelde en Cyril had zijn gevoelens jegens mij duidelijk laten merken. Toen hij mij ten huwelijk vroeg, overwoog ik dat zijn maatschappelijke positie niet veel zekerheid bood, maar dat wij samen van wat ik bezat zeer goed konden leven. Hijzelf heeft het ook moeilijk gehad, toen hij mij ten huwelijk vroeg, maar tenslotte wat voor keus hebben wij, ballingen? Cyril is van goede familie. Hij is van mijn stand, zal ik maar zeggen, al heb ik verlerd daar nog veel waarde aan te hechten, maar we spraken openlijk over deze dingen en na ons huwelijk zou het niet onmogelijk zijn, dat hij zich maatschappelijk zeer zou kunnen verbetere.

Ik heb hem mijn jawoord gegeven. Wij hoeven nu niet te spreken of dit besluit in overeenstemming was met mijn hartewens of mijn meisjesdroom. Erger is de ontgoocheling. Cyril is niet alleen verslaafd aan heroine, zoals ik spoedig bemerkte, maar hij is ook een speler. Eerst gingen we samen een keer naar Monte Carlo. Hij zette in voor mij en won. Later ging hij meer malen naar de Bank. Zonder mij. En nu is hij zelden 's avonds in Menton."

En hij verspeelt jouw geld," merkt Leon op.

Ariane zwijgt. Zij ziet Leon lang aan en een vluchtig rood trekt over haar bleek gezicht.

"Och," zegt ze, "dat zou nog zo erg niet zijn, maar het geluk is met de ongelukkige, hij wint. Hij wint schandelijk."

"En"... zegt Leon, als Ariane een poosje blijft zwijgen.

"Ik weet het niet meer," zegt ze mat, "ik weet het niet meer. Wij hebben elkaar niet meer nodig. Ik ben even onbeschermd als voorheen. Het leven is nog moeilijker geworden, om mijn angst om hem, om de toekomst."

"Je kunt je verlovings toch verbreken", zegt Leon aarzelend.

„Dat verandert niets aan de zaak, is 't wel?”

„Wat kan ik voor je doen, Ariane”, zegt Leon en ziet haar aan alsof hij nog hulp van haar verwacht.

„Niets, Leon, niets.”

Als Leon een half uur later afscheid neemt en Ariane hem tot de brede deuren begeleidt, suist een kleine rode wagen de oprijlaan in en staat met een geknars van remmen stil voor het terras.

„Kom eens spoedig weer in Thibault,” zegt Leon.

„Misschien”, zegt Ariane.

Uit de auto stapt Cyril Ptuschko. De tocht door de zonnige buitenlucht heeft geen verandering op zijn grauw gezicht gebracht. Hij zwaait zijn slappe hoed met een iets te overdreven gebaar.

„Bonjour Ariane, lieve,” zegt hij en kust haar vluchtig op de wang. „Bonjour, M'sieu Barnassy, u gaat juist vertrekken, dat spijt me.”

„Hm”, zegt Leon. „bonjour M'sieu Ptuschko, u raadt het uitstekend, ik moet inderdaad weg.”

En zich tot Ariane wendend groet hij: „Au revoir Ariane, tot bij Thibault.”

„Au revoir Leon”, zegt Ariane en poogt te glimlachen.

Dan keert hij zich om na een korte groet naar Ptuschko en stapt de treden van het terras af naar het brede pad, dat naar de weg voert. Hij ziet niet meer om. Met grote passen keert hij terug naar Menton en bedenkt met bitterheid, dat de bloemen van het verlovingsfeest nog niet allemaal verwelkt waren.

Als het niet zo diep tragisch was, zou het wanhopig belachelijk zijn, overweegt hij als de eerste huizen van Menton in het zicht komen. Pierre heeft gelijk gehad, wonderlijk gelijk, toen hij zei: Zij is ongelukkig, bepeinst hij verder, maar waar ligt het einde van deze ellende?

Boven de zee staat de zon en kaatst goud licht op het blauwzilveren zeevlak. Een lichte wind is opgestoken en wiegt de kruinen der palmbomen. En overal prijken de felle kleuren van duizenderlei bloemen. Maar Leon Barnassy gaat zijn weg vervuld van donkere gedachten. Hij heeft geen oog voor de schone wereld rondom hem. Hij is blind voor het licht, omdat het duister in hem is.

XI

De zon slaat oranje vuur uit Les Rochers Rouges, de rode rotsen aan de kust bij Caravan op de Frans-Italiaanse grens. Er staat een stevige bries uit zee, die het water van de branding zo dicht bij de bazaltblokken voor de boulevard doet omslaan, dat op het onverwachts een golf over de borstwering slaat en een fontein van droppels over de tegels jaagt en de wandelaars kletsnat sproeit alsof ze in een regenbui hebben gelopen.

Vanuit het hoge rotsfort op Italiaans gebied dondert een kanonsschot, een granaat ontploft even later met een scherpe knal boven zee en een wit wolkje wordt door de wind opgenomen en weggevaagd. Het is het tijdschot, 12 uur op de middag.

Yvonne Lorrey en Leon Barnassy wandelen de kust langs. Zij wandelen rond de haven en nemen dan de weg onderlangs naar de hoge strandlift die de verbinding met hotel Grimaldi onderhoudt, dat boven op de rotsen is gebouwd.

Leon draagt de muziektas van Yvonne, waar de pianopartijen inzitten die zij zo juist heeft gespeeld in de kleine concertzaal van Thibault. Er waren maar weinig vrienden geweest, deze morgen. De Wilecs en Leon, behalve dan Yvonne en Tibaldi.

Ariane was niet gekomen. Ook Ptuschko, die haar eens

vergezeld had na hun verloving, ontbrak. En de Waterfields hadden na hun feestavond waarop Tibaldi geweigerd had voor clown te spelen en moppen uit zijn viool te strijken, plotseling elke belangstelling in de ochtendconcerten verloren.

Leon had Yvonne voorgesteld een kleine wandeling te maken. Hij had enkele dingen met haar te bespreken en het weer lokte ondanks de bries uit zee en de verraderlijke stortbuien, die wind en golven onverwachts over de boulevard joeg. De lucht was schoongeveegd en hardblauw. De hele wereld stond in felle kleuren.

„Ariane was er niet”, merkt Leon op.

„Onze Prinses was er weer niet”, antwoordt Yvonne met een klemtoon op onze en weer.

Yvonne heeft Ariane geheel in de vriendenkring aanvaard, denkt Leon. Ze spreekt van onze prinses. Zij weidt er niet verder over uit. Eva Wilec heeft drie dagen druk gebabbeld over het enige van het geval, dat Ariane in hun midden was opgedoken. Zij had alle enthousiaste woorden over voor de figuur van Ariane. Maar nu de prinses zich in weken niet liet zien, noch op de ochtenden in Thibault, noch in de intieme sfeer van haar serre, of bij een van de anderen, nu was haar enthousiasme weggeëbt. Maar Yvonne had aanvankelijk met haar oude gereserveerdheid de komst van Ariane beschouwd. Eerst langzamerhand ontstond haar genegenheid. En die genegenheid zou niet zo gemakkelijk verdwijnen of veranderen in onverschilligheid. Maar over haar gevoelens sprak Yvonne niet. Alleen de goede verstaander zou die uit kleine uitingen kunnen speuren. En Leon meende zich een goede verstaander. Had hij niet zelf deze ervaring opgedaan? Met Eva Wilec kon iemand gekscheren of spotten over personen en dingen. Dat kon geestig, scherp en juist zijn, maar met Yvonne kon je spreken over diepere dingen, over persoonlijke dingen, over eigen moeilijkheden, over je eigen nood.

Dat had hij gezegd tegen Ariane bij zijn laatste bezoek. En het was goed geweest, dat hij dit gezegd had. Het bleek hem nu weer, nu Yvonne zijn woorden had aangevuld. „Onze prinses was er weer niet”.

„Ariane heeft het erg moeilijk”, zegt Leon en onderbreekt daarmee zijn gedachten.

„Ja, dat hadden we kunnen denken”, zegt Yvonne.

„Ik ben bij haar geweest, enkele dagen geleden”, vervolgt Leon. „Ik was naar haar toe gegaan om haar nog persoonlijk met haar verloving te feliciteren, alhoewel ik eigenlijk weinig lust had haar geluk te wensen met een stap die je beter een ramp kunt noemen.”

„Inderdaad,” stemt Yvonne in, „het is erger, dan ik had kunnen veronderstellen.”

„Maar gelukkig behoefde ik mijn hart geen geweld aan te doen, we hebben openhartig kunnen spreken. Ptuschko was afwezig en verscheen pas op het moment dat ik afscheid nam. Ariane is niet door mij, maar uit eigen ondervinding met de ware toestand op de hoogte gekomen. Zij weet dat hij verslaafd is aan dat verdovende goed. Zij weet nog meer. Ptuschko is een verwoed speler.”

„Zo,” zegt Yvonne alsof ze dat verwacht had.

„Hij schijnt geluk te hebben. Ariane vertelde mij, dat hij veel won.”

„Tot hij verliest.” Yvonne ziet op naar Leon.

Leon knikt zonder een woord te zeggen. En verder wandelen zij zonder verder te spreken. Woorden zijn ook niet meer nodig tussen hen. Ze begrijpen elkaar. Ze verstaan de situatie. Als ze bij het hoge stalen gevaarte komen waarbinnen de lift zijn op en neervaart maakt,

drukt Leon op de bel en even later suist de kleine kamer omlaag. Een chasseur nodigt hen binnen en zij stijgen. Boven de kust, de zee, de boulevard tot het uitzicht wijd en groots wordt. Dan zijn ze boven en zetten zich in de rieten zetels van de hotelserre.

„Ik heb niet alleen mijzelf maar ook Ariane gevraagd, waarom zij de verloving niet verbrak,” zegt Leon als de kellner de koffie heeft neergezet.

„Wat zou er aan veranderen,” antwoordt Yvonne.

„Dat zei Ariane ook en inderdaad Ptschko zou er niet door veranderen, maar de verhouding zou toch vrijer en zuiverder worden.”

„En het schandaal zou er zijn”, zegt Yvonne terwijl ze lusteloos in haar koffie roert.

„Och” meent Leon alsof hij dat niet zo zwaar telt.

„Bedenk, dat het voor haar iets anders is dan voor een ander. Zij is tenslotte een Prinses, een schepsel dat onmiddellijk in de publieke belangstelling staat. Een sensatie zou het worden. En daar heeft Ariane een afschuw van.”

„Ja, ja”, overpeinst Leon, „daaraan heb ik niet zo gauw gedacht.”

Ze leggen de terugtocht zwijgend af. Ieder is vervuld met de eigen gedachten. En geen van beiden is in staat een oplossing voor het tragische conflict te bedenken.

Als ze dichtbij Windsor zijn gekomen en Leon afscheid wil nemen om zijn weg verder te gaan, houdt Yvonne hem staande.

„Mag ik je een ernstige vraag doen,” zegt ze.

Yvonne wacht tot Leon met enige verwondering toestemming geeft, dan zegt ze: „Heeft Ariane er een flauw vermoeden van dat jij de rivaal van Ptschko zou kunnen zijn? Zeg niet te gauw neen, beste Leon, de intuïtie van een vrouw is scherp.”

„Ik kan je verzekeren, Yvonne, dat ik mezelf niet als zodanig voel. Het lijkt me dan ook moeilijk, dat Ariane zo iets zou vermoeden.” Leon voelt zich het bloed naar de wangen stijgen.

Maar Yvonne vraagt voort: „En zou je kunnen denken, dat Ptschko je als zodanig wel zag?”

„Evenmin Yvonne, evenmin, dat zou krankzinnig zijn.”

„In zeker opzicht is hij krankzinnig.”

„Overdrijf je niet een beetje.” Leon zegt het een beetje korzelig. „Maar waarom vraag je dit?”

„Zag je niet dat Ptschko ons passeerde op de Place Clemenceau?”

„Neen.”

„Ik zag hem wel. Hij groette niet. Dat is opzichzelf niets bijzonders. De afstand was groot genoeg om argeloos voorbij te gaan. Wij liepen op het trottoir en hij aan de overzijde van het plantsoen. Maar ik zag hoe hij jou opnam. Mensen als hij zijn tot alles in staat, Leon, zelfs om een hersenschim.”

„Als jij dit niet tegen me zei, Yvonne, zou ik beginnen te lachen. Wat in vredesnaam zou hij moeten uithalen.”

„Ja, dat weet ik ook niet, maar ik zeg dit niet voor niets, Leon.”

„Kom, kom Yvonne.”

Leon neemt haar hand, die ze ten afscheid naar hem toesteekt. Yvonne ziet hem ernstig aan. Ze beweegt haar lippen of ze nog iets zal zeggen, maar dan keert ze zich om naar de ingang van het hotel.

„Groet Arthur van mij,” zegt Leon.

Yvonne knikt hem toe van uit de hall. „Denk aan mijn woorden,” zegt ze.

(Wordt vervolgd)

Deze fraaie
Neerbosch'
theelepel

voor U

CADEAU!

'n **GERO**
product

Ieder abonné op ons blad, die ons een nieuw jaar-abonnement opgeeft, ontvangt, zodra het abonnementsgeld door ons is ontvangen deze bijzonder fraaie en van prima Gero-zilvermetaal vervaardigde, door en door vlekvrrije theelepel als beloning thuis gestuurd.

De nieuwe abonné ontvangt als welkomstgeschenk de boeiende goed geschreven roman van Piet Terlouw,

TUSSEN DE BONGERS

Het lepeltje voldoet, wat kwaliteit en uitvoering betreft, aan de hoogste eisen en draagt het mooie Neerbosch' embleem: twee biddende handen, beschermend geheven over een paar kinderkopjes. Het werd in de bekende Gero-fabrieken speciaal voor Neerbosch vervaardigd.

Rijmpje

De opticien verkoopt U graag een bril,

Hij helpt U om de wereld zuiver te beschouwen.

Maar wees gewaarschuwd voor heer Al-bedil!

Hij biedt U brillen aan — 't zal U berouwen! —

Waarvoor U alles ziet, zoals hij 't zegt.

't Aanbod is gratis... maar ge wordt zijn knecht.

De schrijver van dit artikel, Dr. A. van Deursen (links), liet zich bij een excursie van de N.C.R.V. te samen met de heer C. H. Sonneveld in Arabische kleding fotograferen op de plaats bij de Geboortekerk.

meer aan een vesting dan aan een Godshuis doet denken. De toegang tot deze oudste kerk der Christenheid is niet een statige poort, — maar een heel laag deurtje, zó laag, dat ieder, die binnen wil gaan, zich moet buigen. Met opgeheven hoofd kan men daar niet komen. Wie tot de Kribbe wil komen, moet zich bukken.

Symbolisch gezien, kan men er alleen komen in de houding van ootmoed, en wij denken aan de woorden van Vondel:

*De hemel heeft het klein verkoren
Al wie door ootmoed werd herboren
Die is van 't hemelse geslacht.*

Als wij binnengaan, komen wij in een sombere kerk, in half duister, waar weinig licht valt door kleine vensters.

Bij het koor zijn twee trappen, die afdalen naar de Grot der Geboorte. Daar is een nis, en op de bodem is een ster van zilver, en daaromheen de woorden: Hier is Christus uit de Maagd Maria geboren.

Hier grijpt de gedachte aan, dat Jezus Christus, Gods Zoon, gekomen is in onze laagte, in onze donkere doodsspelonk, opdat Hij onze schuld zou boeten en ons leiden tot het Levenslicht.

570

„De vrouw

Vervolgroman door JAN H. DE GROOT

11) VERKORTE INHOUD VAN HET VOORAFGAANDE:

Leon Barnassy is een schrijver, die in Menton in Zuid-Frankrijk woont en werkt. Hij is een opbruisende natuur, die toch om zijn openhartigheid vele vrienden heeft, vrienden uit alle soorten mensen en nationaliteiten. In het begin maken wij kennis met hem en zijn vrienden, waaronder enkele Russische ballingen. Een van dezen sterft. Aan dit sterfbed ontmoet Barnassy Prinses Ariane. Tussen beide ontstaat een vriendschap. Maar ook een ander dingt naar de vriendschap van de Prinses. Een aan heroïne verslaafde Russische gravenvrouw, Ptuschko.

Maar als Leon de Jardin Publique doorgaat en opnieuw de boulevard bereikt, is hij al bijna de woorden van Yvonne vergeten. Hij denkt aan Ariane met sombere gedachten en heeft geen oog voor het beweeg van mensen, dat langs hem trekt.

Madame Batillon is in Leon's chalet ijverig zorgende voor de gasten, die verwacht worden. Leon's werkkamer is voor de ontvangst gereed gemaakt. En het ordenen van de kamer is niet zonder gewelddadige uitbarstingen van woede en wanhoop van Leon's zijde gegaan.

Maar Madame Sjors heeft alle stormen met onverzettelijke kalmitte over zich heen laten gaan. Zij heeft de stapels papieren zelfs achter de dreigende gestalte van haar heer opgenomen en in de hoekkast doen verdwijnen.

„Mijn vrienden kunnen best in de rommel komen”, had Leon geschreeuwd, „zij zullen het zelfs niet waarderen in deze zindelijke stofvrije dokterswachtkamer te moeten zitten om mij aan te horen. Wat bezielt je toch mens. En als ze niet willen komen in mijn huis zoals ik zin heb dat het er wezen zal, dan blijven ze maar weg. Ik heb genoeg van deze waanzin. Morgen weet ik weer geen weg in mijn aantekeningen. Het duurt een hele week voor ik de boel op orde heb.”

Maar Madame Batillon had zwijgend geglimlacht over de wanorde, die haar meester in volle ernst orde noemde.

Toen zij tenslotte de deur achter zich dichttrok en Leon achterliet in een belachelijke bui van ergernis, tierend tegen Napoleon, tierend op zijn huishoudster, tierend op zijn vrienden, knikte ze met voldoening naar Marion, die de room bracht, alsof ze zeggen wilde: Laat hem maar razen, ik heb toch mijn zin gekregen. Wat zouden de mensen wel zeggen van mijn beheer, als ze in zo'n bende moesten komen.

Maar toen ze later aan tafel zaten was Leon's woede gekalmeerd. Hij prees de zachtheid van de spinazie en de geur van de jus en de malse kalfsfricandeau, die madame Sjors opdiende en Leon betrapte zich er op, dat hij met enige voldoening zijn werkkamer wederom betrad toen de eerste gasten zich meldden. Het zag er inderdaad behoorlijk uit nu.

van Leon

Eva en Frans waren de eersten, even later gevolgd door Arthur en Yvonne. Leon sleepte de makkelijkste zetels uit het huis bij elkaar en gaf adviezen over de karakters der stoelen in verband met de gestalten van zijn gasten. Voor Eva wist hij zulk een clubfauteuil uit de tuinkamer te halen, dat zelfs Eva bezig was er in te verzinken.

„Zal Ariane nog komen”, vroeg zij aan Leon.

„Ja”, zegt hij, „zij heeft mij vast beloofd te verschijnen en in gezelschap van de luitenant Ptuschko.”

Yvonne ziet Leon even aan maar hij verstaat haar blik niet, of doet alsof hij niet begrijpt wat zij eigenlijk zeggen wil.

Maar het duurt lang eer Ariane verschijnt. Zij is alleen. Ariane ziet er betrokken uit. Als ze in de stoel zakt, die Leon met enige zorg naar de haard schuift waar een klein vuur de kilte van de avond verdrijft, valt een stilte onder de gasten. Het is alsof Ariane iets te zeggen heeft dat ernstig is. Yvonne verbreekt de stilte en vraagt argeloos naar het doel van de avond. Ariane is haar dankbaar. Zij kan even op adem komen en de aandacht wordt van haar afgeleid.

Leon ziet Ariane zitten en er stijgt een ergernis in hem op. Hij weet wat de oorzaak is van Ariane's nerveusiteit en hij kan niets uitrusten om de spanningen waarin ze leeft te verlichten.

„Ptuschko laat zich excuseren”, zegt Ariane dan en poogt dit argeloos te zeggen. „Hij moest voor dringende zaken naar Monte Carlo, maar hij hoopt nog bijtijds terug te zijn om een deel van de avond mede te maken. In elk geval komt hij me halen.”

Leon denkt: Die dringende zaken zijn de Bank te Monte Carlo. Inderdaad, met enige bittere humor zou je kunnen spreken van ernstige of dringende „zaken”, die hij af te handelen had. Hij zou zijn avond weer verspelen in dat hol van doodsangsten.

„Ik zal jullie eerst thee laten brengen”, zegt Leon. „Ariane en Frans zeker met citroen.”

Madame Batillon gaat met vriendelijke lach rond en presenteert de drank en de biscuits.

Zij vertelt met fluisterstem aan Eva, de storm die in deze kamer geheerst heeft, toen Eva haar complimenteerde over de orde, die ze had weten te scheppen, terwijl de leeuw in zijn hol zat.

Frans praat met Arthur en Yvonne en Leon informeert naar Ariane's gezondheid. Het is allemaal wat formeel, maar toch komt de stemming wat los. Er wordt gelachen en gespot. Tot Leon stilte verzoekt en begint: „Ik heb jullie hier bij elkaar getrommeld omdat ik behoefte had eens iets van mijn nieuwe roman voor te lezen in een gezelschap van beproefde vrienden.”

„Waar er nog een van mist.” Het is Tibaldi, die in de deur staat. „Wou je beginnen zonder mij, ik noem dat zachtgesproken onbehoorlijk.”

„Hallo Tib, schiet op, je mist de thee en nu zul je wachten moeten tot de pauze, schiet op, zak hier neer.”

„Ik heb al in de keuken van Madame Sjors mijn lafenis ontvangen”, lacht de violist.

„Geen manier”, vindt Eva en trekt Tibaldi naast zich.

„Mag ik roken”, vraagt hij aan Leon.

„Natuurlijk, wie maar wil, sigaren, sigaretten, van mijn part steek je een pijp op maar dan die welke je zelf hebt meegenomen.”

„Sigaretten zijn voorlopig voldoende, of wil Arthur een sigaar?”

Leon schikt de bladen van zijn manuscript op zijn knieën. „Luister”, commandeert hij, „ik zou er niet over gedacht hebben jullie te vervelen met mijn geestesproduct, maar zoals jullie weet, ik ben een zeer bescheiden mens en heb alleen de moed gevonden de uitnodigingen rond te zenden, omdat ik meende iets bijzonders geschreven te hebben.”

„Dat is de verbeelding van elke artist”, merkt Tibaldi op en vervolgt: „en dat noemen ze dan bescheidenheid.”

„Zwijg Tibaldi”, gelast Eva en tikt hem op zijn hoofd.

„Enkele maanden geleden”, herneemt Leon, „kreeg ik de beschikking over een uitvoerig en belangwekkend bronnenmateriaal voor een nieuwe roman. Het is een afschrift van zeer oude archiefstukken uit een klein stadje in Denemarken. Hoe ik daaraan gekomen ben doet minder terzake. In het kort komt de geschiedenis hierop neer. In het Noorden van Jutland, aan een kleine binnenzee is in het jaar 800 na Christus een stad gebouwd door een paar monniken. Een stad, die later tot grote bloei kwam omdat zij op de weg lag van de toen bestaande zee-handelswegen. Uit de Baltische landen kwam het graan, uit de Scandinavische streken werd hout en pelswerk aangevoerd, terwijl ook barnsteen en zilver uit het oosten kwam, om niet te spreken van de visvangst, die een belangrijk onderdeel vormde van de bloei der stad. De weelde, de buitensporige rijkdommen, waarin de bewoners der veste zich konden baden, onttaarde in een geestelijk en zedelijk bederf. Daar de stad echter op een moerassige veenbodem was gebouwd en voorts openstond voor wind en golven uit zee, waren de inwoners der steden langzamerhand bedreven geraakt in het bouwen van dijken, grachten en waterwerken. Maar toen de bevolking door hun weelde verblind, geen voldoende aandacht meer aan de beschermende dijken besteedde, dreigde het gevaar van overstroming. De enigen die dit gevaar inzagen waren de stadsarchitect en zijn zoon.

Om nu het verhaal in het kort samen te vatten laat ik de intrige weg, het einde is, dat de stad vergaat nadat een engel de ondergang voorspeld heeft. De enige die tenslotte nog uit de ramp overblijft is de zoon van de bouwmeester. En nu gaat het hierom. Deze jongeman moet verder leven. Alles en allen zijn hem ontvallen. Zijn ouders en zuster zijn dood, zijn geliefde moet haar plicht volgen en trekt naar een vreemd land, zijn stad is vergaan. Niets heeft meer zin om voor te leven en in vertwijfeling bidt hij of hij niet evenzeer als de anderen mocht sterven. Een monnik uit het nabijgelegen klooster en vriend van zijn vader, troost en bemoedigt hem en weet tenslotte het doel van zijn leven te zien in het licht der eeuwigheid.

En Leon leest met zachte heldere stem de stukken uit zijn nieuw manuscript en weet zijn vrienden te boeien met de geschiedenis van het volk en de ondergang van de oude stad, maar vooral met de verlaten jonge architecten-zoon, die alles verliest wat waarde had in zijn leven en tenslotte de overwinning behaalt op zijn naar de dood haken-de moedeloosheid, door het geloof.

Hoe makkelijk had Leon van dit laatste deel een preekje, een stichtelijk woord kunnen maken. Hij weet

nog hoe hij worstelde met deze stof aler hij de laatste zinnen had neer geschreven. Dit mocht geen verhaaltje worden, dit moest de lezer aangrijpen tot in de ziel. Het ging hier om een getuigenis. Het ging hier om uitdrukking te geven aan de zin van het leven. Hij wist wat Pierre Colnot bedoeld had toen hij sprak over het geloof, als de enige zinvolle waarde in elk mensenleven. Hij had de gloed ervan door zijn eigen hart gevoeld. Hij had om dit geloof geworsteld en gebeden. En nu toetste hij zijn getuigenis aan het oordeel van zijn vrienden.

Waren zij allen niet precies zo als de held uit zijn verhaal. Wat was hun overgebleven? Waren zij ook niet door het leven overspoeld en hadden zij niet stuk voor stuk op het punt gestaan in de wilde waterstromen onder te gaan? Zij waren behouden gebleven. Zij waren gered. En ze wisten het nauwelijks. Ze leefden verder, omdat er geen bepaalde reden was om er mee op te houden. Zij hadden de middelen nog om een schoon plekje op de aarde uit te zoeken, waar het immer zomer was, maar wat voor zin had hun leven? Zij waren onverschillig geworden. Zij waren doortrokken van een dodelijke onverschilligheid. Tenminste zo leek het en zo was het soms. Je kon dat zijn ondanks al je kennis, ondanks al je kunst, ondanks muziek, schilderkunst, het dichten en schrijven.

Leon had nog wel eens aan Yvonne en Arthur gedacht. Zij waren de zwijgers in het clubje. Maar eigenlijk vormden ze het centrum. Geen van twee deed moeite zich uit te sloven om partijen te houden en mensen te nodigen. En toch kwamen ze allemaal het liefst in de kamers der Lorrey's in Windsor. Leon had zich de laatste tijd vooral afgevraagd hoe dit toch kwam. Noch Yvonne, noch Arthur waren mensen met wie men snel vriendschap sloot. Integendeel. Was Yvonne's gereserveerde en koele natuur niet nog steeds een beletsel voor Ariane om haar vertrouwen te schenken?

Leon is gereed gekomen. Hij wist zich het voorhoofd af, dat nat is van zweet. In de spanningsvolle stilte breekt het geluid van een knappend stuk hout. Eva bet geluidloos haar ogen. Ariane's gezicht is spierwit. Tibaldi ziet bedrukt. Alleen Frans schijnt onaangedaan. Dan is het Yvonne, die plotseling opstaat. Dan zegt ze met heldere stem:

„Dit wezenlijke uit je laatste werk heb ik in al je vorige boeken gemist, Leon. Hoe belangrijk ze ook waren, dit werk raakt aan dingen, die van alle tijden zijn. Je hebt me er gelukkig mee gemaakt. Ik dank je voor dit... voor dit getuigenis van een eeuwige waarheid.“

Later zegt Frans als hij Leon ten afscheid de hand drukt: „Ik geloof dat je offers gebracht hebt aan de schoonheid, beste kerel. Daarvoor in de plaats kwam iets stichtelijks, dat met kunst niet zo veel uit te maken heeft. Je begrijpt me wel, nietwaar.“

Leon knikt en ziet zijn vriend zwijgend aan. „Ik betwijfel wel eens of je een ziel hebt Francois, welke schoonheid bedoel je waaraan ik offers zou hebben gebracht? Ik weet wel waar je heen wilt, maar is de schoonheid belangrijk? Op zichzelf belangrijk? Enfin het is te laat om daar op los te bomen. Ik heb dit stuk zo moeten schrijven zoals ik het deed.“

Frans knikt glimlachend. „Zullen we Ariane mee nemen en thuis brengen,“ fluistert hij Leon daarna in het oor.

„Ja, Ptuschko is er nog niet en voor jullie is het de moeite niet waard, wil ik het haar vragen.“

„Graag Leon.“

Leon wendt zich tot de prinses die met Yvonne en Eva in gesprek is gekomen. „Zeg Ariane, Frans stelt voor je

mee te nemen naar huis, Ptuschko is er nog niet en hij brengt je graag even door.“

„Dat is allerliefst van hem, maar Ptuschko kan elk moment komen, ik zou het prettiger vinden als ik nog even op hem mocht wachten.“

„Maar natuurlijk Ariane.“

Dan nemen zijn vrienden afscheid. Yvonne knikt hem met grote stralende ogen toe als ze haar hand toereikt, maar ze zegt geen woord, dat hoeft ook niet bij de duidelijke taal die haar ogen spreken. Ik ben gelukkig om jou, dat je dit hebt mogen schrijven.

Ariane en Leon blijven achter. Madame Batillon brengt hun nog een kop koffie, maar wie er komt, niet de oud-russische luitenant, niet Cyril Ptuschko, die zijn verloofde tot diep in de nacht laat wachten op zijn komst. Ariane heeft hem nog eens geexcuseerd, maar ze ergert zich onuitsprekelijk. Tot ze Leon's voorstel aanneemt en met hem het huis uitstapt, de lange trap afdaald en even later de rit naar het witte huis op de weg naar Castellar maakt met Leon aan het stuur van zijn oude karretje.

„Slaap wel Ariane“, zegt Leon als hij haar uit helpt voor de bords-treden van haar villa.

„Dank je Leon, ik ben erg blij dat je me hebt thuisgebracht, maar ik was nog gelukkiger toen ik naar je mocht luisteren vanavond.“

Als hij voor de trap naar zijn chalet is weergekeerd, wacht daar eveneens een auto. Het is de kleine rode wagen van Ptuschko.

„Ik heb Ariane naar huis gebracht,“ zegt Leon.

„Ja ik was wat verlaat,“ antwoordt de Rus.

„Bonsoir.“

„Bonsoir.“

In de weken die volgen geschiedt het wonder, dat niet Ariane alleen de concerten van Tibaldi en Yvonne in Thibault bijwoont, maar dat zij telkens in gezelschap is van haar verloofde, Cyril Ptuschko.

Het schijnt, dat deze daad van de Russische officier het gevolg is van zijn eigen verlangen in de kleine vriendenkring opgenomen te worden.

Hij is een goed kenner van muziek en met Frans Wilec houdt hij bewogen debatten over de betekenis der verschillende stukken, die gespeeld worden. Ook met Leon tracht hij in nauwer contact te komen. Hij heeft hem naar zijn jongste boek gevraagd waaruit Leon op zijn avond voorgelezen had. En Leon heeft aanvankelijk met schroom, later met groter enthousiasme gesproken over zijn werk.

Leon begrijpt niet goed de belangstelling van de Rus. En nog minder de toenadering, die hij zoekt. Maar er is geen reden daar dieper op door te denken. Hij aanvaardt het als een feit en is daar zelfs verheugd om. Maar Yvonne is en blijft gereserveerd jegens de Rus.

Als de dagen aanbreeken waarop de gehele zuidkust zich gereed maakt het Carnaval te vieren besluiten Tibaldi en Leon samen een voettocht langs de oude Romeinse heerweg te maken, die achter La Turbie begint en een poos de kust volgt. Zij spreken er over, na een der ochtendconcerten en Arthur stelt voor hun te vergezellen. Ook Ptuschko vraagt of het goed is, dat hij de tocht medemaakt en zo groeit het gezelschap. Tot zelfs Yvonne informeert of de weg niet te lang en te zwaar is. En als Leon haar met verraste ogen aanziet en enthousiast beweert dat zij heel goed mee kan doen, besluit ze zich aan te sluiten. Frans en Eva, die zich maar zelden in de bergen wagen, blijken tot overmaat verhinderd te zijn en ook Ariane is niet te bewegen mede te trekken.

(Wordt vervolgd)